

Mirela-Ioana Borchin

Apa

APA

Mirela-Ioana Borchin

© *Pentru Prefață; Eugen Dorcescu.*
© *Pentru text: Mirela-Ioana Borchin.*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BORCHIN, MIRELA-IOANA

Apa / Mirela-Ioana Borchin. – Timișoara : Mirton, 2016.
ISBN 978-973-52-1603-0

APA

Mirela-Ioana Borchin

Cu o Prefață
de
Eugen Dorcescu

EDITURA MIRTON
Timișoara, 2016

Coperta I:

Confluența. Sava și Dunărea, fotografie de Bogdan Țâra.

Coperta a IV-a:

Portretul Mirelei-Ioana Borchin, realizat de Adriana Weimer.

Redactor de carte: Eugen Dorcescu.

***Proza Mirelei-Ioana Borchin
sau reminiscența Paradisului pierdut***

„Que cuando el amor no es locura, no es amor”.
(Pedro Calderón de la Barca)

Arhitema scrierilor în proză ale Doamnei Mirela-Ioana Borchin (romanele *Punctul interior*, 2010; *Spre nicăieri*, în colaborare, 2014; *Apa*, cartea de proză scurtă, atât de frumos, de simplu și de misterios intitulată, pe care mă încumet a o prefața acum) este, după convingerea mea, *Paradisul pierdut*, mai degrabă *reminiscența*, *eventual conștiința*, poate nemărturisită, topită, implantată în orice abisală aducere-aminte, a pierderii Edenului, atunci, la începuturi, cu tot ce implică o asemenea teribilă dramă în orizontul existenței individuale. Un Paradis nedefinit, însă, poate chiar inexistent, o stare de Idealitate, o Aspirație, o Proiecție a eului, o sete, o dorință de Perfecțiune și de Eternitate, în efemeritatea grosieră, funciar imperfectă, a lumii. Mai mult, nefiind vorba, neapărat, de viziunea biblică binecunoscută (care nu o preocupă decât, poate, cultural, și episodic, nu și existențial, și constant, pe autoare), nu e vorba nici de ratarea, odată pentru totdeauna, încă de la *Geneză*, a Paradisului, ci de dispariția lui continuă, reiterată, de *reconfirmarea eșecului*, cu fiecare episod de viață, cât de cât luminos și promițător, în ceața și în negura fără margini ale Samsarei (*Sampania*, *Sfârșitul*). Ceea ce sporește tensiunea și configurează o particularitate puternic-distinctivă a textelor. Ca într-o perpetuă adevărire a lapidarului proverb românesc: „În zadar sunt toate,/ Dacă este moarte” (să se vadă *Fotografia*, ori *Câinii învățătorilor*).

Conștiința alungării din Eden (cons substanțială memoriei filogenetice și ontogenetice) generează, în mod fatal, simțământul *nimicniciei*, care, la rândul-i, conduce, treptat, la sesizarea *caracterului iluzoriu al contingenței* și la *intuiția neantului*, a vidului. Nu-mi este limpede dacă, pe calea meditației artistice, autoarea accede, fără dubiu, și la reprezentarea *vacuității*, adică a realității ultime – infinitudinea de posibilități latente, în metafizică așteptare. Deși, într-o replică fugară, ni se oferă o creionare credibilă a conceptului:

„Vacuitatea nu e neant, nu e vid. Este esența – de nedefinit – a fenomenelor învelite în materie. Spiritul”. (*Aleea personalităților*)

Nimicnicia, această esență a esențelor, este abordată și tratată, însă, cu o extraordinară artă a contemplării, dar și a implicării. Cu o artă atât de subtilă, de înaltă, de elaborată, încât își disimulează integral mijloacele, procedeele, lăsând la vedere, și în viguroasă acțiune, numai efectele. Ca urmare, la un prim contact cu textul, ceea ce frapază este *referențialitatea* cvasi-absolută, netrucată, mai exact spus: exhibarea aparenței – în fond, *nălucirea* ei („... realitatea cea mai ireală”, *Avionul*). Îi succedă încadrarea acesteia în *convențiile literaturii*, apoi *identificarea referinței cu semnul*, apoi subminarea și *disoluția semnului*, apoi întrezărirea *iluziei*, apoi *nimicirea eului obiectiv* și a *celui subiectiv*, apoi revelația *neantului* și (de ce nu?) a *vacuității*. Astfel, se instituie un continuum, o egalitate *sui-generis* între realitate, limbaj și artă, totul fiind *semn*, volatil, existent și, deopotrivă, inexistent, în dezolanta nulitate a spațio-temporalității:

„– N-ai încredere în literatură? Poți avea cea mai mare încredere în ea. E știința științelor. Esențializează și comunică mai mult decât orice altă știință. De ce e *Biblia* considerată ‘Cartea Cărților’? Pentru adevăr. Cunoști o mai mare operă literară? Cu mai multe figuri, cu mai mult simbolism, cu mai multă... adevăritate???... Oare cum ne-am privi noi în ochi?

– Pierduți. Fără să clipim. Acolo sunt sufletele noastre, neatinsse de timp. Ca... în literatură”. (*Castanul*)

Traseul e dureros, fiindcă presupune un fel de *metanoia*, o schimbare a deprinderilor apercceptive și a unghiului analitic. Enunțul se derulează limpede, vertiginos, spre un final, deseori neprevăzut și, mai totdeauna, copleșitor (exemple grăitoare: cele două, nu mă sfiesc a le numi astfel, mici capodopere, care încadrează volumul: *Fuga, Sfârșitul*):

„În secret, îmi doream să transform locul acela, de întâlnire cu lumea, într-un loc de întâlnire cu tine. **Măcar în vis...** (subl.n. – E. D.). Mai ales atunci când eram cu fetele. Eram cea mai ’năltuță, cea mai răsărită dintre ele. Numai eu nu culegeam toporași. Îi lăsam acolo, unde le era locul. M-ai recunoscut după **singurul meu palton gri, deasupra de genunchi, strâns pe talie cu un cordon** (subl.n. – E. D.). De mică aveam prestanță. Luam și o carte cu mine. Citeam, până o învățam pe de rost. Nu prea voia nimeni să mă asculte. Altele erau jocurile copiilor. Pentru mine era totul, încă de pe atunci, un joc de rol. Când am văzut că te apropii, am pus cartea deoparte. *Am uitat tot ce știam*. Nu-ți vedeam chipul, dar îți recunoșteam brațele. Delicatețea cu care m-ai luat de mână. M-am lăsat condusă de tine. Am auzit muzica aceea și **am dansat** (subl.n. – E. D.). Cu cea mai mare seriozitate. O vară întreagă. Fără să știe nimeni. Cred că nici prietenele mele nu au observat. Poate doar anumiți ochi ațintiți asupra noastră. Cu înțelesuri ce-mi sunt, și nu-mi sunt, străine. M-ai ascuns în brațele tale. Nici groase, nici subțiri. Un cordon între mine și lume. A fost atât de cald, dar nici prin gând nu ți-a trecut să-mi desfaci măcar un nasture. Nu ne-am privit în ochi. Nu ne-am zâmbit. Am ascultat muzica noastră. Și am dansat o vară. Ca într-un film. Mă întorc în patul meu. Singură. Din când în când, mai aud

râsetele unor perechi de demult. Și mă-ntreb când a trecut viața. Parc-a fost ieri. *Αγ, αγ, αγ, cómo me duele...* ” (*Fuga*)

Impulsul și conștiința artistică interacționează, așadar, la unison, fără greș. Încât ambianța imediată, fabula și tipologia, se preschimbă în artă instantaneu, fiindcă autoarea, instinctiv, dar, probabil, și programatic, nu privește concretul în sine și pentru sine, ci îl proiectează pe vacuitate, pe propria-i absență.

Iată ce declară, la un moment dat, devoalându-și, succint, poetica:

„Evenimentele, personajele sunt atât de reale, încât trebuie ‘ascunse’. Și atunci, le povestesc și devin fictive... Ele sunt ficțiune, fiindcă se înscriu în convențiile literaturității”.

Demolarea artistică a realității, prin mecanisme lingvistico-estetice, concomitent cu edificarea unei opere cu totul noi și cu totul proaspete, neamintind de nimic și de nimeni, deși asimilează tradiție, știință a limbii și o dezinvoltă erudiție – aceasta este proza Mirelei-Ioana Borchin. Spre exemplu:

„– Nu-mi place să-mi expun biografia.

– Cine ți-a cerut asta? Puțin îmi pasă de biografia ta! Viața asta care devine artă mă fascinează. Partea nevăzută a lucrurilor”. (*Aleea personalităților*)

Sau:

„Realitate iluzorie? Irealitate? Ce mai contează? Mergem”. (*Căderea*)

Iar *demolarea artistică a prozei* (în înțelesul tradițional, consacrat, de manual), fiindcă și o atare componentă există în demersul scriitoarei, o realizează *autodialogul* – insolită inovație (care nu se confundă cu *monologul interior*, întrucât activează *două voci distincte, două persoane* separate: *ea și el*), originală formă de

introspecție, de rememorare și de analiză vie, dinamică, a existențului, *specie literară*, care, aparținându-i, după cunoștința mea, și terminologic, și în fapt, îi poate asigura, ea singură, Mirelei-Ioana Borchin un loc în literatură:

„... ‘De când eram mică. Îmi vorbeam cu voce tare. Prin casă, prin grădină, pe stradă’. ‘Încă de atunci ți-ai găsit eul profund’. ‘Poate, dar cred că am și uitat multă vreme de mine. Abia după ce m-au «eliberat» copiii, am început să vreau să-mi descopăr și eu depunerile de uitare’. ‘Dacă nu te-ai fi găsit nicicând, nu ai fi avut ce căuta acum. Știi cum spune Blaise Pascal: «Nu m-ai căuta, dacă nu m-ai fi găsit deja»’. ‘Între timp, m-am pierdut. Trăiam clipa. Mecanic. În prezentul absolut. Nu voiam să-mi amintesc nimic, nu speram la nimic. Noaptea, dacă aveam insomnii, îmi aminteam cum au murit ai mei. Nu-mi făceam iluzii, nu visam la un viitor. Mă lăsam în voia Lui, fără nicio voință a mea. Tu m-ai dezmoșit. Tu mi-ai dat amintirile cele mai plăcute, cu care să-mi petrec insomniile. În așteptarea ta, fac și tot felul de scenarii. Am reactivat axa temporală’. ‘Înseamnă că asta e voia Lui’. ‘Chiar crezi?’ ‘Parafrazându-l pe Pascal: nu mi-ai fi pus această întrebare, dacă nu ți-ai fi răspuns deja. Vorbești cu tine, fiindcă ești față în față cu tine. E imposibil să fie altfel, la cât ești de interiorizată’. ‘Niciodată n-am simțit nevoia de prieteni, niciodată nu m-am plictisit, mă întrețineam singură’. ‘Ți-ai interpelat mereu eurile, prin această vorbire lăuntrică’. ‘Așa mi-am trăit viața. Mai mult în **autodialoguri**’ (subl.n. – E. D.). ‘Am observat această glisare a ta spre autodialoguri. Am văzut cum te «recuperezi». Cum te eliberezi. Cum te luminezi. Cum devii tot mai senină, mai liberă, mai fericită...’ ” (*Autodialog IV*)

Nimicnicia, construcție artistică fiind, are, totuși, în pofida asemiei și impalpabilității sale, o *arhitectură*, un eșafodaj de rezistență. Trei coagulări, trei nuclee de sens și de interes se conturează,

aidoma unor piloni, în acest vacuum, în această cupolă a nimicului. Trei piloni, subordonați *aplecării*, constante și dezinteresate, față de anumite instanțe din afara și din lăuntrul Sinelui.

Mai întâi, *familia*: Bunicul (*Pana de pescăruș, Bunul John, Cizmulile, Ultimul Pater familias*), Bunica (*Focul, Otrava; Deschide, Mămică!, Pana de pescăruș*), Mama (*Fuga; Deschide, Mămică!, Avionul*), Tata (*Revenirea, Focul, Directorii, Moșii*), Fratele (*Directorii, Fotografia, Dănuț*), Mătușa Emilia (*Pana de pescăruș, Împărtașania, Mimi*), copiii (*Fotografia, Moșii*) etc.

Apoi, *cariera*, școala, profesorii, colegii, studenții (*Aleea personalităților, Tinerii, Beția, Lansarea, Tanti Lida, Unchiul Vanea, Doamna Profesoară, Mentorul meu nu are statuie, Magistrul, Domnul Marinceș, câteva autodialoguri*).

În fine, și mai presus de orice – o *iubire ideală*, fără fisuri, fără limite, fără opreliști, fără pată, o ipostaziere a *androgenului*. *Iubirea* (asimilată, abisal, unui oniric *Dans*; ce dezvoltări hermeneutice ar putea porni de aici!) este, indiscutabil, singurul suport valid al eului, singurul refugiu infailibil din fața atrocităților și a trivialităților, din fața platitudii sufocante, ce ne asaltează, pretutindeni și neconținut, ce amenință să ne aneantizeze:

„Cine mai trăiește ca noi? «Atât de puțin?» s-ar întreba unii. «Atât de mult?», alții. Ne-am sudat foarte repede, ca două persoane într-un *androgen* ”. (*Revenirea*)

Astfel, *Apa* poate fi citită, ba chiar trebuie citită, ca o *mare carte de dragoste*, ca o *Carte a Dragostei*, în *accepțiunea completă* a termenului acestuia, axial în existența umană, accepțiune ce ne-o sugerează limba greacă a *Noului Testament* și a scrierilor patristice, atât de disociativă și de nuanțată: *storgbi* (respectul, atașamentul, tandrețea ce-i leagă pe aparținătorii unei familii, ai unei comunități,

mai ample sau mai restrânse, precum în *Tinerii*); *philia* (afecțiunea pentru semenii, prietenia, precum în *Căderea*); *eros* (iubirea pătimășă, tragică, irațională, ce pune stăpânire pe suflet și-l subjugă, *passim*); *agape* (dragostea generoasă, jertfelnică, înduhovnicită, pomenită, spre exemplu, în *Visul*). Toți acești lăstari ai *Iubirii* sunt prezenți, sunt limpede și convingător ilustrați. Dar, ceea ce singularizează cartea, ceea ce o impune, cu deosebire, ceea ce o face memorabilă, inepuizabilă, sub raport ideatic, semantic, compozițional și stilistic, este statutul ei de *autodialog erotico-agapaic*. *Apa* evocă, prin această surprinzătoare sinteză, și deliciul așteptării, al dăruirii, și beatitudinea, și extazul contopirilor (în privire, în gând, în duh, în trup), și magia desprinderii nirvanice de prozaica ambianță, și dezastrul incertitudinii și al absenței:

„Mă ajuți să trăiesc”. ‘Și tu mă ajuți să trăiesc. Ți dai seama câte milioane de trestii s-au dat la o parte, ca să ne facă loc unul lângă altul?’ ‘Trestii gânditoare’. ‘Miraculos! Ne-am ivit, fără nicio premeditare, ca trestile în bătaia vântului, unul pentru celălalt’. «Din adâncimi de întuneric»... ‘Din memoria noastră, cu intuiția noastră sublimă, ieșind din iluzia – efemeră, ca orice iluzie – a oricărei convenții’. ‘Ca două fuioare de ceață, mai degrabă’. ‘Ce imagine! Asta e reprezentarea ta? Două fuioare de ceață răsărind dintr-un lac? Sau dintr-un râu? Cu trestii pe margine, în orice caz. Nu renunț la melosul din trestii’. ‘E minunat, oricum. Ne avem unul pe altul’. ‘O minte pătrunzătoare, capabilă să descifreze nevăzutele fire ale **pasiunii** (subl.n. – E. D.), precum Flaubert sau Tolstoi, s-ar bucura să ne vadă’. ‘Să ne revadă, poate...’ ” (*Autodialog I*)

Iubirea se leagă, nemijlocit, firește, de locul, rolul și rostul umanului, în acest univers, egal cu nimicnicia. Cercetând, cât am putut de atent, structura și evoluția personajelor, am conchis că nu

izbutesc, în niciun chip, să le aplic o definiție, pe care, cu toată smerenia mea, am cutezat a i-o da, cândva, făpturii de lut, *ha'adham*: „Omul este ființa care și-a ratat șansa”. Nu izbutesc, întrucât *omul* prozelor Mirelei-Ioana Borchin nu a avut și nu are nicio șansă. *În afara acestei iubiri, care este, de fapt, spaima de-a o pierde*. Ceea ce nu-l împiedică să fie frumos, chiar măreț, în zădărnicia lui. Este generos, iubitor de semeni, e atașat de ființa sensibilă, în general (se iubește chiar și pe sine: „Mă iubesc mult. Îmi pasă de mine”, *Autodialog I*), este demn de a fi iubit, deși le pretinde tuturor celor dragi (mai ales partenerului) o fidelitate, o exclusivitate nedezmințite (*Celosa, Otrava, Căderea*). De reținut, apoi, spre a clarifica ontologia umanului din acest univers, că insul din prim-plan, cel canonic, cel emblematic, este, întotdeauna, *femeie*. Un alter-ego declarat al naratoarei (nu, desigur, al autoarei, în ciuda referențialității nestăvilite, chiar ostentative, a relatărilor). Alte femei memorabile: Bunica Lucreția, Mama, Emilia, Doamna Profesoară Comloșan, Tanti Lida, Ani, Crenguța.

Vom observa, de asemenea, că, în alcătuirea și în mentalitatea eroinei, cel puțin la prima ei tinerețe (altfel spus, exact invers decât ne-am aștepta), *maternitatea* prevalează net asupra *feminității* (*Nașterea 1, Nașterea 2, Salvarea sufletului*) (deși, evident, maternitatea este și ea, la drept vorbind, o componentă a feminității):

„La fel m-am uitat și în oglinda din vis. Am văzut linii multe, curbe, cercuri. Și n-am priceput ce-mi arătau. Se risipeau, ca pe oglinda unei ape, ultimele-mi spasme de feminitate? Mi se arăta ce se întâmplă, ce urmează sau ce am de făcut? Cum aș putea pune în cuvinte acest mesaj? «Dispari...», «Vei dispărea.» sau «Dispari!»?...” (*Visul*)

Ori:

„– Poate că dragostea este o experiență existențială care îmi lipsește. Dar am trăit din plin maternitatea. Și cariera.

– Ți-ai ratat șansa. Ai tratat cu nesăbuință ceea ce era esențial”. (*Vârtejul*)

Și încă:

„– La tine maternitatea era mai puternică decât feminitatea?

– Cred că da. Am început să mă gândesc la sufletul meu, numai după ce au crescut copiii și s-au îndepărtat de mine. Atunci, nu. Aveam impresia că fac ceea ce trebuia făcut”. (*Valurile*)

Într-atât de categorică, măcar declarativ, și măcar pentru un oarecare răstimp, e separarea *maternitate* – *feminitate*, încât ne putem întreba dacă nu cumva o atare disjungere este rezultatul, subconștient, al unei răni mai vechi, al unei frustrări. Autoarea sugerează, cu măiestrie, și o asemenea direcție de lectură („Eu nu am nostalgia vârstei de 20 de ani. E vârsta de care nu mi-aș aminti deloc, dacă aș putea. Dar eu nu pot să uit”. – *Punctul*; cf. și *Vârtejul*). După cum, probabil, tot pe aceeași linie a unei traume inițiale, s-ar putea înscrie și foarte pragmatica, trista, funcțională (deși doar intuibilă) *divizare a masculinității*: un bărbat poate fi tată (și atât, după care devine un străin: *Cadoul*, *Rutina*), altul e vrednic de a fi iubit (*Visul*, *Castanul*, *Liftul*, *Avionul*, *Revenirea*, *Apartenența*, majoritatea *autodialogurilor*), un al treilea e menit să scrie cărți, să sculpteze, ori să picteze, la nivelul excelenței (*Canapeaua*, *Aleea personalităților*, *Lansarea*, *Magistrul*, *Valurile*, *Autodialog IV*), altul să fie dascăl (Bunicul, mai ales, dar și profesorii Universității). În fine, un altul nu e bun de nimic (*Punctul*, *Preafericitul*, *Pumnul*). Confruntarea axiologică dintre *femeie* și *bărbat*, în dezavantajul crunt al celui din urmă, o întâlnim în *Extemporalul*, dar, mai cu seamă, în proza

obiectivă *Omule!...*, unde, în plus, este prezentă și *Dunărea*, ca o coloană vertebrală, ca o strajă și o sursă mitică ale peisajului, și ale imaginarului, din care s-a ivit *Apa*.

Dintre cele cinci ipostasuri, *Iubitul* – abstract, cu o identitate marcată, însă difuză, supradeterminat moral, intelectual, dar și fizic („ochi verzi”, „brațe nici groase, nici subțiri”, „degete subțiri și osoase”, „picioare de înotător”), se arată întru totul privilegiat. Dar rămâne incert, tenebros. Să nu uităm: este *anonim*! Forța lui estetică izvorăște din intensitatea plăsmuirii, din elanul celei care-l invocă și îl interpelează, din pregnanța cuvintelor lui și a gesticii sale stihinice. Cei doi îndrăgostiți (care nu-și deconspiră niciodată numele în dialogurile lor) se întrepătrund într-un cuplu pe cât de teluric, pe atât de astral, imposibil de cuprins într-o descripție lineară, fiindcă ei aparțin, deopotrivă, genunii de negură și celei de lumină. „Peste mai toate prozele mele plutește o boare de dragoste, precum ceața medievală”, declară autoarea. Și i se adresează astfel Iubitului, în *Autodialog I*:

„Dai impresia că ești din altă lume. Excentric. Atemporal”.

Sau:

„Tu erai un personaj fabulos. Cu o identitate misterioasă, cu o personalitate puternică, în stare de o iubire rarisimă. Te filam”.
(*Revenirea*)

Iar *Iubita* este *Femeia* de acum, în care e prezentă, până la indistincție, *Fetița cu paltonaș gri* din vis, cea care a dansat, cuminte, supusă, tăcută, cu Bărbatul ce-o alesese din grup și o prinsese, cu delicatețe, în brațele sale:

„.... ‘Da, Fetița mea cu paltonaș gri! Și cu cordon, și fără cordon. De fapt, de asta am venit. Voiam să știu dacă mai dansezi cu mine’. ‘Invită-mă! N-am mai dansat de mult...’ Îmi potrivesc pașii cu ai lui. Instinctiv. Cu duioșia cu care îi cânt în strună. Și îi pufăi la ureche. Îi

trec pe sub braț. Mă înnebunește cu mirosul lui. ‘De cât de puțin avem nevoie pentru a fi fericiți!...’ ” (*Liftul*)

Actanții par a fi entități fictive, au o realitate pur estetică: „Nu există semnificat pentru orice semnificat. Nu are nume ceea ce trăiesc eu”. (*Departe de lumea dezlănțuită*). Citez două replici, revelatoare pentru realitatea (ori i-realitatea) lor empirică, pentru infra-, dar și pentru supra-realitatea lor:

„– Tu ești partea cea mai reală a viselor mele.

– Iar tu, partea cea mai ireală a realității mele”. (*Superfluu*)

Pe de altă parte, *suferința* subminează autarhia semnului, solicitând reazemul, fie și închipuit, al unui referent:

„Trăim frumos. În literatură”. „Eu nu mă mulțumesc cu atât. O, nu...” „De ce nu? Aici suntem priviți cu calm, cu bunăvoință”. „Aici va crede lumea că am inventat totul”. „Nu ai inventat nimic. Exist. Te-am căutat. Te-am găsit. Nu mai plec. Sunt cu tine tot timpul. Chiar și când nu mă vezi. Mai intens atunci, căci sufăr”. (*Autodialog X*)

În ciuda, sau poate tocmai datorită acestei situări a poveștii în reverie sau vis („Viața e un vis”, *Aleea personalităților*; Calderón de la Barca, *La vida es sueño*), textul mustește, palpita de sevele vieții. Rareori am întâlnit, în lecturile mele, harnice și îndelungate, scene de dragoste mai răvășitoare, mai sfâșietoare, mai concrete, mai pure decât în prozele acestui volum. Proze care instaurează un foarte coerent și foarte structurat *limbaj al iubirii*. Menționez, la întâmplare, *Visul*, *Liftul*, *Revenirea*, *Apartenența*, *Autodialogul XII*. Iată un scurt fragment:

„Azi ne-am despărțit politicoși, sărutându-ne pe obraji. Am rămas în umbra Bakata Tisei, cu ochii pironiți într-ai tăi. Parcă niciodată n-a fost atât de puternică lumina lor verde, fosforescentă,

ca în soarele acestei după-amiezi de august. Îmi spuneai ceva ce încercam să deslușesc după felul cum îți mișcai buzele. ‘Înțelegi?’ Am dat din cap că da. Distanța între noi era mare. Nu mă auzeai. Așa că îți puteam spune ce simt. ‘A câta oară pleci de lângă mine? A câta oară nu îți cer să rămâi? Sau să mă iei cu tine?’ ” (*Apartenența*)

La fel, această aproape tragică, această sublimă probă de feminitate, devoțiune, iubire, ieșite din spațiu și timp, necondiționate:

„– Eu nu mai ies singură în lume. Rămân să te aștept pe aici. Și dacă vii, și dacă nu vii, te aștept...” (*Singură*)

E drept că, mereu, asemenea împrejurări binecuvântate sunt otrăvite de perfida *gelozie*, motiv dominant și trăsătură definitorie pentru firea eroinei. Dar și gelozia, pusă, în text, ironic, pe seama unui *Duende* („spiriduș”, în spaniolă), se include în dinamica, în dialectica frenetică a iubirii acesteia unice:

- „– Iar te îmboldește Duende? Chiar face cu tine ce vrea, Celosa?
- Eu nu-l văd, că l-aș alunga cu pietre!
- Ești teribil de bănuitoare. Destinde-te! Dă la o parte stresul, că reduce orice apetit.
- Crezi că stresul e un pericol pentru relația noastră?
- Un mare pericol.
- Eu nu cred că pot scăpa de stres. Decât în acele momente când sunt cu tine, atunci numai la tine mă gândesc.
- Când ne prindem mâinile și începem acel dans, ca în vis?
- Da...
- Eu cu Fetița mea din vis. Clipă de clipă, atâta timp cât realitatea se destramă și uităm de tot, numai de noi, nu.
- Atunci te simt numai al meu. Cu gândul numai la mine.
- Al tău și sunt.
- Fără nicio comparație?

– Fără. Cu gândul numai la tine. Te ador în acele momente”.
(*Celosa*)

Pomeneam, anterior, de maternitatea care surclasează feminitatea. Naratoarea însăși încearcă să ne convingă, și să se convingă, de o asemenea presuposiție. Dar se poate imagina, oare, o proză mai feminină decât aceasta? Greu de crezut. Eu, cel puțin acum, nu descopăr niciuna. Eventual, la George Sand, autoarea renumitului roman *Elle et lui*, 1859 (urmat, în același an, de *Lui et elle*, al lui Paul de Musset și de *Lui* al Louisei Colet, care nota: «Dans notre civilisation raffinée, l’amour complet est impossible entre deux êtres également intelligents, mais d’une organisation différente et possédant chacun les facultés de se combattre» – chap. 20).

E fericită protagonista cu această soluție de viață? Categorical, nu! Blazonul, atestatul ei de noblețe, rămâne, orice s-ar întâmpla, *suferința*:

„Scrie, dacă simți că te ajută. Dar tu nu de literatură ai nevoie!’ ‘Toți văd în scrisul meu, în fantezia mea, un refugiu’. ‘Un refugiu? Din fața cui?’ ‘A loviturilor vieții’. ‘Dimpotrivă! Le deschizi larg poarta de intrare. Ai curajul să le primești, să le recunoști, să le înfrunți...’ ‘Ai văzut cum le sorb? Până la ultima picătură’. „«Suferință tu, dureros de dulce»”. (*Autodialog I*)

Suferința nu este doar îndurată, ci și conștientizată, asumată, cu o tainică voluptate, cu o sfidare triumfală: „Știu că sufăr. Știu să sufăr”. (*Mimi*)

Dăinuie, neclintiți, de la un capăt la altul al straniei anecdotici, cei doi poli, care veghează, clipă de clipă, balansul sufletului, între o timidă nădejde și o nevindecată și, s-ar zice, nevindecabilă deznădejde (calmă, însă, deprinsă cu sine).

Pe de o parte, *fericirea* (iluzorie și necruțător de instabilă – „... nu pot fi fericită” – *Mai e mult până-n decembrie?*):

„ – Ce demon destramă vraja aceasta? De ce redevenim prozaici după atâta poezie? De ce n-aș fi mereu Rusalca ta? Fără vârstă, fără început, fără sfârșit, fără teamă? De ce nu ne-am plimba de mână pe malul Begăi, încă plin de sălcii verzi, acum, când soarele apune și Bega curge viguroasă spre Dunăre?” (*Rusalca*)

Pe de alta, *certitudinea durerii* și *perenitatea ei*, fixate într-o secvență de-a dreptul antologică, ce încheie, în forță, volumul, închid cercul periplului și pecetluiesc destinul și discursul:

„... Ca țăranul din vechime, care purta cu sine, oriîncotro s-ar fi dus, o lumânare, ca să nu moară, subit, fără lumină, voi fi mereu cu gândul că, în orice împrejurare, se poate ivi ‘ultima clipă’. Cum să nu mă doară amintirea dansului nostru? Cum o să-mi aduc vreodată aminte cu plăcere de acei pași cumiți din urma alor tăi? De trupul tău de înotător, invadat de un suflet de poet, de brațele în care mă abandonasem cu ochii larg deschiși, ca să văd, în orice moment, șerpișorii zglobii din ochii tăi verzi?

Nu îmi voi aminti nimic.

Nu voi mai scrie nimic.

Nu ne-a ieșit povestea.

Ay, ay, ay, cómo me duele!...” (Sfârșitul)

Sfârșitul, într-adevăr. Dar al cui? Sfârșitul a ce? Și până când? Până unde? *Sfârșitul* ce precedă *Începutul*, în ciclicitatea extenuantă a Samsarei. Fiindcă lectura este re-lansată, autopropulsată, de *Autodialogul XII*, amplasat, strategic, în poziție ultimă. Mă duce gândul la finalul enigmatic al romanului *Punctul interior*. După cum *autodialogul*

gurile îmi reactualizează în memorie monumentalul roman (două volume, peste 1000 de pagini) *Spre nicăieri*, clădit integral pe dialog, descumpănind, presupun, din păcate, și pe nedrept, chiar prin ineditul structurii, receptarea specializată. Dar timpul, bătrân și viclean, are răbdare.

În ambele cazuri, ca și în această carte, dincolo de expunere, de replici, de rumoarea cuvintelor, câtă elocvență a tăcerii! Câtă putere de persuasiune a tuturor *celor ce sunt* (cum îmi place să spun deseori) și rămân nerostite!

Doamna Mirela-Ioana Borchin evocă, în *Apa*, cu o precizie și cu o finețe demne de iluștrii analiști ai sufletului omenesc (pe Flaubert, pe Tolstoi îi amintește ea însăși; îl adaug eu pe Stendhal), nașterea și maturizarea sentimentului de *dragoste* (conform, parcă, celebrei teorii a „cristalizării”), trecerea lui la o trăire mai complexă, mai evoluată – *intimitatea* – și revărsarea acesteia, în cele din urmă, în tumultul și în noaptea înstelată a *pasiunii*.

Eu unul, în ignoranța mea (relativă, totuși), nu știu o carte de proză mai originală, mai complexă, mai problematizantă (în afara oricărei infatuări retorice), mai elegant și mai convingător scrisă, mai novatoare, ca fond și formă, în literatura română de astăzi.

Eugen Dorcescu

Timișoara, la 7 decembrie 2015

Să nu forțezi niciodată ușa care ți se închide în față. Ia act de drumul înfundat și mergi pe altă cale. Dacă nu ți se va deschide o nouă ușă, sau măcar o fereastră, schimbă direcția, până când va realiza ceva, în sfârșit, cine ești.

Fuga

Aveam patru ani. În zori de zi, în pijama, am pornit spre lume. Doar de câini îmi era frică. Se năpusteau la garduri, se izbeau de porți, de parcă n-ar fi fost pentru ei nicio greutate să treacă prin ele și să mă sfâșie. Dar Bunica mă învățase să vorbesc cu câinii răi. Și, oricât de tare lătrau, și oricât de fioros își arătau colții, eu le spuneam că sunt fetiță cuminte, „mă cheamă Mireluța/ Și mă duc la Bunicuța...” M-am oprit la Troiță. Drumul de tractoare pornea lin, în pantă, spre un pod. O lume întreagă se desfășura înaintea ochilor mei. Stăteam locului. Așteptam să vină cineva, să mă ia de mână și să mă ducă mai departe. Dincolo de șintărie. Dincolo de primul deal. Sau dincolo de calea ferată. Pe drumul spre Calacea. Pe care făcea Mama naveta. Era învățătoare în satul vecin. Zi de zi, 6 km dus, 6 întors. Indiferent de vreme. Toamna, iarna, primăvara. În iarna în care era gravidă cu mine, a văzut pe zăpadă un grup mare de animale. Părea a fi o haită de lupi. A înghețat. Singură. Nici țipenie de om. Numai fumuri la hornurile caselor de dinainte, de dinapoi. Nu s-a întors din drum. Pe măsură ce se apropia, se profilau tot mai clar figurile unor căprioare pe câmpul nins. Trezite de foame. Îi curgea sudoarea – când rece, când caldă – pe șira spinării.

Când a descoperit că patul e gol, Bunica a înlemnit de frică. A ieșit pe stradă. A întrebat din om în om. M-a găsit, în cele din urmă. Nu avea nicio înțelegere pentru dorința mea de a vedea lumea. Îmi spunea doar că trebuie să fiu cuminte, să nu mai plec fără să cer voie și, în niciun caz, în pijama. Să-i fac de râsul lumii. Am mai fugit însă de câteva ori de-acasă. Până la Troița aceea. La 10 minute de casă. Dar îmi luam mereu ceva peste pijama. De regulă, paltonul gri. Legat cu un cordon. Ca să nu se vadă nimic dedesubt. Pe primul deal

era un canton. I se spunea „La Hera”. Când am aflat că Hera era soția lui Zeus, mi-am închipuit că acolo, în acel canton, de lângă calea ferată, locuiau zeii Olimpului. Mai târziu, am aflat că acolo stătea Dănuț Cosma. Un băiat înalt, brunet, cu un început de mustăcioară, de care era îndrăgostită profesoara de germană, Elfi Aczel. Tot satul vorbea de legătura lor nefirească. Au trecut și ei pe lângă mine. Spre Hera. Râdeau în hohote. Poate râdeau chiar de mine. De cum stăteam singură-cuc, cu ochii spre lume. Sau poate aveau un alt motiv să râdă. Fiindcă i-am mai văzut împreună râzând. De câteva ori. O dată, chiar în Timișoara. După câțiva ani. Au avut o legătură de durată. Cine știe până când. Ca și profesorul meu de sculptură, cu o colegă din Jadani. Ani la rând. Treceau pe lângă mine, cu același răs. Eu rămâneam locului, serioasă. Nu întrebam nimic, dar nici nu mă divulgam. Priveam totul de departe. Și visam. Ca pe malul mării. Ca într-o gară.

În felul meu, te așteptam. Aș fi vrut să mă iei de mână și să pornim împreună pe acel drum, al cărui capăt niciodată nu l-am văzut. Primăvara, în verdele ierbii, violetul toporașilor. Toamna, roșul măceșelor. Vara sclișea în soare pârâul Carani, care dădea numele satului. În secret, îmi doream să transform locul acela, de întâlnire cu lumea, într-un loc de întâlnire cu tine. Măcar în vis... Mai ales atunci când eram cu fetele. Eram cea mai 'năltuță, cea mai răsărită dintre ele. Numai eu nu culegeam toporași. Îi lăsam acolo, unde le era locul. M-ai recunoscut după singurul meu palton gri, deasupra de genunchi, strâns pe talie cu un cordon. De mică aveam prestanță. Luam și o carte cu mine. Citeam, până o învățam pe de rost. Nu prea voia nimeni să mă asculte. Altele erau jocurile copiilor. Pentru mine era totul, încă de pe atunci, un joc de rol.

Când am văzut că te apropii, am pus cartea deoparte. *Am uitat tot ce știam*. Nu-ți vedeam chipul, dar îți recunoșteam brațele.

Delicatețea cu care m-ai luat de mână. M-am lăsat condusă de tine. Am auzit muzica aceea și am dansat. Cu cea mai mare seriozitate. O vară întreagă. Fără să știe nimeni. Cred că nici prietenele mele nu au observat. Poate doar anumiți ochi ațintiți asupra noastră. Cu înțelesuri ce-mi sunt, și nu-mi sunt, străine. M-ai ascuns în brațele tale. Nici groase, nici subțiri. Un cordon între mine și lume. A fost atât de cald, dar nici prin gând nu ți-a trecut să-mi desfaci măcar un nasture. Nu ne-am privit în ochi. Nu ne-am zâmbit. Am ascultat muzica noastră. Și am dansat o vară. Ca într-un film.

Mă întorc în patul meu. Singură. Din când în când, mai aud râsetele unor perechi de demult. Și mă-ntreb când a trecut viața. Parc-a fost ieri. *Ay, ay, ay, cómo me duele...*

Autodialog I

„Scrie, dacă simți că te ajută. Dar tu nu de literatură ai nevoie!” „Toți văd în scrisul meu, în fantezia mea, un refugiu”. „Un refugiu? Din fața cui?” „A loviturilor vieții”. „Dimpotrivă! Le deschizi larg poarta de intrare. Ai curajul să le primești, să le recunoști, să le înfrunți...” „Ai văzut cum le sorb? Până la ultima picătură”. „«Suferință tu, dureros de dulce». Și suferința e de la El. Totul”. „Când Emilia agoniza, în aceeași cameră cu ea, Mama cosea gobelin la masă, iar eu scriam, pe pat, *Semantica modurilor incertitudinii*”. „Ce scenă!” „Vorbeam tot timpul. Emilia își pregătea atunci ieșirea din lume. Mi-a lăsat bani, să-i cumpăr Mamei gobelinuri, că, de când a părăsit-o Tata, Mama coase nonstop. Dar, mai cu seamă, mesaje despre iubire”. „Despre iubire? Cum ți-a lăsat acele mesaje?” „Rostindu-le. Așa, cu limbă de moarte. Cumnată-mea mă tot înghiontea, să o înregistrez cu telefonul. Dar eu abia le puteam asculta, fără să urlu”. „Orice ai spune, sunteți o familie foarte frumoasă”. „Încă o mai simțim pe Emilia printre noi. Și acum, la ultima lansare, când se ridică lumea să plece din sală, Mama a întrebat: «Dar Emilia unde-i?» „Foarte interesantă întrebare!” „Când Ani i-a spus că Emilia nu mai este, s-a lovit cu palma peste frunte: «Doamne, ce-i cu mine?»” „Amintirea și emoția au fost atât de puternice, încât au abolit timpul, vezi?” „Văd și mă sperii. Atât de puțin cunoaștem, încât nici nu știu ce contează mai mult: ce știm, ce simțim”. „Ceea ce ni se revelează din când în când...” „Intuiția? Abolirea limitelor?” „Revelația e mai mult de atât”. „Mi s-a arătat că am împărțit cândva aceeași lespede în cetatea de la Șoimoș. Și că ne priveam în ochi. Năucitor. Simțeam vântul șuierându-mi pe la urechi”. „Am simțit și am știut”. „Tulburi apele când apari...” „Le

scot din amortire, din platitudinea, care pare comodă, dar nu e”. „Dai impresia că ești din altă lume. Excentric. Atemporal”. „Caut pe cineva din atemporalitatea mea: pe tine”. „Iar eu te aștept. Am o capacitate inumană de a te aștepta”. „Așteaptă-mă. Reiau anumite drumuri, mișcări, mutări”. „Din felul în care mă privești în ochi, înțeleg de ce”. „De ce?” „Fiindcă amintiri străvechi se interferează acolo. Nu-mi pot explica altfel atracția aceasta, fascinația aceasta. Nălucirile...” „Te temi cumva?” „Nu, sigur nu!” „Atât de firesc, de grăbită, de zâmbitoare ai intrat în viața mea!” „Te știam de mult”. „Puțini au transluciditatea ta, credința, rezistența...” „Mă ajuți să trăiesc”. „Și tu mă ajuți să trăiesc. Ți dai seama câte milioane de trestii s-au dat la o parte, ca să ne facă loc unul lângă altul?” „Trestii gânditoare”. „Miraculos! Ne-am ivit, fără nicio premeditare, ca trestiile în bătaia vântului, unul pentru celălalt”. „«Din adâncimi de întuneric»...” „Din memoria noastră, cu intuiția noastră sublimă, ieșind din iluzia – efemeră, ca orice iluzie – a oricărei convenții”. „Ca două fuioare de ceață, mai degrabă”. „Ce imagine! Asta e reprezentarea ta? Două fuioare de ceață răsărind dintr-un lac? Sau dintr-un râu? Cu trestii pe margine, în orice caz. Nu renunț la melosul din trestii”. „E minunat, oricum. Ne avem unul pe altul”. „O minte pătrunzătoare, capabilă să descifreze nevăzutele fire ale pasiunii, precum Flaubert sau Tolstoi, s-ar bucura să ne vadă”. „Să ne revadă, poate...”

Visul

Minute la rând, repetam două-trei mișcări. Acopeream tastele cu degetele răsfirate, ca pe clapele unui pian. Sau nu. De parcă mi le-aș fi pus direct pe fața lui, ca să îl mângâi. Îmi mișcam încet, tot mai încet, mâinile, spre marginile tastaturii, dar nu mă înduram să le ridic și să închid capacul. Mă gândeam doar cum o să rezist o săptămână fără el. Nu reușisem să-l conving să nu plece. De fapt, nici nu voiam. Strângeam din dinți, îmi prindeam degetele snop, ca să nu tastez nimic, care să-l întoarcă din drumul lui. I-am promis cândva că va avea mereu și inițiativa, și libertatea dorită. Cum era să mă contrazic? Ce anume mi-ar fi dat dreptul să fiu egoistă? Faptul că îl doream în fiecare clipă?... Și apoi, cu cât mai egoistă aș fi fost, cu atât m-aș fi coborât mai mult în ochii mei. Eram hotărâtă să mă port ca o femeie matură. Să-i dăruiesc ceea ce îmi cerea: absența mea.

*

Îmi doream să-l visez. Ca pe aceia, care nu mai sunt printre noi, însă revin, din când în când, cu o înfățișare veche, cu binecunoscuta voce, cu hainele pe care le-au purtat la o întâlnire memorabilă. Și poate că l-am visat într-adevăr. Se făcea că am intrat în baie, ca să mă demachiez. Am picurat vreo doi stropi de demachiant pe tampon și am început să îmi șterg urmele conturului de dermatograf de sub gene. Imaginea mea devenea tot mai neclară, mi se îndepărtau, odată cu machiajul, și contururile chipului, în cele din urmă înghițit de ceață. Ori de o apă, căci în locul meu se roteau cercuri, luminate de neon. Alături de imaginea-mi distrusă, a apărut o figură de tânăr, cu ochii verzi ca vântul de primăvară și părul de culoarea nisipului umbrit. Știam cine este. Era imaginea perfectă a unui râu întrupat!

Nu puteam să mă întorc spre el, nu aveam cum să-l ating. Mă mulțumeam să-l mângâi fin, cu dosul palmei, pe luciul oglinzii. Baia era invadată de un miros intens de parfum bărbătesc. Mi-a pătruns cu putere în nări, în piele, în halat. Continuam să-i mângâi reflexia clară, când, din spatele meu, am auzit o voce necunoscută, rostind apăsător: **ACEASTA ESTE IUBIREA AGAPE**. Parcă mi-ar fi înfipt un cuțit în inimă. Era vocea justițiarului. A celui ce-mi privea povestea din afară. Am început să am frisoane. Îmi tremurau buzele, degetele, inima, de spaimă. Umblam prin întuneric, dintr-o parte în alta a camerei, ca într-o cușcă. Am văzut într-o vară un urs polar, care se încăpățâna să facă pași, dintr-o parte în alta a cuștii, de parcă ar fi străbătut drumul înapoi spre Pol. Ori am visat și asta?!... Îmi clănțăneau dinții. M-am înfășurat în pilotă și m-am ghemuit în fotoliu, așteptând prima geană de lumină... L-aș fi sunat, să-i spun ce am visat, chiar atunci, la ora 4, când m-am trezit cu o frică fără precedent... E îngrozitoare senzația de a dispărea sub ochii tăi. Dar și aceea de a-ți mângâia icoana iubitului, pe luciul unei oglinzi. Tremuram, fără să-mi pot controla buzele, bărbia, degetele. Primisem, în vis, semnul imanentei pierderi. Al absenței definitive.

Am cerut time-out, dar eu însumi nu pot respecta pauza. Ești ca un drog, ești ca aerul, fără de care nu poți fi... Toate componentele mele te vor și te cer.

Îi povestesc sinistrul vis. La urma urmei, e cel mai bun prieten al meu. Dincolo de orice.

Cu toate că e doar un vis, habar nu am de ce are așa un impact asupra mea. Mă crezi sau nu, dar, citind ceea ce ai scris, mi-a crescut brusc pulsul, ca atunci când te afli în fața pericolului, sau trăiești o emoție puternică, din aceea care te zguduie din temelii. Mă întreb, pentru a nu știu câta oară, de ce a avut efectul acesta. Și nu găsesc răspuns. Căci nu e vorba decât de nararea unui vis. Ori

tu ai talentul de a mă transpune ca într-o realitate, ori... E ceva ciudat. „Aceasta e iubirea, Agapi?” Semioticiană din tine a aflat... liniștea? Că, între timp, m-ai tulburat pe mine. Te iubesc chiar și-așa. Cu un ghem în piept, de care nu prea pot scăpa. Și vreau să spun că am încercat, dar îmi revine obsesiv imaginea din oglindă, de parcă aș fi visat eu.

„Trebuie să vorbim. 5 minute”. „Sunt aici”. „Dacă ai ști ce teamă mi-era de absența acelei virgule!” „Nu era nicio virgulă!” „Am știut din prima, dar am sperat că e doar o greșală de tastare”. „Și era AGAPE, nu Agapi”. „Acum m-ai tulburat și mai tare”. „Te poate influența un vis? Mai mult decât ceea ce simțim unul pentru altul?” „Până acum credeam, așa cred, că nu... Dar e ceva ce persistă și nu înțeleg ce este...” „Tu știi ce m-am speriat eu? Știi ce miros puternic m-a izbit? N-am mai mirosit niciodată în vis!” „Mă simt ciudat. E o neliniște, până la înțepături în zona inimii. Și nu exagerez cu nimic. Nu mi s-a mai întâmplat”.

„Un parfum agresiv, de bărbat... N-am mai văzut o altă imagine în oglindă. Doar chipul tău, nu și al meu. În loc să mă întorc spre tine, am început să te mângâi pe luciul oglinzii, din care eu dispărașem... ASTA E IUBIREA AGAPE”. „Știi ce înseamnă iubirea AGAPE”. „... Eu m-am simțit dată la o parte”. „Am un sentiment ciudat: FRICĂ”. „Ți-e frică să nu mor?” „Nu, nu e vorba de moarte. Ce poți să spui și tu!” „Mă uitam în oglindă. Pe măsură ce veneai spre mine, eu mă blurram. Dintr-odată, nu mi-am mai văzut ochii”. „Știi cum”. „Iar tu, nu numai că te vedeai tot mai clar, ci miroseai înnebunitor. Și acum mai am mirosul de parfum, foarte puternic, foarte masculin, în nări”. „Îți închipui ce senzație am? Imaginează-ți: parcă ne-am afla pe o banchiză și, brusc, aceasta se rupe în două. Pe o parte, tu, pe cealaltă, eu... Și ne îndepărtăm...”

„Da, eu dispar...” „Și încerc, disperat, să te apuc de mână. Nu credeam niciodată că se poate întâmpla așa ceva. Să te influențeze visul cuiva... Dar ochii îmi zboară în toate direcțiile. Tu ești semioticiană. Ce înseamnă asta?” „Din punct de vedere semiotic, e rău de tot. Pentru că semioticienii cred în vise”. „Așa, «încurajează-mă»!” „Creștinii nu cred în vise!” „Dar eu cred în tine. Și în tine! Cum să le împac?” „Semiotica arată că nu voi mai fi lângă tine... Nu mi-ai spus ce ai face tu, dacă eu aș muri. Spune-mi acum!” „Tu nu vei muri niciodată. Rămân urme din tine, în toate formele. Iar eu, și aici, și în alte dimensiuni, voi fi mereu în spatele tău. Cu un pas”. „Da? Îmi vei păstra urma?... Și, oricâte alte femei vei iubi, mă vei reține și pe mine, într-o cămăruță secretă a ființei tale? Aș vrea să rămân în ochii tăi! O luminiță, un foton...”

*

Nu eram cu totul liniștită, din moment ce, seară de seară, mă temeam să nu se repete acel vis. Dimineața, când mă trezeam și realizeam că am visat cu totul altceva, mi se lua o piatră de pe inimă. Apoi, de pe la prânz, începea să mă îngrozească apropierea serii. Dacă visul se va repeta? Cu mulți ani în urmă, așteptam, singură, troleibuzul în stația din Parcul Central. Toropită de căldură, ruptă de lume. M-am trezit cu o țigancă lângă mine. „Lasă-mă să-ți ghicesc!” Am tresărit. „Te cheamă...”, a continuat. Și mi-a pronunțat numele, silabă cu silabă, privindu-mă insidios, pe sub sprâncenele-i stufoase. Am tresărit iar. Și nu pentru că îmi spusese cum mă cheamă, putea să afle din atâtea locuri, putea să nimerească, ci fiindcă îmi era foarte frică de țigani. Când aveam doi-trei ani, treceau cu oale, sticle și borcane, pe strada noastră, lăturalnica Tigoinergasse din Carani. Și eu îi îngânam de după poartă: „Sti-chee, bo-ca-neee...” Până când, deranjat, ori chiar jignit, s-a năpustit unul cu pumnii

asupra mea... De-atunci, am rămas cu frica asta de țigani. „Tanti”, i-am zis, tremurând, „vă dau cât îmi cereți, dar vă rog să nu-mi ghiciți nimic. Nu vreau să aflu...” „Ia pune doi poli în palma stângă! Nu-ți spun nimic, dacă nu vrei...” I-am întins banii. I-a luat și, când mi-a văzut liniile din palmă, și-a dat ochii peste cap: „În viața mea, în viața mea, n-am văzut așa o mână! Atât de plină de linii...” Instinctiv, m-am uitat și eu. Erau linii multe, într-adevăr, dar eu nu pricepeam nimic din încrengăturile lor.

La fel m-am uitat și în oglinda din vis. Am văzut linii multe, curbe, cercuri. Și n-am priceput ce-mi arătau. Se risipeau, ca pe oglinda unei ape, ultimele-mi spasme de feminitate? Mi se arăta ce se întâmplă, ce urmează sau ce am de făcut? Cum aș putea pune în cuvinte acest mesaj? «Dispari...», «Vei dispărea.» sau «Dispari!»?...

Se multiplicau amenințările destinului. Niciunul din noi nu mai avea stare.

Tremurul mâinii mele, nodul gâtului meu, ritmicitatea crescută a inimii mele!... Aș fi vrut să vorbesc ACUM cu tine. Dar nu ești. Nici nu mai știu dacă îmi spusesesi ieri că vei lipsi astăzi. Probabil că da, dar am mintea atât de tulbure, încât, văzând că ai ușa închisă, m-am înnegrit. Mă simt cumplit. Este o senzație, de care fug, cât pot și cum pot. Îmi tot spun că vei veni, că vom vorbi, că se vor liniști valurile din sufletul meu. N-am idee de ce au fost stârnite, de ce sunt așa de agitate. Am visat ceva asemănător. Oarecum. Stăteam lângă tine. Era ca și cum mă priveam din față, detașat. Și tu te pierdeai într-o penumbră, iar eu rămâneam sub reflectoare. Partea cea mai stranie este că simțeam – îți vine să crezi? – miros de parfum. Intens, plăcut. Îmi plăcea, nu mă săturam să inspir. Și m-am trezit, încercând să rețin aroma aceea. Bine, mi-am spus, voi căuta ceva ce să semene cu acel miros. Dar dimineata m-am gândit că nici eu nu mai visasem până acum cu un... parfum. Dă-l încolo de vis! Tu să fii! Cât mai sunt.

Se repetase, deci, visul. L-a visat el, dar era ca și cum l-aș fi visat eu din nou. Nu mai putea fi întâmplător. Devenise, fără nicio îndoială, un semn. Și dacă, mai mult ca sigur, i-am indus visul? Cum nu vrem să acceptăm realitatea...

Disparația mea m-a speriat... Parfumul m-a intrigat, fiindcă-mi plăcea enorm. L-aș fi căutat, ca să mă bucur de el, la nesfârșit. Se spune că visul, ce devine realitate, trebuie visat de trei ori. Acum, că mi l-ai povestit, e de parcă l-aș fi visat a doua oară... Eu niciodată nu te voi părăsi. Aș putea muri. Atunci n-aș avea nicio vină. Dar, singură, din proprie inițiativă, nu voi pleca de lângă tine. Am devenit interdependenți. Așa vom și rămâne. Parfumul acela e al tău. Te adulmec. Odată cu aerul de primăvară.

*

De o parte și de alta a șoselei, salcâmi înfloriți ating dimensiuni paroxistice, în păduri. Îi așteptai să înflorească. Îi așteptam și eu, de dragul tău. Am coborât geamul și m-am lăsat pătrunsă de mireasmă. Mirosuri suave. Dulci, ca un parfum rusesc. Incomparabile, totuși, cu mirosul puternic al parfumului tău din vis. Între Călimănești și Căciulata, un pui de căprioară se adăpa din apa Oltului. Și ce folos, dacă nu-ți puteam atinge mâna, ca să ți-l arăt? Dacă nu-ți puteam povesti ție despre asta? Îți amintești scena aceea, rămasă în sufletul meu, ca o poză dintr-o expoziție? *Un rêve*, cum spunea Garou.

El, în camera lui de hotel. Ea, în cabinet. Amândoi cu ochii pe ceas. Un puf, două, de parfum, o ultimă privire în oglindă, o ultimă cută întinsă. Aceeași întrebare: „Cum arăt?” Aceeași exclamație: „Doamne, cum arăt!” Ies în același timp. Încuie. Verifică. Se întorc cu spatele la

ușă. Trag aer în piept. Pornesc unul spre celălalt. În aceeași direcție. În sensuri opuse. Pași decisi, grăbiți. Nimeni în jur. Bătăile inimii se întetesc. Emoția vine în valuri. Strânge în gât. În coșul pieptului. Face mâinile să tremure ușor. Ca în liceu. Se zăresc. Mai sunt câțiva pași între ei. Își zâmbesc. Mai mult cu ochii. Se sărută pe gură. Abia li se ating buzele. El îi deschide ușa. Ea intră. Se simte privită din creștet până în tălpi. Așa și este. E la un pas în urma ei. Cum i-a promis. Aleg masa. Se așază. Unul în fața celuilalt. Ochi în ochi. Ochii ei îngândurați, luminoși, zâmbindu-i umezi. Ochii lui, umbriți de răscolirile frunzelor, în bătaia vântului. De asemenea, umezi. Ochi plini de mesaje. Printre ceștile de cafea, își întind unul spre celălalt brațele. Degetele lui, subțiri și osoase, trec printre ale ei. Palmele ei îi cuprind mâinile, ca într-un cuib. El își amintește brusc ceva. Se uită în palma ei stângă. O compară cu a lui.

– Voiai să vezi ce-a speriat-o pe țigancă?

– Mă pricep și eu. Cât de cât. Ai o linie a vieții foarte frumoasă. Și o linie a destinului interesantă. Dă-mi dreapta acum!

– Se ghicește și în dreapta?

– Nu, vreau să-ți sărut palma dreaptă. Ca să o poți duce la inimă.

Ea face acest gest. Îi sărută apoi fiecare deget. Pe inelar coboară mai mult cu buzele.

– Mai fă o dată asta! o roagă.

Ea repetă gestul. El îi mângâie brațele. I le prinde apoi, deasupra de cot, lipindu-și brațele de ale ei.

– Vezi, aceasta e fericirea! îi spune, zâmbindu-i cu toată fața. Iar ea încuviințează, surâzându-i. Nedezlipindu-și ochii de ai lui. De pe brațele ei, degetele lui îi ating discret sânii. Când unul, când altul, când amândoi. Ea își mișcă gura, ca într-un sărut ce întârzie.

– Ai cel mai frumos contur al buzelor pe care l-am văzut vreodată. Și așa, întredeschise, cum sunt acum, mă înnebunesc.

Se întinde spre el, ridicându-se ușor, ca să nu doboare ceștile cu sâni. Și el se apleacă spre ea. Îi cuprinde buza de jos între buzele lui, i-o apasă, i-o sugă ușor.

– Lasă-ți buzele moi! îi șoptește.

Ea își dă seama că e foarte încordată. Îi simte parfumul. Răsuflarea. Buzele calde. Umezeala gurii. Ochii îi sunt tot mai tulburi. Pieptul i se umflă într-un alt ritm. Cu orice risc, răspunde asaltului său. Ca pământul care dă replici la un cutremur. El își retrage gura, dar îi strânge încă sâni.

– Plătesc și mergem la mine.

Ochii îi ard. Scapără. Ies din cafenea, ținându-se de mână. Uitându-se tot mai insistent unul în ochii celuilalt. Profitând de orice ocazie, să se atingă mai mult, să-și atâțe jarul din ochi.

– Oare ne-a văzut cineva?

– Ne vede Cine trebuie, Cine ne-a adus împreună. Ce mai contează alte priviri?

Intră în hotel. El ia cheia de la Recepție.

– Credeam că vom sta mai mult în oraș. Voiam să-mi arăți orașul. Dar nu. Pierdem din timpul nostru.

– Ne-am iubit în fiecare clipă, îngăimă ea, în timp ce el descuia ușa. O trase după el înăuntru. O lipi de ușă. Își desfăcu nasturii cu mișcări ferme. Ea își ridică fusta. Se aveau acolo, în picioare. Ca adolescenții.

– Ne iubim ca nebunii, îi șopti. Și o sărută undeva între tâmplă și ureche. Aprinse lumina, ca să o vadă mai bine. Gurile li se umpleau de seve. Se amestecau parfumul ei de femeie cu parfumul lui de bărbat.

– Miroși a femeie adevărată!

– Miroși ca în vis! Mă scoate din minți mirosul tău.

Se precipită. Se sincronizează. Bucurie. Beatitudine. Extaz. Sunt unul. Amândoi la același capăt. După care se năpustesc pe pat. Râd.

– Credeam că te-ai săturat de mine...

– Acum te doresc mai mult. Ești a mea.

– Numai a ta.

– Numai a mea. Știi cât de expresivă ai fost? Cu privirea aceea. N-aș fi bănuț...

Autodialog II

„Suntem conștienți de ce avem. Și facem tot ce putem, ca să nu ratăm nimic, dar lucid. Cu o luciditate, pe care în tinerețe nu o aveam. Deci, nu e o aventură”. „Nici vorbă de aventură. Dar, acceptă că este o legătură romantică”. „De ce romantică? Dimpotrivă. Ai văzut doar că nu putem trăi unul fără altul”. „Nici romanticii nu pot”. „Ei nu pot trăi unul cu celălalt”. „Vezi? Tocmai de aceea! Nici noi. Suntem doar foarte imaginativi. Ca romanticii”. „Mi se pare că minimalizezi relația noastră...” „Deloc. Plutim, în vis. Ne iubim, în vis. Ne ferim, în realitate”. „Cred că tu nu ai văzut, totuși, sufletul meu”. „Nu se poate pluti în două luntre deodată!” „Nu există o a doua luntre pentru mine. Tu și atât! Îmi ocupi toate gândurile, toată simțirea”. „Ba există. Fiindcă, vrei, nu vrei, trebuie să te ferești. Nu ești liberă, nu poți decide asupra comportamentului tău public”. „Ne ferim, căci lumea nu acceptă o asemenea relație”. „Ție nu de lume și de conveniențe îți pasă. Ci de cei din preajma ta. Pe care nu vreau nici eu să-i tulbur. Analizez doar situația în care ne aflăm”. „Dur, ca un chirurg!” „Nu. Știi că nu pot fi dur. Lucid. Tu vorbeai de luciditate”. „Ba ești. La ce simt eu acum te-ai gândit?” „O analiză lucidă e utilă pentru amândoi. Ca să știm ce putem face de acum încolo”. „Azi-noapte, visam că ne mutam undeva împreună. Căram un covor pe stradă”. „Ce romantic!” „Și ce putem face?” „Nimic. Întâmplător, am ajuns la această analiză. Fără urmări. Superficială”. „Orice analiză e superfluă, atâta timp cât nu putem schimba nimic”. „Rămânem așa... Ne putem iubi oricât, dar ne ascundem la infinit”. „E singura soluție realistă”. „Pentru o iubire

romantică. Incompletă”. „De câte ori lipsești câteva zile, apar frecuşuri... Am sufletul inflammat. Și plin de lacrimi”. „Iar plângi? Nu mai fi și tu așa plângăcioasă! Rămânem împreună. Am zis eu că nu rămânem împreună? Nu s-a schimbat nimic de ieri, de acum o lună, de un an... Nu putem vorbi rațional?” „Întotdeauna am vorbit rațional”. „Cu plânsete fără motiv”. „Ai știut de la început...” „Ce am știut? Situația reală? Da. Asta este. Nu avem ce face. Mergem mai departe așa. Tu trebuie să decizi următorul pas. Va fi cum vrei tu”. „Cum vreau eu?” „Să fii atentă la vocea ta interioară! Ea te ghidează cel mai bine. Eu nu pot să-ți impun nimic”. „Mă poți influența. Ca de fiecare dată. Mă poți face să vreau ceea ce, de fapt, tu îți dorești”. „Știi bine că aș putea, dar că eu nu îți cer nimic. Niciodată nu ți-am cerut, niciodată nu îți voi cere”. „Am trăit toate iubirile cu tine. În vis sau nu. Asta ne obligă”. „Ne obligă?” „A fost ceva prea frumos, ca să fie neglijat”. „Așa este”. „Geneza poveștii noastre. În timp ce se întâmpla, nu-mi venea să cred că se întâmplă”. „Nici mie. Dar simțeam uimitor de clar. Și acum simt ce s-a petrecut atunci”. „Am uitat cine suntem, unde eram... Ne contopeam”. „Într-adevăr. Ca într-un vis”. „Foarte romantic”. „Și decorul, și toate scenele acelea de o creativitate spontană”. „Actul incipient, mai ales”. „Era, totuși, pregătit, dar neașteptat... Cu totul neașteptat!” „Ne pregătisem pentru altceva. Și când colo...!” „A fost un incredibil «când colo»!” „M-ai umplut de fiori atunci. Eram dusă de val”. „Amândoi eram”. „Nu mai judecam... Eram altundeva”. „Erai mică și îndrăgostită. Te-am luat la mine, în brațele mele nici groase, dar nici subțiri, și te-am iubit”. „Și atunci?!... Cum am putea ignora asta?” „Nu putem. Și nici nu ignorăm”. „Am ieșit din lume, din timp, din tot ce știam...” „Așa am început. Spontan. Ne-am repezit unul la celălalt!”

„Mi-am amintit apoi tot felul de secvențe”. „Și eu”. „Din relația cu tine, am și sentimentul... că îmi dai importanță, că îmi recunoști o anumită valoare”. „Mă faci să râd. Aveai nevoie de mine pentru ceea ce știe toată lumea despre tine?” „Nimeni nu-mi spune asta. Tu, da!” „Ești femeia cea mai naivă pe care o cunosc. O fetiță. Cu paltonaș gri. Cum cărai tu covorul?... Și unde ne mutam?” „La soare. Ne era frig și căutam un loc la soare”.

Inima de ciocolată

Mă simțeam ca într-un roller coaster. Fără să fi fost vreodată într-un roller coaster. Suișuri, coborâșuri, căderi în gol. Țipam, mă agățam de tine, de umbra ta. Pur și simplu, nu mă puteam desprinde... Încă te așteptam. Încă tresăream când auzeam un semnal electronic. Te jucai cu mine ca un animal de pradă. Cucereai o poziție. Te prefăceai indiferent. Dispăreai. Reveneai. Mai făceai o cucerire. Știam că te joci. Și, totuși, mă predam cu cea mai mare seriozitate. Te și irita solitudinea cu care cedam. „Tu tot timpul ești disponibilă. Mă uimești”. „Nu există ceva mai important pentru mine decât să fiu cu tine”.

Erai agasat că îți cântam în strună. Îți și plăcea. Te și atrăgea supunerea mea. Am realizat că te iubesc, înainte ca tu să-mi fi spus vreun cuvânt de iubire. Într-o după-amiază, din decembrie, când, pe la 16, m-a sunat Ana, să-mi spună că a ajuns și că așteaptă să cobor. „Acum am intrat pe ușă... Mă lași zece minute?” Simțeam că înnebunesc de curiozitate, că nu mai pot aștepta până seara. Am deschis laptopul. Am fugit la baie. M-am întors. Aveam câteva mesaje. Primul, de la tine... «Nu se poate! Două săptămâni întregi te-am rugat să vii. Să nu pleci așa». Mi-am dus la gură mâinile încleștate. Mi-am tras gulerul până la nas, ca să nu vadă Mama cum îmi tremură buzele. Așteptam o idee. «Repede!» Am intrat în primul volum... «Ceva în limba aceea, pe care a învățat-o de dragul meu». Am găsit, dar minutele treceau. Ca să elimin orice echivoc, am scris deasupra un cuvânt de noi inventat. Simțeam că e ultima șansă... Apoi, am coborât, fără nicio tragere de inimă, smulsă din locul unde îmi doream să fiu.

În mașină, am vorbit despre Sebi. „Profesorul de sprijin nu vine azi. Se gândește să nu devină prea insistent. Îi e teamă că Sebi îl urăște”. „Și eu am uneori sentimentul ăsta, Ana. E atât de inteligent copilul tău, încât, atunci când își pune brațele cruciș și privește în gol, simt că mă sfidează, îmi arată că preferă să nu facă nimic cu timpul lui, decât să-l petreacă cu mine”. „Nu, nicidecum. De atâtea ori îmi spune că ține la dumneavoastră. Așa se poartă cu toată lumea. El nu înțelege că trebuie să facă și ce nu-i place”. „Dar și voi îl cocoloșiți. De ce-i permiteți să stea numai în casă? Aveți o curte imensă, atâtea animăluțe...” „Mai aduce câte-o pisică în casă”. „Eu chiar mă simt într-o celulă de închisoare, în camera lui, știind că el nu iese de acolo. Nu poți să-i înghesui totul într-o cameră, oricât de încăpătoare ar fi”. „Principala lui problemă e incapacitatea de a relaționa”. „Înțeleg până la un punct. Cu oamenii, cu copiii... Dar cu pisicile, cu câinele-lup? Odată, am deschis fereastra, că eu mă sufocam... Și a urcat pe pervaz o pisicuță. S-a dus imediat să o mângâie... Fii mai atentă la asta, ar putea fi un început”. „Să vedem ce noroc avem astăzi!” Mi-era o groază de zilele de joi! De două ori, mi-am spus că nu mai merg. Aș fi preferat să țin 100 de ore la Universitate, decât una cu Sebi. I-am comunicat Anei, telefonic, că nu mai pot continua, și cu două săptămâni în urmă. „Înțeleg...”, mi-a răspuns răpusă. Ana mi-a fost elevă la meditații, studentă, și-a dat licența cu mine, a făcut masteratul la noi. Nu se putea să nu-mi fie milă de lacrimile sale, abia reținute. Acum însă, eram deranjată că trebuia să merg la ei. Aveam o neliniște a mea și... gândul că voi petrece următoarele ore lungi, rugându-mă de Sebi să deschidă o carte, să citească un rând-două, să scrie... De la nerostire, de la nescriere, era diform. Avea gura înțepenită, degetele, mult prea butucănoase. Când am deschis ușa, ne-a izbit un miros intens de ciocolată. „Ce-ai făcut, Sebi?!” Tăcea, cu privirea lui sfidătoare. Am

dedus, din agitația Anei, că băiatul găsisse cadourile de Moș Nicolae. Avusese timp să caute, cât ea a fost plecată după mine. Era necăjită. „Lasă, Ana, că tot pentru el erau. Azi sau mâine... Nu-i cine știe ce!...” „Uitați-vă câtă ciocolată a mâncat! Jumătate de kilogram de saloane cu marțipan. Le luasem pentru pomul de Crăciun!...” Demonstrativ, Sebi și-a mai desfăcut o saloană. Nervoasă, Ana s-a luat cu mâinile de cap și a ieșit din cameră. „Sunt bune?” l-am întrebat zâmbind, căci, de data asta, chiar făcuse o copilărie. Ca Nică a lui Ștefan Apetrei, când smântânea oalele. Mi-a făcut semn: să iau și eu o bomboană. „Nu! Nici gând! Sunt la cură de slăbire...” Îmi tot vâră punga sub nas. „Astâmpără-te! Ți-am spus că nu mănânc”. M-am așezat la birou. În loc să-și deschidă cartea, caietul, Sebi îmi desfăcea tacticos o saloană. Văzând că mă încăpățânez să o refuz, mi-a apăsător pe buze, strivind-o. Am îndepărtat-o cu un șervețel. Gândurile îmi erau la tine. Încercam când să te înțeleg, când să te împiedic cumva să pleci. Îmi reproșam că am fost prea insistentă. Cicălitoare, ca Sebi cu saloanele lui de marțipan, pe care se chinuia să mi le bage pe gât. De nimeni nu m-am rugat vreodată ca de tine. Între timp, Sebi a făcut din saloane o inimă. Cu două degete a conturat o inimă și deasupra pieptului său. M-a fixat cu privirea, urmărindu-mi reacția. „Ai o inimă de ciocolată!” am ghicit eu. A dat aprobator din cap, arătându-mi-o și pe cea de pe masă, oglinda inimii lui. Și ochii săi mă întrebau provocator: „Mai refuzi acum, când știi că e din inima mea?”

Am luat o bomboană. Era o bucățică de ciocolată nemțească, fină, cremoasă, umplută cu marțipan. În timp ce mi se topea în gură, simțeam cum se topește gheața dintre noi. Se scurgea pe gât, ca niște pâraiașe. „Când o să ajung acasă, o să-ți scriu de trei ori «Te iubesc». Așa: «Te iubesc, te iubesc, te iubesc!»” N-a fost nevoie. Mă așteptai. Simțeam de departe vibrația acelei așteptări. Îți vedeam degetele,

tremurându-ți plăcut pe taste. De parcă ai fi cântat la pian. De parcă eu aș fi fost clapa ta albă, cea mai lipicioasă dintre toate. Puțin, insesizabil, mânjită de ciocolată. „Ce imagine ai în minte când citești cuvântul *ciocolată*?” „De lavă! Mie nu-mi place ciocolata...” „Eu mă gândesc la o fântână de ciocolată, deci suntem pe aproape; daaar, mie îmi place foarte mult! Of, nici imaginea, nici senzația nu e aceeași”. „Ți-am mai spus că nu trebuie să te atragă tot ce-mi place mie și... invers. Stai, stai!... De unde neînțelegerea?” „De la sensurile diferite pe care le atribuim cuvintelor. De exemplu, poate tu n-ai înțeles ce-am vrut să-ți spun, pentru că ție nu îți place ciocolata”. „De unde știi că nu am înțeles?” „Nu poți înțelege, dacă n-ai bucuria îngurgitării de ciocolată, savoarea, căldura...”

„Am bucuria de a te ști!”

Castanul

- Nu e literatură, nu? *Inima de ciocolată...*
- Nu, e, cel mult, o pagină de jurnal.
- Că, de când cu acel castan, mai întâi mă întreb cât e de real...
- A trebuit să inventez castanul acela. A trebuit să-i leg pe Lucreția și pe Vasile printr-un simbol. De ce n-ar fi fost castanul un loc de întâlnire pentru îndrăgostiți? Ca salcâmul din *Sara pe deal*. Ce ai cu literatura?
- De la „castanul turcului”, am învățat să nu mai am nimic cu literatura.
- N-ai încredere în literatură? Poți avea cea mai mare încredere în ea. E știința științelor. Esențializează și comunică mai mult decât orice altă știință. De ce e *Biblia* considerată „Cartea Cărților”? Pentru adevăr. Cunoști o mai mare operă literară? Cu mai multe figuri, cu mai mult simbolism, cu mai multă... adevăritate??? Mi-am imaginat scena aceea de dragoste dintre Lucreția și Vasile. Cea de sub castanul turcului. Pe care mi l-am închipuit, desigur. În existența căruia, însă, și eu, și tu am crezut. Ei s-au îmbrățișat, de fapt, sub ochii noștri. Un curent a trecut prin amândoi în aceeași clipă. Stăteau nemișcați, ca fulgerați de destin. „Și niciodată n-am mai simțit asta în viață, niciodată așa un curent. Nici eu, nici el”. Asta mi-a mărturisit mie Lucreția, cu o lumină ciudată pe chip. Când ți-am povestit, ai și văzut lumina aceea, ajunsă de la ea la mine.
- Da... Acela a fost curentul! M-am uitat la tine. Aveai ochii închiși. Era o lumină difuză, de la razele lunii.
- Nu mă așteptam să ajungem până acolo...

- Știai că va „veni” și clipa aceea?
- Nu. Mă crezi că nici nu mă imaginam capabilă de atâta afecțiune?
- Acum te cred. Dar atunci nu te înțelegeam. Cu o clipă înainte, încă te priveam ca pe o icoană.
- Duhovnicul meu îmi spunea că are peste 1500 de enoriași, că îmbrățișează și sărută babe, care îl iubesc, că se simte iubit.
- Lasă asta! Ce i-ai spus tu?
- „Și eu de ce nu pot fi fericită, Părinte? Și eu am cel puțin 1500 de oameni, cu care m-aș putea îmbrățișa, și copii minunați, și cărțile mele...” „Pentru că nu ești îndrăgostită!” „Nu sunt îndrăgostită?! Adică de un bărbat?!...” „Da. Și de un bărbat. De ce nu?...” „Mă îndemni la păcat, Părinte?” „Nu încurajez păcatul. Dar de ce ai duhovnic?...” M-am simțit vulnerabilă, de parcă mi se vedea în ochi, de parcă voia să smulgă de la mine taina...
- Puteai să-i spui că m-ai sedus. Tu ai făcut primii pași.
- Pe zăpada aceea imaculată de sub castanul de pe deal? La urmele acelea te referi?
- Cu ceva timp înainte. Am vorbit nici mult, nici puțin, a trebuit să plec și tu mi-ai zis: „Stai, stai!... Nu pleci, până nu-ți spun că te iubesc. Așa cum ești!”
- Da, îmi amintesc, era într-o vineri.
- Eu am luat totul *ad litteram*.
- Ai spus: „Ah, ce zi!”
- Exact! După ce am plecat, am mai bâiguit: „Doamne, da’ ce zi!” De atunci, am fost mai atent la tot ce spuneai.
- Acolo, la Sebi, am simțit cum mi se scurge sângele, cald, laolaltă cu siropul din saloana de marțipan, prin tot corpul, în timp ce mă gândeam la tine. Și mi-am zis: „O fi de la ciocolată”. Nu era...

– Cum s-au legat toate! Ca într-o plasă: ochi lângă ochi, ochi după ochi...

– Ca în plasa ta de pescar: ochi lângă ochi. Oare cum ne-am privi noi în ochi?

– Pierduți. Fără să clipim. Acolo sunt sufletele noastre, neatinse de timp. Ca... în literatură.

Canapeaua

Prin ușa deschisă a balconului, dau năvală căldura și lumina de iulie. Mă ridic și mă așez la birou, prinzându-mi brațele deasupra capului, de parcă m-aș întinde după noua zi. Joy a rămas pe canapea, cu căpșorul pe pătura încrețită. Un ghemotoc de cârlionți, care încă doarme din tot sufletul... N-am închis laptopul peste noapte. Am visat pe muzică. Acum cântă Nana Mouskouri: *Parlez moi d'amour...*

O asemenea zi îmi amintește de Râca. De una din camerele de sus, mai răcoroasă, în care se strângeau femeile la taină. Melania, Nora, Tanța, Mama Ioana. Mă strecuram și eu, între ele, pe canapeaua aceea, deasupra căreia era întins un macat înflorat. Din lada de zestre. Ca și fața de masă cusută. Pe marginea lor, romburi negre și flori roșii. În chenar. Se dădeau cadou nuntașilor. În horă.

Femeile vorbeau despre alte femei. Despre țața Todora, cea cu batic legat pe frunte, cu nodul în față, ca un corn (de licorn?), de Aneta cea arsă de soare și plină de negi, cu țigara mereu în gură, ca un bărbat, de Bragagioaica, cea care făcea ciubuce și pe care „a prins-o bărbat'-su cu ăl de aducea buteliile”... Tanța povestea că duminică a apărut la horă țața Rada, cu „peruclă” și ruj „roșu rău” pe buze, pudrată „a năibii”. Se tăvăleau de răs, își făceau cruci. Își ștergeau ochii de lacrimi. Câte una pufnea iarăși în răs. O urmau celelalte. Tanța o imita pe țața Rada, septuagenara. Povestea și că se dusesese peste unul, văduv, dar că plecă după vreo trei zile, fiindcă „nu știu ăla ce să-i facă”... „Ei, nu știu... N-o mai fi avut omul cu ce”,

comentă Nora, despre care soacra ei spunea mereu: „Pe nora mea o cheamă Nora”. „Nema potirința!” adăugă Mela și izbucniră iar în hohote de râs, lăsându-se una peste cealaltă pe canapea. Mela continuă: „Apropo de nema potirință! Veni ieri la noi în bătătură Stan, bietul de el. (Stan era sărăntocul satului, cocoșat și îndoit la jumătate. Aduna, de pe drum, cuie, șuruburi și le ducea în cămăruța lui de lut galben, în care nici nu mai avea loc de ele.) I-a pus mama o farfurie de varză și o felie de mămăligă. Și el: «Ce bună ești tu, Gigeo! Mereu îmi dai să mănânc. Surorile mele n-au milă de mine. Da', când oi muri, să vezi ce-or să se bată pe averea mea!» Averea lui de cuie și șuruburi!...”

Nicăieri nu e ca pe canapeaua din atelierul tău. Totdeauna desfăcută, acoperită de perini. Verzi și albastre. Cu frunze galbene. În fața ei, șevaletul. Pânza albă. Aș vrea să pictezi ceva. Să mă întind pe canapea și să mă pictezi pe mine. Sau măcar perinile albastre. Sau vreo două valuri verzi. Paspolate cu alb. Ori un nufăr galben. Pe un pat de frunze verzi. Dar pânza rămâne neatinsă. Mă îmbii cu fructe. Cu caise. Cu ciocolată. Cu mentă. Cu alune. Îmi aduci ceașca de cafea pe canapea. Fierbinte. Nu pot să mă ating de ea. Îți sorb cuvintele. Mă scald în ochii tăi. Și te înhaț, ca să uităm de toate. Până în clipa aceea unică. În care îmi spui că mă iubești. În care îți arăt că sunt a ta. Iar. Acum. Pentru totdeauna. Sărutări mereu reluate. Ca refrenul unui cântec fără sfârșit. Și lenevirea pe canapea. Ca pe o punte de vas.

- Nu-i așa că e minunat?
- Trăim frumos, orice-am face.

Răsfoim un album de artă. Vorbim despre pictură. O revistă literară. Vorbim despre poezie. Ascultăm muzică. Vorbim despre concerte, interviuri. Până la următoarea zvâcnire...

– S-a răcit cafeaua, am uitat de ea. Fii atent să nu răstorni ceașca!...

A rămas ceașca de cafea pe canapea. Canapeaua în atelier. Coșul cu fructe pe masă. Fața de masă, cu monotonele romburi și flori, în camera de sus. Macatul, pe același perete. S-a trezit Joy. E sub fotoliul pe care stau. Și scriu. E cald. Cuptor. Mă duc să strâng canapeaua.

Liftul

De mult nu ți-am mai cerut nimic. Mă bucuram când îți amintea de mine și, din cine știe ce motive, îmi mai trimiteai câte un anemic semn că ești. De parcă te temei și tu că te-aș uita. Sau de parcă te simțea obligat, de educația ta întru politețe, să-mi mai zgândări un pic emoțiile. Mă străduiam să-mi găsesc de lucru, să nu mă las învinsă de uriașul val de timp, ce se revărsa asupra-mi, făcându-mi mult mai grea așteptarea. Și mai imposibilă uitarea. Mergeam în inspecții, la concursuri, aniversări, comemorări, mese rotunde și alte asemenea, amăgindu-mă că fac excursii, că pot cunoaște locuri și oameni noi, că e important să fiu acolo, unde lumea mă invită.

Într-o dimineață, pe nemâncate, am pornit spre Banatul montan. Serpentinele se înmulțeau, profesoara de la volan smucea mașina, cea de lângă ea o umplea de fum. Am lăsat jos geamul, ca să intre aer curat, fiindcă aveam o senzație acută de vomă și simțeam că mă înăbuș. Răsărise deja soarele, după frigul matinal, dar, cum zona era inundată, umezeala rece îmi dădea frisoane. Șoferița ocolea, tot mai greu, gropile cu bălți din asfalt, mai nimerea în câte una și mă zdruncina, până când n-am mai suportat și am rugat-o să oprească. Atras în parcare de la o mănăstire. Am ieșit din mașină, ca să fac câțiva pași. Te-am zărit într-un grup. M-ai văzut și tu. Nu m-ai putut evita. Eram cu fața unul la celălalt. Ai pornit spre mine. Îmi fremătau nările, încercând să adulmec, cu fiecare adiere, mirosul trupului tău în mișcare. Un miros discret, de ape curgătoare. Îți admiram picioarele viguroase, de înotător, brațele, pe care mă miram doar că nu le întinzi spre mine.

„Ce mică e lumea!” mi-ai spus. „Am văzut indicatoarele spre Timișoara și m-am gândit că niciodată nu am fost atât de aproape de tine!” „Eram chiar mai aproape. Ceva m-a adus la tine. M-a oprit aici!” Mi-ai întins mâna. M-am grăbit să te sărut pe obraji. Nu mi-ai dat și „celălalt obraz”. Te-ai împotrivit celui de-al doilea sărut. Asta m-a rănit. N-am înțeles de ce. Erai cu cineva? M-am retras, ca un câine lovit cu piciorul. Odată mi-a spus o studentă: „Când scrieți dramă, sunteți excelentă! Când scrieți despre dragoste, sunteți prea siropoasă”. A fost diplomată. Cred că există o vârstă pentru toate. Am depășit vârsta la care unei femei i-ar sta bine îndrăgostită. Sufletul meu, atât de tânăr, îmi creează turbulențe. Maria Luiza îmi spunea că ea s-a liniștit, din momentul în care a început să se simtă bătrână. Eu sunt o tornadă de neliniști. De vise. De imaginație. N-am cum să simt că îmbătrânesc.

Am mers pe jos la școală. Când am început să urc scările, mi-am dat seama că nu are rost să mă mai chinui. Pentru ce, pentru cine efortul uriaș de a mă menține într-o oarecare formă? M-am întors la lift. Singură, ca o doamnă, în liftul profesorilor. Mi-am aranjat puțin sacoul, mi-am șters o urmă rebelă de rimel. Aproape că îmi venea să fredonez o melodie. Ajung la etajul patru. Îmi caut cheia. Se deschid ușile. În fața mea, tu. Tresar. Îmi tremură degetele pe cheie. Uit să ies. Încremenesc acolo. „Te-am căutat la cabinetul tău, dar era închis”. „La 12 trebuia să vin. Voiai să pleci? Fără să mă vezi?” „Ei, cum așa? Nu făceam atâta drum degeaba...” Mă uit în ochii tăi verzi și tulburi, atât de plini de lacrimi, atât de fixați într-ai mei. Mă întreb de ce suferi atât. Mi-e chiar milă de ceea ce văd pe chipul tău, dar nu-mi desprind ochii de la tine, căznindu-mă să pricep ce te-a adus la mine, complet neașteptat. „Încerc să dau o explicație faptului că ești aici”. „Ți-s ochii umezi...” „Hai să plecăm de la lift! Nu vreau să ne

vadă cineva”. Mă învăluie mirosul tău. Îți aud pașii lângă mine. Intri, fără șovăire, stăpân pe fiecare gest, în lumea mea. Îmi vine să mă scutur de atâta emoție. După ce, în sfârșit, învârt cheia în ială, mă împiedic, când îmi faci loc să intru înaintea ta. Eu, cea atât de sigură pe mine, cea atât de pragmatică, nu știu ce să zic, ce să fac, ce s-ar cuveni, ce nu. *Uit tot ce știu*. „Ar fi bine să scrii despre întâlnirea de la lift”. „A fost ca o explozie!” „La limita dintre șoc și extaz... Ți-am văzut ochii! Scânteiau”. „Nu știam cum să mă raportez la tine, la situație...” „Ți-am remarcat și trupul. Îmi place. Mă atrage”. Pufăi. Trebuie să mă eliberez cumva de emoție. Mă îndrept spre cuier, ca să-mi agăț sacoul. Mi s-a făcut dintr-odată foarte cald. „Nu mi-a spus nimeni, niciodată, că aș avea un corp frumos. Poate că picătura aceea magică, din alte lumi, te ajută să mă vezi altfel”. „Îmi place și cum te legeni acum prin fața mea”. „Asta fac?” „Da, Fetița mea cu paltonaș gri! Și cu cordon, și fără cordon. De fapt, de asta am venit. Voiam să știu dacă mai dansezi cu mine”. „Invită-mă! N-am mai dansat de mult...” Îmi potrivesc pașii cu ai lui. Instinctiv. Cu duioșia cu care îi cânt în strună. Și îi pufăi la ureche. Îi trec pe sub braț. Mă înnebunește cu mirosul lui. „De cât de puțin avem nevoie pentru a fi fericiți!...”

Avionul

Probabil că inima mea te chema fără să știu. Și că tu ai răspuns chemării ei, tot fără să știi. Îți părea rău de sufletul meu, plin de neliniști, și te-ai gândit să-mi faci surpriza unui mărtișor.

„Îți ofer, nu flori, ci o bancă înconjurată de flori. Așază-te, odihnește-ți mintea și desfată-ți privirea...” Am tresărit. În timp ce spuneai asta, ți-am văzut ochii încinși. Instinctiv, mi-am așezat deasupra lor palmele, așa reci, cum erau atunci. Atingându-ți pleoapele, te-am simțit prima oară cu adevărat. Poate că sufletele noastre se cunoșteau de mult...

1 Martie, într-un alt decor. Treceam prin Centru, pe Aleea Mărtișoarelor. Agale, singură, crezând că, de data aceasta, ai uitat de mine. Mă trezisem cu noaptea în cap, dar niciun semn din partea ta. Unde era banca din acea fabuloasă grădină, plină de tufe – de trandafiri de culoarea buzelor mele? –, banca pe care mă rugai să mă întind, căci nimeni nu mă vede prin zidurile groase de cărămidă? Unde-s lacătele mici, de azur, cu șnur? Am șnururi alb-roș, pentru toată viața. Dar, mai ales, te am pe tine.

Niciodată nu voi ști precis – și, poate, de aceea voi avea mereu această remușcare – dacă nu cumva, atunci când i-am spus Mamei, în glumă: „Să nu te recăsătorești!”, nu am inhibat-o, acolo, în biroul notarial, în care mă privea cu neliniște, nu i-am înăbușit dreptul la o intimitate ca a noastră. Nu credeam, în naivitatea mea incurabilă, că la 60 de ani se mai poate iubi. Că Mama mea s-ar putea îndrăgosti de un bărbat de 70 de ani, de 60... Sau de 50 chiar, cum s-ar fi potrivit lucrurile pentru ea. Poate că, totuși, închisă în casă, cu gobelinurile

ei, iubește și Mama, în felul său, cu amintirile cele mai secrete... De zeci de ani.

Rumoare în piața de măștișoare. Lumea întoarce capetele spre cer. Un avion mic, alb, de agrement, planează deasupra planșetelor cu fluturi. Se apropie tot mai mult de mine. Te recunosc. Te văd, ridicat în picioare, răsând, făcându-mi cu mâna. Îți răspund, răsând și eu, printre lacrimi. Știu că ai venit pentru mine. Că doar pentru mine vii. M-ai cam făcut să te aștept, dar cine a mai primit așa un măștișor-surpriză? Ai aterizat acolo chiar, în Piața Operei. Zbură-tăcind totul. Pe pavaj. Am văzut roțile avionului pe gresia galbenă. Înțepenite. Și m-am trezit. La realitatea cea mai ireală. Din care evadasem. „Știam că ai să vii. Hai să-ți arăt parcul, și casa mea, și fotoliul, și biroul, la care îți scriu toată ziua”.

Din vise atât de mărunte, e făcută viața noastră. O imensă clipă de fericire.

Apartenența

Vară, iarnă, te așteptam în gară, la rapidul de 19. În blugi, în adidași, nemachiată, tunsă scurt, ca un băiețoi. Nu puteam fi nici mai frumoasă, nici mai urâtă de atât. Niciodată nu mi-ai cerut să fiu altfel. Tu vedeai în mine numai ce era nostim și bun. Mutrița mea dulce. Pentru care, coborai din tren – să o mai săruți o dată. Rămâneai apoi pe ultima treaptă, zeci, poate sute de metri, ca să ne facem cu mâna. Și îmi strigai de tot mai departe: „A-do-ra-bi-lo!” Nu ne puteam despărți. Încă o șoaptă, încă o îmbrățișare, un salut, o declarație. Nu știam cum să-ți spun să nu pleci. Nu voiam să-ți cer nimic. Mă întorceam acasă, tristă, singură, pentru cine știe câtă vreme. „A plecat un tren din gară...”, m-a ironizat odată o femeie pe peron. Și m-am rușinat de slăbiciunea mea. De atunci, am început să mă controlez. Să-mi înghit lacrimile, să nu mai știe nimeni de ele, în afară de tine. Și-așa au trecut anii.

Când te-am condus la avion, am rămas o vreme în câmp. Nimic nu mă mai putea consola. Erai închis ermetic în aparatul acela de zbor, sclipind în soare. Cel puțin, mă vedeai făcându-ți cu mâna? Erai măcar pe partea mea? Încremenisem acolo. Pentru ochii tăi, pentru inima ta. „Problema mea e că nu-ți prea dau nimic”. „Eu nu am problema asta. Cât îmi dai, îmi ajunge”. A intrat și avionul în nori. Eu, într-un taxi. Dar undeva, la capătul privirii mele, erai încă atât de vizibil, încât mă și speria apropierea aceasta.

Azi ne-am despărțit politicoși, sărutându-ne pe obraji. Am rămas în umbra Bakata Tisei, cu ochii pironiți într-ai tăi. Parcă niciodată n-a fost atât de puternică lumina lor verde, fosforescentă,

ca în soarele acestei după-amiezi de august. Îmi spuneai ceva, ce încercam să deslușesc, după felul cum îți mișcai buzele. „Înțelegi?” Am dat din cap că da. Distanța între noi era mare. Nu mă auzeai. Așa că îți puteam spune ce simt. „A câta oară pleci de lângă mine? A câta oară nu îți cer să rămâi? Sau să mă iei cu tine?”

Toată lumea din troleibuz se uita când la mine, când la tine. Nu mă puteam urni din stație. Și tu stăteai în picioare, în dreptul ușii, te țineai de bară, nu-ți căutai un loc. Lumea se înghesuia să vadă cine, ce, cum. Poate și șoferul, că de asta nu pleca. Dar cui îi păsa? Dacă tu erai acolo pentru mine, cum să nu-ți fi răspuns la fel?

De data asta, eram la doi pași unul de altul. Adică... nu pleca un tren, sau un avion, ci un troleibuz. Două trepte trebuia să urc, ca să ajung lângă tine. Sau puteai coborî tu, ca altă dată. Am preferat să fim discreți și realiști. Aveam de făcut drumuri diferite. Puteam rămâne împreună, măcar până la următorul troleibuz. Și ce-ar fi rezolvat o amânare? Am avut o atitudine de oameni maturi, care știau că trebuie să o ia în direcții opuse. Însă, poate sub presiunea atâtor alte despărțiri dureroase, s-a creat, brusc, o realitate stranie. O trăire, care era, în același timp, o retrăire. S-a deschis o scenă, în centrul căreia eram doar noi doi, într-o altă lume, mult mai gravă, mai dramatică decât ceea ce se vedea. De fapt, abia după ce a pornit troleibuzul și ne-am făcut încă un semn cu mâna, m-am gândit și la ce or fi văzut spectatorii, care mă priveau zâmbind, cu bunăvoință și cu un dram de ironie. Ca studenții mei, atunci când le vorbesc despre o poezie de dragoste. Le place, se uită admirativ la mine, dar nu crede niciunul că, la vârsta mea, se mai poate iubi. Din acest motiv, sunt ușor ironici. Ochii lor au o expresie profundă, gânditoare, întrebătoare. Cei din troleibuz au văzut, probabil – a câta

oară? –, doi oameni care se iubesc. Nu puteau, totuși, să nu se întrebe dacă e adevărat sau nu. Căci noi nu ne-am îmbrățișat în stație, nu ne-am sărutat pe gură. Eram la câțiva metri de tine. Dar, îți aparțineam intens. Asta se vede și se simte. Lasă urme, lumini și umbre pe chip, lasă ceva în mișcări, în alură, în privire. Te întinește. Te scoate în evidență. Îți dă o luminozitate aparte. De aceea, atrăgeam privirile ca un magnet.

„A câta oară pleci de lângă mine? A câta oară nu îți cer să rămâi? Sau să mă iei cu tine?”

Rusalca

- Plutești ca o Rusalcă.
- O Rusalcă pe ape?... Ce-i Rusalca? Un fel de barcă?
- Rusalca e o zână din mitologia slavă. Uneori, traversează o pădure de mesteceni, sau de stejari, spre un lac...
- Spre un lac? Nu spre ape învolburate, înspumate, reci?
- Nicidecum. Spre un lac împrejmuț de trestii, ca de un gard. După care se ascunde, în așteptarea iubitului ei secret. Tu ai ascultat vreodată muzica trestiilor înfiorate de vânt?
- Nu, dar te-am căutat odată pe malul unei ape. Am ajuns foarte aproape de trestiile de pe margine. Te refugiasei acolo. Stăteai cu ochii închiși, te lăsaai transpus de sunetele apei, ale trestiilor, ale vântului, cine știe pe unde. Ți-am zâmbit doar, în trecere...
- Te-am văzut, Minunato! Veneai spre mine ca un lujer de crin. Aveai un miros puternic, halucinant. De parfum dulce, rusesc. Și-atunci erai ca o Rusalcă. Înaltă, delicată, cu talia strânsă de un cordon.
- E multă vreme de atunci. A trebuit să plec repede. Dar cât farmec era în acel amurg slav, irepetabil...
- Am privit în urma ta. Te legănai în paltonașul tău gri, cu guler pe gât. Ca o fetiță de Rusalcă. Mică, serioasă, un pic îndrăgostită.
- Atunci trăiam emoția de a te fi zărit. Acum, amintirea acelei emoții...
- Îți amintești primul nostru sărut?
- Îți simt și buzele de atunci. Moi, calde, de o tandrețe fără seamăn.

– Și eu mi le amintesc pe ale tale. Tremurau ușor. Și ele erau calde și umede.

– Nu se așteptau la pecete...

– A fost ca un asalt, pe care nu-l mai puteam amâna. Se înserase, urma să ne despărțim...

– Apoi, ne-am sărutat mai vehement.

– Să mă iubești mereu!...

– Și tu.

– Și eu. Ai alura unei femei iubite. Numai cine nu vrea nu te vede așa. Radiezi.

– Știi cum m-am simțit la masa aceea?

– Cum?

– Sub reflectoare. S-a făcut pârție în jurul nostru. Noi nici măcar nu vorbeam, nu ne atingeam. Dar toți s-au dat la o parte, de parcă eram o pereche de dansatori în mijlocul cercului.

– Asta și eram. Uitasem de toți.

– Toate privirile erau asupra noastră. Iar noi... dansam, privindu-ne în ochi.

– De fapt, așa a fost. Un moment magic.

– Asemănător celui de la troleibuz.

– Da, foarte asemănător. Știi să creezi intimitate. Să ții lumea la distanță. Înduioșezi privitorii. Și nu numai. Atunci când ai alergat după mașină, făcându-mi cu mâna, șoferul a încetinit și a coborât geamul. Era un taximetrist, nu știa nimic despre noi.

– A înțeles că eram iubita clientului său...

– M-a și întrebat: „Cine e doamna?”

– Și ce i-ai spus?

– Rusalca mea!

Ce demon destramă vraja aceasta? De ce redevenim prozaici după atâta poezie? De ce n-aș fi mereu Rusalca ta? Fără vârstă, fără început, fără sfârșit, fără teamă? De ce nu ne-am plimba de mână pe malul Begăi, încă plin de sălcii verzi, acum, când soarele apune și Bega curge viguroasă spre Dunăre?

Revenirea

De multe ori, am făcut din imposibil posibil. Semăn în asta cu Tatăl meu. Pentru el, exista mereu o cheiță secretă. În vremea lui Ceaușescu, orașul era închis. El, ca absolvent de Mecanică Agricolă, nu putea lucra decât în agricultură. Îi plăcea. I se potrivea. Se născuse la sat, locuise numai la țară, se simțea în largul lui printre tractoriști, șoferi, mecanici. Și în atelier, și pe câmp. Și la petreceri. Începusem să fac naveta la școală. Dimineața, plecam, cu muncitorii, la primul tren. Dar, la prânz, ca să nu mai aștept până la trenul de 5, Tata trimitea câte o mașină după mine. Un coleg, cu vreo treabă la trust sau în altă parte. Cu foi de parcurs pe bord. Veneam acasă cu un camion, care ducea sau aducea marfă, cu un ARO sau, în cel mai fericit caz, cu o Dacie papuc. Numai că, într-o după-amiază, privind eu în toate părțile și la toate mașinile care treceau pe lângă mine, nu recunoșteam niciuna din posesiunile IAS-ului din Carani. Nu aveam la mine decât 25 de bani. Adică o fisă de telefon. Nimic de mâncare. Niciun strop de apă. Și nici nu puteam pleca din acel loc. Cu exageratul meu bun simț, am așteptat. Nu voiam să deranjez pe nimeni. Aveam rude în Timișoara, dar mă jenam să apelez la vreuna. S-a înnoptat. S-a făcut frig. Știam pe de rost numărul Tatălui meu de la Gostat. Constat că și acum îl știu: 33144. A răspuns Frau Iuly, secretara. „Da, vă rog...” „Sărut mâna, aș vrea să vorbesc cu Tata, dacă se poate”. Frau Iuly obișnuia să povestească scena aceasta. Când l-a chemat la telefon, Tata și-a tras o palmă peste frunte... și a fugit. Ea a înțeles ce se întâmplase. Uitase de mine și, în clipa în care și-a adus aminte, s-a năpustit pe ușă. A demarat, scrâșnind roțile. S-a întors ea la telefon și mi-a spus: „Stai liniștită, că vine acum după tine”. În mașină, Tata repeta, lovind volanul cu ambele mâini: „Asta

nu se va mai întâmpla”. Și nu s-a mai întâmplat. Oraș închis? Nu și pentru el. Interdicția de a pleca din agricultură? Poate pentru alții. El avea un stomac sfârtecat. Și doi copii, care trebuiau să învețe carte. Și care nu aveau să mai stea, ca niște prunci ai nimănui, în fața școlii, până noaptea târziu. A renunțat la toate și, vorba lui, a „încercat marea cu degetul”. Le-a rezolvat pe rând: buletinul de Timișoara, apartamentul, postul Mamei, transferul lui la BJATM – fără aprobarea de a pleca din agricultură, căci așa ceva nu se putea obține. Toate acestea, fără niciun leu în buzunar. Ca să-și achiziționeze apartamentul și să și-l mobileze, colegii lui de atelier făcuseră rate pe salariile lor. El nu a venit vreo 5 ani cu bani de la serviciu. Își achita datoriile. Dar eu nu mai eram dependentă de nicio mașină. Și când îmi spunea: „Ți-am creat toate condițiile, ca să înveți”, nu aveam cum să obiectez. Ci doar să pun mâna pe carte.

„Ca tata, și fata”. Voiam să scriu un roman de dragoste foarte bun. Un sculptor de geniu mi-a spus: „Pentru asta trebuie mai întâi să-l trăiești. Și vă urez succes la condiția de bază!” M-a prins într-un moment de receptivitate. Tu erai un personaj fabulos. Cu o identitate misterioasă, cu o personalitate puternică, în stare de o iubire rarisimă. Te filam. Veneai spre mine. Îți simțeam respirația precipitată. Păream rezervată. Dar te doream din ce în ce mai mult. Eu am creat acea explozie, care a aruncat în aer toate inhibițiile, toate preconcepțiile, toate barierele. Eu am făcut, forțând limitele, în cele din urmă, pasul de la dragoste la intimitate. Te-ai speriat apoi. Ai încercat să fugi. Sufereai. Și eu. Sufeream, mai ales, pentru tine. Ca atunci când îmi era vreun copil bolnav. Și, ceea ce părea imposibil, pentru oricine altcineva, a devenit posibil. Ai revenit. În vârtejul acela, în care simțim că ne aflăm. Nimeni și nimic nu ne mai poate despărți. Avem o lume a noastră. S-ar vedea, poate, în

infraroșii. Sau în ultraviolete. S-ar auzi în infrasonete. Sau în ultrasunete. Ar avea gustul și mirosul apei, ale aerului. S-ar atinge de la o oarecare distanță, așa cum „se ating” nuferii și cocorii. Am uitat că scriam un roman de dragoste. Cine l-ar crede? Cine mai trăiește ca noi? „Atât de puțin?” s-ar întreba unii. „Atât de mult?”, alții. Ne-am sudat foarte repede, ca două persoane într-un *androgen*.

Ne pregăteam să ne spunem noapte bună. Urma să cobor etajele ce ne despart. Brusc, simt că mi se întunecă ochii. Începe să se ridice un val cald de întuneric în mine. Nu mai primesc aer. Căldura devine insuportabilă. Senzația de vomă, tot mai puternică. În adolescență, când mi se întâmpla asta, leșinam. După aceea, fiindcă nu mi-a plăcut niciodată să leșin, am încercat să cooperez cu trupul meu. Să-l liniștesc, să-l fac să depășească criza. Caut un loc unde să mă așez, deschid un geam, inspir adânc, mă spăl pe față. Până îmi trece. „Ce-i cu tine?!” Înțelegi, din muțenia mea, că mi-e rău. Dar nu-ți dau nicio explicație. Fug la baie, ca să mă reechilibrez. Îmi revin în câteva minute. Mă întorc în cameră. Te găsesc cu capul în mâini. Negru la față. Ochii aceia, incredibil de verzi, se ridică spre mine. Sunt surprinși de ce văd. Se limpezesc. Surâd. „Sunt bine”. „Pe alunița ta?” Ca să te convingi, trec, pe dinaintea ta, cu acele mișcări sigure, calme, grațioase, ale femeii care se știe iubită. Îți vorbesc. Am în glas, în privire, în atitudine, starea de împlinire, de siguranță, pe care tu, doar tu, mi-o dai. Ca și cum aș fi murit și aș fi înviat. Văd cum se declanșează în tine o excesivă energie. Te ridici din fotoliu și te apropii, într-un fel, din care înțeleg totul. Mă așez în locul tău. Mă las pe spate. Îmi dezvelești genunchii, mi-i săruți. „Așteaptă puțin. Tocmai mi-a fost greață”. „Shtttttttttttt...” Îți mângâi ceafa, gâtul. Las mâinile să alunece pe sub gulerul cămășii. Și ție îți freamătă degetele. „Nu mă pot opri. Mi-era teamă că te pierd”. „Chiar, ce te-ai

face dacă aş muri?...” „Taaaaaci! Să nu te audă nimeni. Iar vorbeşti fără să gândeşti”.

Şi mă ridic, cu ambele braţe, ca pe o fetiţă, de pe fotoliu. Iar eu te urmez, ca în vis. Cuminte şi serioasă. În paltonaşul gri. Strâns pe talie. Cu un cordon. Ferm ca braţele tale. Încordate. Pe canapea, pilota acoperea urmele fostelor îmbrăţişări. Scoţi o perină. Îmi așezi capul pe ea. Te apleci deasupra mea. Ne privim în ochi, ne mirosim, ne zâmbim. Ca ultimii doi oameni de pe planetă, ce se iubesc cu toate simţurile. Ce straniu! Ce minunat! „Unii ar spune că e imposibil”. „Lasă lumea să vorbească! Noi să ne iubim...”

Autodialog III

„Destinsă? Eu nu am fost destinsă decât cu cei care m-au iubit dincolo de orice supărare. Cu Bunu John, cu Mimi. Cu alții, eram atentă să nu mă dau în stambă”. „Care e etimologia expresiei «a se da în stambă»?” „A deveni public, a ajunge în presă. E un calc și o etimologie populară. În italiană, *stampa* înseamnă ‚ziar’ ”. „Ai umor. Tu să te dai în *stampa*? Când ai mii de pagini pe internet? Îmi curg lacrimi de atâta râs”. „Am și umor, și umori...” „Un umor dulce-amărui, ce se naște din deziluzie. La tine totul e deziluzie?” „Nu, nu totul. Încă mai am iluzii”. „Cum ar fi... iluzia că te iubesc eu? De ce ar fi iubirea mea o iluzie pentru tine?” „Fiindcă nu poți face pe cineva să te iubească, numai pentru că îl iubești tu”. „Poți. Dragostea adevărată generează dragoste”. „În toate cazurile?” „În toate”. „Crezi?” „Sunt sigur”. „Emilia a iubit toată viața un bărbat, care nu s-a mai uitat la ea până la moarte. La fel și Lucreția”. „Dacă cineva nu te iubește înseamnă că nu l-ai iubit tu mai întâi”. „Eu te-am iubit mai întâi, asta insinuezi? Am ezitat, o vreme, dacă să-ți spun sau nu. Mi-aș fi dorit să fim prieteni, cei mai buni prieteni, dar nu mai mult”. „Nu insinuez asta. Eu cred că noi ne-am iubit amândoi din prima clipă. E prea mare potrivirea, în ciuda tuturor diferențelor”. „Mă crezi că, în intimitate, eu nu văd nicio diferență între noi? Nici fizică, nici intelectuală, nici afectivă? Am impresia că ne iubim în doze egale. Atâta doar că eu mă gândesc mai mult la tine. Cam tot timpul. Fără ca tu... dar, în fine, acesta e «norocul» meu”. „Știi că locuiesc îndelung în mine însumi. În rest, mă gândesc și eu la tine”. „Mă întreb adesea ce caut într-o poveste ca a noastră”. „Cum ce cauți? Pe mine mă cauți”. „Da, te vreau cu orice preț. Și tu?” „Și eu. Avem un trecut, un prezent. Putem avea și un viitor.

Poate nici nu ne dăm seama cât de legați suntem”. „E ceva dincolo de puterea noastră. Sufăr imens din cauza ta, dar nu mă pot supăra pe tine. Nicio clipă nu am fost supărată pe tine”. „De ce să suferi? Ce-i de suferit? Împrejurările nu se pot schimba. În ele constă farmecul meu și măreția ta”. „E frustrant. Îmi ocupi toată mintea, toată inima, pe când eu mă chinui să calculez procentele pe care le dețin în ființa ta...” „Ce calcule sunt astea?! Alta e matematica dragostei. Ești prea mică pentru asemenea calcule. Toate rezultatele sunt greșite. Mă faci să râd de naivitatea ta. Asta-i interesant la tine: că ești femeie, dar ai rămas fetiță”. „Chiar atât de naive ți se par calculele mele? Pentru mine sunt esențiale...” „O femeie matură nu-și pune asemenea probleme. E drept că nu are nici hazul tău...” „Eu nu vreau să pun mâna pe tine, ca altele, care poate ar accepta orice, numai să ajungă pe placul tău”. „Pe mine, nimeni nu poate pune mâna. Să fii sigură!” „Nu asta urmăresc eu”. „Știu. Relația noastră are alte temeuri”. „Cu totul altele. Prea adânci, pentru a le putea desluși. Nici nu știu de unde vin”. „Eu nu pot iubi decât o femeie care răsare, odată cu mine, din adâncul apelor”. „Ca o Rusalcă, de pildă?” „Ca tine. Nu ești tu Rusalca mea? Ce altă doamnă și-ar complica viața cu mine? Sunt imprevizibil, imposibil de stăpânit, nimeni nu-mi poate face program...” „M-ai tulburat până și pe mine, care eram întruchiparea liniștii, înainte de a te cunoaște”. „Tu te afli sus, pe un jilț înalt, alături de mine. În povestea noastră, care se scrie...” „E formidabil că ne putem privi și auzi de la așa mică distanță”. „Cea mai minunată poziție! Ne privim în ochi, ne vorbim...” „Și vedem fiecare pe chipul celuilalt cum se apropie clipa”. „Momentul desprinderii. Ca și când ne-am pregăti să ne aruncăm, ținându-ne de mână, dintr-un avion în zbor...” „În marea aceea limpede, însoțită și atât de albastră, Marea Egee”. „Și, deodată, convenim că a sosit momentul: Acum! Sari!”

Otrava

Gelozia distruge, până la urmă, o relație. Fiindcă, mereu, cel gelos va găsi motive de enervare, de nemulțumire, iar, dacă nu le va găsi, le va bănuși sau chiar le va inventa. Și nu va mai putea face abstracție de ele. Întotdeauna am fost geloasă. Nu posesivă. Numele meu nu se leagă de nicio avere. Nu deranjez pe nimeni cu o vizită, cu un telefon, cu un e-mail. Nu urmăresc pe nimeni. Nici măcar pe facebook. Am fost și sunt geloasă, pentru că nu suport să fiu fraierită. Nu mă mai convinge nimeni, spunându-mi: „Ți se pare...”

Merg cu Tata la Băile Calacea, la dentist. El, tânăr, de vreo treizeci de ani. Pe scaunul de lângă, stomatoloaga. La fel de tânără. În pantaloni scurți, roșii. El îi pune mâna pe genunchiul de lângă maneta de viteze. Rotund, alb, alunecos. Ea i-o strânge între genunchi. Chicotesc amândoi. Coborâm din mașină. O rup la fugă. Prin parc, prin pădurice, printre mașini. Amândoi aleargă după mine. Nu mă prind. *Și niciodată nu a mai fost ca înainte.*

Merg cu Bunicu la gară. Vine, legănându-și șoldurile, în fața noastră, Măriuța lui Trofin. Miroase, ca întotdeauna, a țuică. „Hei, Domnule Căpățână, ale tinereții valuri!...” Și clipește complice cu ochiul stâng. Chicotesc amândoi. El îmi face semn să-mi continui drumul. „Te ajung din urmă...”, îmi zice. Dar eu o rup la fugă. Cum să mă mai ajungă? *Și niciodată nu a mai fost ca înainte.*

Merg cu soțul meu la Carani. Zi de zi, lucrez grădina. Întrețin casa, curtea, chioșcul. O așa-zisă prietenă îmi face onoarea de a mă

vizita. Se dezbracă în costum de baie și face plajă lângă chioșc. Pregătesc masa. Vreau să aduc mâncarea din bucătăria de vară. Se oferă să mă ajute. Se apleacă în dreptul soțului meu, cu sânii foarte aproape de gura lui. Chicotesc amândoi. Seara, o conduc la gară. Nu o întreb nimic, nu-i spun nimic. Dar închid Caraniul. Nimeni nu mai pășește în grădină, în curte, în chioșc. *Și niciodată nu va mai fi ca înainte.*

Am înțeles-o pe Mama, care, după ce a murit Tata, a devenit senină, veselă, mai tânără ca oricând. Am înțeles-o pe Bunica, cu iubirea ei secretă. (Chiar dacă îi spăla picioarele Bunicului, pentru a-l trimite, curat, în sat.) Am înțeles-o pe soția poetului, care își îndemna una dintre musafiri să se ducă în dormitor cu el. Și pe soacra mea, care îmi spunea ce japițe sunt femeile, cum se arată ele îndrăgostite de tine, ca să ajungă la bărbatul tău.

Eu nu mă amestec cu nimeni. Și nici nu mă compar cu nimeni. Îl parafrazez pe Zaharia Stancu: „N-o să vă spun pe cine nu iubesc, dar nu iubesc...” Îmi sorb cafeaua dulce-amăruie. Și mă bucur că, pe soarele ăsta, nu plivesc, nu sap, nu gătesc, nu servesc, nu ud, nu sunt cu ochii-n patru. *Nimic nu mai e ca înainte.* Nici eu. Abia acum pot spune că „îmi iubesc aproapele ca pe mine însămi”. Indiferent cine mi-e aproape. Complet indiferent.

Fotografia

Dimineața, înainte de șase, cafeaua. Pentru el, cu mere. Fierbinte, fără zahăr, cu felii multe de măr. Pentru mine, cu lapte rece. Într-un șol. Apoi, pe măsură ce se răcea, mai adăugam. Când la unul, când la altul. Ne luam cu vorba și uitam de cafea. După o oră-două, mai găseam câteva înghițituri. Ce bine îmi cădeau, ce energie îmi dădeau!... El era mereu agitat, cu gândul la operativă de la BJATM. Avea mania de a da indicații „operative”, de la prima cafea. „Tu să faci cutare și cutare...” „Tată, am 35 de ani. Știu ce am de făcut. Și nu te privește!” Dar, pentru el, tot Pușa lui eram. Tot fetița aceea de demult, cu rochiță și pălărioară albă, pe care o ținea în brațe în fotografia din buletin. Eram intrigată. Nu vedea că am crescut, că sunt om în toată firea, cu copiii mei? De ce nu punea o poză mai recentă? Sau fotografii cu nepoții? Abia acum îl înțeleg. De fapt, reținea clipa. Își revedea bucuria de a fi devenit tată. Un foarte tânăr tată. „Mă luau peste picior colegii, că spăl scutece. Știi ce le spuneam? Că eu, la 40 de ani, o să merg cu fiică-mea la bal”. „Ce bal? Nici la discotecă nu m-ai lăsat!” „Eu nu te-am lăsat?... Tu erai toată ziua cu nasul în carte!”

Peste tot mă lua cu el. La 4 ani, mi-a prins piciorul în spițele roții de la bicicletă. Nu și-a dat seama la timp. Nici eu n-am zis nimic, ca să nu-l supăr. Vorbea, din mers, cu un prieten. M-a dus la toate meciurile, în toate campaniile agricole, în toate concediile. De toate mi-am amintit, când Carmen a venit în Urgențe și a zis: „Poate intra la el o singură persoană. E foarte rău. Își dă sufletul. Care din voi vine?” Fratele meu era cu mine. „Du-te tu, Miruța! Eu nu pot să-l văd murind. Îmi dai un beep și vin imediat. Numai să nu-l văd murind... Mă ocup eu de toate după aceea”. „Vino!” îmi zice

Carmen, trăgându-mă energic după ea. „Nu-i timp de pierdut. Vrei să ai remușcări apoi?” „O, nu... Nu-l las singur...” „Ia lumânarea asta!” Nu-mi vine să cred că am ajuns aici. Atât de repede?... „Vai, îmi pare rău!” spune și medicul. „Cei mai dragi oameni au venit să mă roage pentru el. Crenguța, cu care mi-am început cariera, Bebe, cu care am fost coleg încă de la Geoagiu, Adi Franțescu, Nica, Fulger, dar... nu pot face nimic... E tot mai rău. Tot mai rău!” „Viața e atât de dureroasă!” „Mie îmi spuneți?! Eu aș vrea să-mi salvez toți pacienții...” Parcă mă apucase mila și de el.

Eu îl ținam pe Tata de mână și îi ceream să nu-l creadă. „Nu-i adevărat, Tată! Tu ești puternic. Hai, luptă! Mai ții minte când te-ai răsturnat cu mașina și n-ai murit?... Există și minuni!” „Doamnă, e în moarte cerebrală. Vă închipuiți ce înseamnă un om fără creier? O legumă...” „Eu îl vreau și așa. Nu-l crede, Tată! Arată-i tu ce poți!” Intră și Franțescu. Mâna Tatălui meu e tot mai rece. Ochii sunt blocați. Deschiși larg. Opaci. Nu clipesc. Franțescu își face o cruce și zice: „Dă, Doamne, să mor și eu ca Sandu! Are tot creierul inundat. Nu știe nimic, nu simte nimic”. „Dar de ce vorbiți toți despre moarte?!” mă revolt eu. „Încă trăiește. Încă respiră...” Rămân singură cu Tata. Mă rog. E Postul Paștelui. Și Dumnezeu e bun. Nici eu nu sunt o păcătoasă. Sunt o fetiță cu chibrituri. Și cu o lumânare în buzunar. Cu o mână țin lumânarea. O frământ între degete. În ce film joc? În ce coșmar mă aflu? Pe monitor, văd o linie orizontală. A, s-a defectat. Tata respiră. O echipă medicală mă dă la o parte. „Acesta e protocolul”, îmi spun, dar nu înțeleg nimic. Îi văd devotați și mă gândesc că ăștia sunt mai buni, că ei îl vor pune pe picioare. *Uit instantaneu totul.* Ca și cum Tata n-ar fi fost niciodată. Uit cum arăta. Îi uit vocea. Râsul. O doamnă doctor îmi întinde mâna. „A decedat. Condoleanțe...” Toate rugăciunile mele – fără rost. Îmi vine să plec. Să plec din toată lumea asta. Îmi aduc aminte de Dan.

Așteaptă un beep. Nu știu cum să i-l dau. Mă ajută o asistentă. Fratele meu vine alergând. După el, ceilalți. Nenea Bighei. Puiuț. „Cum, a murit? E mort Sandu?!...” Dan tratează cu Bebe. Îl ducem pe Tata acasă. Mama. Emilia. Copiii. Fețe ale durerii. Copiii întreabă cu ce mă pot ajuta. „Faceți un album cu toate pozele lui Țiți. Să îl ținem minte, așa frumos cum era...”

Nu m-am uitat niciodată la fotografiile acelea. Ale unui tânăr întotdeauna fericit. Care a trăit cu grabă. Zilele-i puține. Dimineața nu mai fac cafea. Aștept să se trezească mereu cineva înaintea mea. Altfel, în tăcerea apăsătoare, aud vuietul din ziduri. Tânguirea Tatălui. După o săptămână de la înmormântare, îmi fac curaj și intru în fosta lui cameră. Pe canapea, David, micuțul meu de 7 ani, juca șah cu... fotografia bunicului său. Atunci am priceput. Un hău s-a deschis sub mine, m-a înghițit. Cădeam. Cădeam. Cădeam. Negru în fața ochilor. Beznă. Prima mea adevărată întâlnire cu moartea. Primul meu Xanax. Copilului meu îi era dor de Tata. Și eu nu puteam face nimic. Absolut nimic. El a găsit singur soluția: o fotografie. Un petic de hârtie. Sfidătoare. Supraviețuitoare. Ce mai e Tata acum? Un pumn de oase. O fotografie. Același lucru. Materie anorganică. Și viața asta, atât de dureroasă! Sufletul meu e bolnav cronic. Nu pot să mă uit la fotografia. Tata e prea frumos, ca să fie mort.

Mi-a amintit cineva, ieri, de fotografia Tatălui meu, cu mine în brațe. Și ce folos să o mai caut? A fost.

Deschide, Mămică!

1955, decembrie. Ger. Boală. Sărăcie. Insalubritate. La Internatul de la Trușești, epidemie. 30 de fete – internate, cu aceeași boală de ochi, la spitalul din Botoșani. Vine Crăciunul. În Ajun, directorul spitalului face rost de un autobuz. Le trimite pe fete la casele lor. Numai că, de la Trușești până la Ciritei, unde stăteau ai săi, cu domiciliu forțat, e cale lungă. Prin nămeți, prin pădure. Mama avea 14 ani. Abia vedea. Nu putea ține ochii deschiși. Cu durere, ridica, din când în când, pleoapele. Era cumplit de frig. Fetele nu purtau pe atunci pantaloni. Ciorăpiori cu port-jartiere. Care se terminau puțin peste genunchi. Coapsele îi erau ciupite de ger. Înainta prin zăpadă. Înainta prin pădure. Îi era frică de lupi. Se însera. Pustiu. Întuneric. Vânt.

Abia mai are putere să strige la poartă. Să bată, cu sfială, în geam. Nimeni nu o aude. Dar Bunicii mele i se pare că e o cerșetoare la gard. Și strigă: „Nu pleca! Iau o turtă și vin la dumneata!” O găsește pe Ionica înghețată. Cu ochii cârpiți. Fără glas. Se bucură. Și plânge. O duce înăuntru, la căldură. Îi face un ceai de mentă. O turtă dulce și un ceai – toată mâncarea de Crăciun. Bunicu îi freacă picioarele înghețate. O spală apoi. Câtă bucurie! Câtă durere! Și câtă neputință! Bunica jură că următorul Crăciun nu-i mai prinde în Moldova. Nimeni n-o ia în seamă. În ianuarie, este arestat Bunicu. Deținut politic la Craiova. După șase luni, fetele sunt date afară de la școală. Nu au nicio sursă de venit. Nu au ce mânca. Nu vine nimeni pe la ele. În sărăcia aceea lucie, se găsesc, totuși, oameni. Pun mână de la mână, cât să-și poată cumpăra Lucreția un bilet de tren Botoșani-Timișoara. Ajunge la Uica Vasile, Mitropolitul Banatului. Care îi salvează. La 1 septembrie 1956, începe anul școlar. Fetele

sunt eleve la actualul Colegiu Bănăţean. La doi paşi de „Catedrala veche”. Bunicu este director de şcoală în Carani. La nou-înfiinţata Şcoală românească, dintr-o comună de nemţi.

După 26 de ani, iese la pensie, ca să-i facă loc Ioanei la catedră. Părinţii mei se mută, de la Iosifalău, la Carani. Locuim în Gostat. Seară de seară, trebuie să iau o decizie foarte grea: dacă să dorm la bunici, sau la părinţi. Nu ştiu să aleg. Mereu îmi pare rău după varianta cealaltă. Aşa sunt şi acum. Într-o singură privinţă, eram hotărâtă: pe Mama nu o dădeam nimănui. Spre amuzamentul prietenilor lui Tata, care mi-o cereau de nevastă. Săream ca o tigroaică între Mama şi oricine altcineva. Nenea Şunea mă sâcăia cel mai tare. Îşi aprindea o pipă şi zicea: „Ionica, surioara mea frumoasă şi scumpă... Am găsit cu cine să te mărit!” „Nu!” săream eu, ca arsă. „Mama nu e de măritat. Mama e deja măritată!” „Ce vorbeşti?... Divorţează de Sandu, de urâtul ăsta. De blegul ăsta! Că nu-i de ea! Ai să vezi tu ce bărbat chipeş i-am găsit. Are şi maşină!” Mă puneam în faţa Mamei. O cuprindeam, în spate, cu braţele. „Nu te las să o iei!” „Dar ce, e după tine??? Ionica e surioara mea. Fac ce vreau cu ea. Şi acum, dacă tot am găsit băiatul ăsta, o mărit...” „Nu! Să te duci acasă la tine!” „Haideţi, nenea Şunea!” îl ruga şi Mama. „Ştiţi cum îi bate inimioara?” Se îndura nenea Şunea. Mă lăsa în pace vreo două zile. După care, mai venea, la o cafea, la o ţuică. Şi se distra iarăşi pe seama mea.

Tata lucra în agricultură. Lipsea mult de acasă. Îşi cumpărase maşină, dar nu ne putea duce prea des la oraş. Nici nu ne-am fi dorit noi, numai că el nu concepea să rămânem la şcoala din Carani. Aşa că, a decis să aibă şi Mama carnet de şofer. Un mecanic de la IAS, nenea Berger, o învăţa să conducă. El îi explica tot. Exersa depăşirea, trasul pe dreapta, parcare. Mama ne lua cu ea. O plectiseală fără

margini. Mai ales când făceau, de câteva ori, poligonul. La Unitatea Militară din Fratelia. Cred că a fost ultima oară când m-am plictisit în viață. Dar m-am săturat de plictiseală. A urmat examenul. Cu o zi înainte, nenea Berger, ca un antrenor veritabil, îi dădea ultimele indicații, cu un comic involuntar: „Să aveți încredere în dumneavoastră! Conduceți foarte bine. Numai să nu vă fustăciți! Că, știți cum sunt femeile. Când au emoții, se fustăcesc...” Dar ce emoții aveam eu cu Dan! „Ce ne facem dacă nu ia Mama examenul? Toți copiii or să râdă de noi!” N-a fost cazul. Mama nu ne-a făcut niciodată de rușine. Când a dat examenul de intrare în oraș, în 1979, erau 14 locuri și 200 de candidați. Am fost cu Emilia după rezultate. Lista era lungă. Nu se ocupaseră toate locurile, fiindcă, după cum spunea lumea, subiectele fuseseră excesiv de grele. Emilia s-a întors spre mine, descumpănită: „N-o găsesc nicicum!” Așa că mi-am făcut curaj și am început să citesc lista. Metodic. De sus în jos. Mama era prima: Radu Ioana – 9,50. Întotdeauna m-am mândrit cu ea. Întotdeauna m-am bazat pe ea. M-am luptat, încă de mică, pentru ea. Dar și acum e cu mine.

Când ajung acasă, îmi deschide ușa. Eu nici n-am cheie. Sun la interfon. „Deschide, Mămică!” Și Mama îmi deschide, la orice oră. Dacă întârzii cumva, mă așteaptă pe balcon. Îmi zâmbește, îmi face cu mâna... și fuge să-mi deschidă ușa. Și să-mi pună mâncarea pe masă. Acum o săptămână, m-a sunat un domn pe telefonul mobil. „Sunt X, de la Facultatea Y. Am luat numărul de la Secretariat...” Credeam că are o problemă profesională. „Am fost elevul Mamei dumneavoastră, Ioana Radu. Îmi spuneți, vă rog, dacă Doamna Ioana Radu mai e în viață?” „Ce întrebare e asta? Mama e foarte bine!” „Vai, ce mă bucur!” I l-am dat Mamei la telefon... Cine nu se bucură de Mama Ioana?...

Autodialog IV

„Vrei să fiu posesiunea ta absolută?” „De ce mă jignești?” „Nu suport să fiu urmărit. Nici cât negru sub unghie”. „Subconștientul tău mă alungă”. „Ești de un egoism feroce”. „E cazul să tac. Știi cine sunt. Știi cum sunt. Nimeni nu mă cunoaște ca tine”. „În acea carte erai foarte vorbăreată. Trivialități, obscenități. Chiar dacă incidentale... De ce n-ai mai scris așa?” „N-am mai putut. M-am atașat de tine. Am rupt orice altă legătură. E ridicol să mă pui la zid, după atâta vreme!... Îmi pare rău. Am îngropat un roman foarte bun. De dragul tău”. „Ce păcat! În niciun caz de dragul meu. Și ai grijă să-l dezgropi periodic”. „Nu mă ironiza! Faci orice vrei cu mine”. „Eu nu mai vreau nimic”. „Nu mai vrei... ce?” „Nimic. Sau poate doar liniștea de dinainte. A mea, a ta”. „Asta ai vrea? Să dărâmi podul dintre noi?” „Am înnebunit amândoi?! E complet absurd ce vorbim. Eu zic să ne oprim aici. În noaptea asta te las cu tine însăși. Probabil ai să te lămurești. Că pe mine m-ai lămurit. Mi-ai ținut o foarte bună lecție. Poate și necesară”. „Nu cred că m-am uitat vreodată cu adevărat în lăuntrul meu”. „Numai acolo te-ai uitat!” „De mai bine de un sfert de veac, de când sunt mamă, mi-am spus că voi trăi numai pentru copii, că numai ei contează”. „Ți-ai spus. Deci, ai vorbit cu tine însăși”. „Asta da. M-am «consultat» mereu. De când eram mică. Îmi vorbeam cu voce tare. Prin casă, prin grădină, pe stradă”. „Încă de atunci ți-ai găsit eul profund”. „Poate, dar cred că am și uitat multă vreme de mine. Abia după ce m-au «eliberat» copiii, am început să vreau să-mi descopăr și eu depunerile de uitare”. „Dacă nu te-ai fi găsit nicicând, nu ai fi avut ce căuta acum.

Știi cum spune Blaise Pascal: «Nu m-ai căuta, dacă nu m-ai fi găsit deja». „Între timp, m-am pierdut. Trăiam clipa. Mecanic. În prezentul absolut. Nu voiam să-mi amintesc nimic, nu speram la nimic. Noaptea, dacă aveam insomnii, îmi aminteam cum au murit ai mei. Nu-mi făceam iluzii, nu visam la un viitor. Mă lăsam în voia Lui, fără nicio voință a mea. Tu m-ai dezmoțit. Tu mi-ai dat amintirile cele mai plăcute, cu care să-mi petrec insomniile. În așteptarea ta, fac și tot felul de scenarii. Am reactivat axa temporală”. „Înseamnă că asta e voia Lui”. „Chiar crezi?” „Parafrazându-l pe Pascal: nu mi-ai fi pus această întrebare, dacă nu ți-ai fi răspuns deja. Vorbești cu tine, fiindcă ești față în față cu tine. E imposibil să fie altfel, la cât ești de interiorizată”. „Niciodată n-am simțit nevoia de prieteni, niciodată nu m-am plictisit, mă întrețineam singură”. „Ți-ai interpelat mereu eurile, prin această vorbire lăuntrică”. „Așa mi-am trăit viața. Mai mult în autodialoguri”. „Am observat această glisare a ta spre autodialoguri. Am văzut cum te «recuperezi». Cum te eliberezi. Cum te luminezi. Cum devii tot mai senină, mai liberă, mai fericită”. „Mă iubesc mult. Îmi pasă de mine. Chiar și cei ce mă antipatizează, mă prețuiesc”. „Știu și asta”. „Tu ești singurul om cu care prefer dialogul”. „Eu, deși dezirabil, aduc foarte multe complicații. Ți-am complicat viața”. „E adevărat și, în același timp, foarte plăcut. Nu mai pot trăi fără tine”. „Deși ai vrea...” „Evident că nu!” „Am ratat seara asta cu trăncăneli. Ți dai seama câtă răbdare am cu tine?” „Nu mai spune nimic! Vreau doar să te privesc în ochi. Să-ți mângâi mâinile. Și să vorbesc cu mine însămi despre ce văd în ochii tăi, despre căldura palmelor, despre mirosul tău unic”. „Îmi place strălucirea umedă a ochilor tăi. În lumină, în penumbră, în întuneric”.

„Nu mai avem nevoie de cuvinte”. „Poate mi-ar plăcea, totuși, să te aud vorbindu-mi, cu vocea ta, care-mi învăluie inima...” „Cred că ți-aș cânta în surdina. Și numai despre ceea ce ascundem. Mi-ar tremura glasul. Și degetele”. „S-ar umple spațiul dintre noi. Ar fi atâta de plin de sunetele tale, că n-ar mai încăpea nimic altceva”. „Rațiunea mai face valuri, dar cine «stă să le asculte»?” „Mă mir că alții nu văd. Nu te-a întrebat nimeni?” „Nu mă întreb eu destul?”

Pana de pescăruș

Când ne întorceam de la mare, îl găseam pe Bunu John pe treptele din fața casei, cu o pălărie de paie pe cap, pe care și-o trântea, cu o tristețe năprasnică, spunând: „A trecut Sfânta Mărie...” Gata cu șomajul țăranului. Înapoi la lucrul greu. Foc în casă. Paie pentru animale. Tot mai multe, tot mai greu de uscat. Ploi, noroi, vânt, zăpadă, alunecuş. Nopti lungi și reci. Niciodată, la oraș, nu am mai simțit ciclicitatea aceea de la țară, imperativa potrivire a omului cu ritmurile naturii. În acea vară, m-am întors acasă cu sufletul îndoit. Emilia avea 41 de ani și era încă frumoasă. Eu eram adolescentă. Amândouă am fost „agățate” pe plajă. Ei îi dăduse întâlnire un bărbat arătos, cu o claie de păr plină de sare și de soare. Urmau să se întâlnească în aceeași zi, pe terasă, la ora patru. Mie îmi dăruise un tânăr solid, mai înalt decât mine, cu ochi mari și foarte calzi, o pană udă de pescăruș. M-a rugat să-l las să mă conducă până acasă. Emilia nu s-a dus la întâlnire. „De ce???” „Fiindcă, în final, mi-a spus: «Mă cheamă Dan. Și sunt inginer». Nu trebuia să pună codița aceea”. „Poate a vrut să-ți arate că e un om serios!” „Ce mare scofală e să fii inginer?” „Foarte bine a făcut că nu s-a dus! Ce-i aia? Dragoste de-o vară, pân’ la gară!...” comentă, râzând, Bunu John, foarte amuzat de dezamăgirea mea. „Lasă, ține minte ce-ți spun eu: în viață să nu-ți pară rău de ce n-ai făcut... Adică, mai bine să-ți pară rău că n-ai făcut ceva, decât că ai făcut ce nu trebuia”. I-am arătat și pana mea de pescăruș. Asta l-a făcut să râdă în hohote. „Du-i-o lu’ Mumă-ta la bucătărie! O fi bună la uns plăcintele!...” Bunica nu a râs de mine. Și, cu cea mai mare seriozitate, a uns cozonacii, ani la rând, cu acea pană, amintindu-mi, de fiecare dată, de imenșii ochi, cu care mi-a fost dăruită. Nici Bunu John nu a uitat întâmplarea. De câte ori vedea pana, pufnea în râs: „Dragoste de-o vară, pân’ la gară...”

Am citit apoi *Jocul de-a vacanța* al lui Mihail Sebastian. M-au cucerit atmosfera, ideea de libertate, dar mi-a lăsat un gust amar idila temporară. M-a durut că nu a fost mai mult de-atât. Că o dragoste atât de frumoasă, precum cea dintre Ștefan și Corina, s-a terminat odată cu vacanța. Și m-am întrebat, sincer, dacă merită. Merită să iubești, fără nicio limită, pentru o foarte scurtă perioadă de timp? Știind că nu poate fi mai mult de atât: o dragoste ascunsă, de sezon. Știind că ai să suferi apoi, că ai să plângi, zi și noapte, la zidul acela de tăcere, interminabil, impenetrabil, indolent? Deci, „o vară, pân’ la gară”?... Ce-ar fi zis Bunicu de asta? Și-ar fi încruntat sprânceana: „Ce te-am învățat eu? Să regreti ce n-ai făcut!...”

Gata vacanța! Gata cu șomajul dascălului. N-am pălărie de niciun fel; și e mai bine, că aș arunca-o cu năduf. Mi-a trecut vacanța, fără niciun joc de-a relaxarea, de-a ruperea de lume, de-a dragostea de-o vară. Era cât pe ce să fie la fel de serioasă ca anul școlar. Ba chiar mai anostă. Dar mi-a repornit, smulsă din inerție, inima. Mi-am amintit de o altă vacanță. În care m-am prăbușit peste tine, ca un copac, smuls din rădăcini și dus aiurea de vânt. Iar tu, izbit din senin, ai deschis ochii și ai înțeles de ce ți-am ieșit în față. Spre marea mea surprindere, m-ai luat în brațe și m-ai mângâiat. Era ger, mai și ninge, poate. Între noi se scria, firesc și dureros, o poveste de iubire. Fără nicio silabă falsă. E tot ce am. Pentru sufletul meu. Pentru totdeauna. Apostolul Pavel spunea că, dacă dragoste nu e, degeaba ai orice altceva. Și reciproca e valabilă. Dacă ai un strop de dragoste, nu mai ai nevoie de nimic. Ce contează că s-a terminat vacanța? Poate începe școala și mâine! Mă voi bucura de toate... așa cum vin. Și nu voi fi acră deloc. Îmi vor străluci ochii. Și zâmbetul. Nu prea știa Bunu John totul „la perfecție”. Nici eu nu știu. Dar e atât de plăcut să-mi închipui că... merită.

Aleea personalităților

1 august 2015. O fotografie în fața statuii. Pentru acel „mai târziu”. În care trei ne vom aminti de al patrulea. Doi, de ceilalți doi. Apoi, în cele din urmă, unul singur își va mai aminti de toți trei.

– Cum se împacă în tine arta volumelor cu arta cuvintelor?

– Nu știu, nu mă întreba. E ca și cum mi-ai pune un microfon în față. Nu pot vorbi acum.

– Dar când? De ce tăceți voi, artiștii? Ce secrete ascundeți?

– Nu-mi place să-mi expun biografia.

– Cine ți-a cerut asta? Puțin îmi pasă de biografia ta! Viața asta, care devine artă, mă fascinează. Partea nevăzută a lucrurilor.

– Așa ai spus: poezia e viața lui. Viața, nu biografia.

– Exact. Cum spunea Robin Williams: „Nu citim poezia pentru că e frumoasă. Ci pentru că e VIAȚĂ”.

– Atunci, mie să-mi priviți statuile, să-mi citiți proza! Acolo e viața mea!

– Și acum, nu? Aici, unde suntem împreună, nu e viața ta?

– Nu. Realitatea nu e cea la care luăm parte, ci aceea pe care o creăm noi.

– Am citit romanul lui George Sand. Și „jurnalul” lui Alfred de Musset. Despre dragostea lor. Povești atât de diferite! De parcă n-ar fi fost despre aceeași iubire. Și fratele lui Alfred de Musset are varianta lui despre dragostea celor doi. Dar, parcă era vorba despre cu totul alte personaje, dintr-o cu totul altă poveste.

– Vezi, de asta ne certăm atât de des. Că avem alte reprezentări ale relației noastre.

– Mie nu mi se pare că ne certăm.

- Voilà! Total diferite. Eu vorbesc cu statuile mele. Îmi notez ce îmi spun. Umblu prin cimitire. Îmi notez și ce îmi spun cei ce nu mai sunt. Și apoi scriu despre astea. Personaje fără chip.

- Și Leonard Cohen s-a îndrăgostit de chipul lui Elisabeth de pe cruce. Elisabeth murise de mai bine de două secole.

- Culmea! Personajul meu se îndrăgostește de o femeie dintr-un tablou de Goya, deci tot de două secole. Mă preocupă genialitatea lui Cohen. Cum procedează? Ce face cu ea?

- Nimic. Ea e absentă.

- O, bietul! Gata. M-am liniștit.

- Personajul tău e fascinant. Mai ales în tabloul acela, în care le aruncă, în sus, pește pescărușilor.

- „Și pescărușii dorm cu... alge-n gură”. Îmi place toată poezia ta. Toată e viață. Dar, nu va muri odată cu tine.

- Va muri și ea. Prin foc. Odată cu lumea. Atunci când va rămâne pământul gol.

- Așa își arată Dumnezeu iubirea? Prin Apocalipsă?

- Da. Și prin faptul că ne omoară. În *Biblie*, de trei ori se vorbește despre vârstele omului: 120, 70-80, apoi 100 de ani.

- Ce mai contează speranța de viață, dacă te prinde Apocalipsa înainte de deadline?

- Urmează vacuitatea.

- E straniu să vorbești despre vacuitate. Nu știu cum poți trăi cu perspectiva asta.

- De ce nu? Vacuitatea nu e neant, nu e vid. Este esența – de nedefinit – a fenomenelor învelite în materie. Spiritul.

- Îmi amintesc că, la vernisajul lui, ai spus: „Totul e spirit”. Și te-ai uitat spre episcop. Iar el a aprobat.

- Cum poate fi altfel, dacă materia e generată de spirit? Și dacă duhul se eliberează de trup după moarte?

Îi ascult, nu ca să învăț de la ei. Nu ca să rețin ceva și să spun mai departe. Nici măcar ca să scriu despre ei. Îi savurez. Sunt prieteni de jumătate de veac. Prin Timișoara. Unde există o alee a personalităților. Nu mai e niciun loc liber între statui. Ei unde vor fi (ex)puși? Încă le mai aud vocile. Una după alta. „Profesorul seamănă cu Seneca”. „E foarte încruntat. Încruntarea asta vine dintr-un abis întunecat”. „Ce insinuezi?” „Nimic. Seneca l-a cunoscut pe Apostolul Pavel”. „Formidabil! Cum n-am știut? E favoritul meu!” „Apostolul Pavel l-a cunoscut și pe Nero?” „Da. Nero l-a omorât. Se pare că a reușit să convertească prea mulți”. „Tot Nero l-a ucis și pe Seneca...”

Am obosit. Ca un copil mult prea atent. M-am așezat pe o bancă, la umbră. Ascult doar. Pașii. Câte-un cuvânt mai apăsător. Fără ecou. Uit de ei. De fapt, nici nu sunt reali. Realitatea e proiecția noastră. În rest, doar halucinație. Și efect halucinatoriu. Între timp, ai venit lângă mine, pe bancă. Mi-am lipit piciorul de al tău. Și-am pătruns în ochii tăi. La loc cu verdeț. Am rămas doar cu tine. În parc. În suflet.

Stop cadru: doi copii pe o bancă. Viața e un vis. De copil. Ce personalități? Copii. Și vise. Și joacă.

Directorii

Necăjită, cum sunt de la o vreme, mi-am plâns toate durerile laolaltă. Și dorul de Tata. De diminețile în care, atât de tineri amândoi fiind, ne beam cafeaua, înainte de șapte, trocerind. De multe ori, îmi spunea, la cafea: „Am visat azi-noapte că David vorbea”. Și-apoi îmi vedea ochii triști și încerca să-mi abată atenția: „Lasă...” „Voi pleca într-o zi, Tată... Undeva, într-un sat de munte, unde nu mă va ști nimeni. Îl voi lua numai pe David cu mine...” „De ce nu-l ducem noi la un medic?” „Și ce să facă medicul??? Cum să scuture vorbele din el? Din ochii lui, în care eu atât de bine le văd...” „Mă pensionează și vin și eu cu tine. Îl facem haiduc”.

Tata era inginer mecanic-șef la BJATM, la Pădurea Verde. Responsabil de întreținerea a 1001 de utilaje. Nu învățea nimeni un șurub, până nu venea Radu, să le spună cum. Iar el făcea kilometri, pe jos, prin Bază, ca să ajungă, la timp, acolo unde era nevoie de el. Și lucrurile mergeau ca pe roate, înainte de apariția telefoanelor mobile și a restructurărilor postdecembriste. Numai că, la sfârșitul anilor '90, când cel mai bun prieten al lui a ajuns director, BJATM-ul a fuzionat cu 6 Martie, o întreprindere plină de șefi. Directorul trebuia să le dea celor nou-veniți mai ales funcții de conducere. Și în locul cui? În locul prietenilor, care nu ar fi vociferat, precum dușmanii, gata organizați de atac, în sindicat sau în partidul de la putere. Așa că pe Tata, pe Ștefoane și pe Nichifor, i-a înlocuit fostul prieten cu domni de la 6 Martie. Pe cei trei nu-i putea da afară, că-i erau totuși prieteni, nu-i putea pensiona, că erau mult prea tineri. Așa că le-a făcut un birou, pe ușa căruia a scris: *Directorii...* de oarece. Adică... de nimic. Niște oameni activi, plini de

experiență, de inițiativă, cu un devotament stupid față de locul de muncă, trași, de azi pe mâine, pe linia moartă.

Dimineața intra agitat în baie și, după ce se privea în oglindă, revenea în sufragerie, blazat. „Nu mă mai bărbieresc. Cine mă vede? Nichifor? Ștefoane?” „Nu te întâlnești cu nimeni? Nu vine nimeni la tine în birou?” „Absolut nimeni”. „Și ce faceți?” „Absolut nimic”. Era imposibil să discut cu el pe tema asta. I se încleștau maxilarele. Devenea negru-catran.

Într-o seară, m-am întors târziu de la facultate. Din hol, l-am auzit pe Tata: „Nu se poate, nu e adevărat ce-mi spui... M-am despărțit de el la ora patru...” „Cu cine vorbești? Ce s-a întâmplat?” „Cu fiica lui Ștefoane. A murit Ion!” „Incredibil! Dumnezeu să-l ierte! Cum așa?” „E la morgă, la Județean. Mă duc acolo. Sună-l pe Nichifor să vină și el”. „Nu, nu, nu!” plângea Nichifor la telefon. „E prietenul meu cel mai bun. Nu se poate întâmpla asta... Eu nu pot să mă duc... Nu pot!” „Ce ești tu? Bărbat sau ce?!” „Șoarece... Un șoarece...” se tânguia el amar. N-o să uit niciodată cum spunea „Șoa-re-ceeeeeee”... Și nu doar pentru că am fobie de șoareci.

Peste o săptămână, mă întorc la fel de târziu acasă. Mă izbește o liniște sinistră. Iese Mama, îngrijorată, din camera ei: „N-a venit Sandu. Nu răspunde nici la telefon”. Îl sun pe Tata. În neștire. Apare semnalul *ocupat*. Mă mai liniștesc. Refac apelul. Sună din nou. De zeci, de sute de ori, și eu, și fratele meu încercăm să dăm de el. Când ne intersectăm, suna ocupat. „Să-l caute prin șanțurile de la Remetea”, spunea Mama. „Că nu-l mai satură nimeni de viteză”. A început Dan căutările. La Poliție, degeaba. Niciun accident. La morgi, la spitale, așijderea. L-a găsit fratele meu, în cele din urmă, și l-a dus la spital. M-a sunat din ambulanță. Cumplit se auzeau

sirenele, dincolo de o liniște de mormânt. Am început să tremur. În sala de așteptare, Dan era înconjurat de prieteni. Eu nu știam de cine, de ce să mă agăț. A ieșit Bebe Nodiți, fostul logodnic al Mirelei Voiculescu, pe atunci director de spital. „Ce șanse are Tata, Bebe?” „La așa hemoragie, mă tem că niciuna. Chemați-o și pe Ioana!” „Nu!” am țipat. „Mama nu are ce căuta aici!” „Poate să nu vină, dacă nu vrea, dar trebuie să știe. Te duci să-i spui, nu mai e timp de pierdut...” Tot drumul m-am gândit cum să-i spun Mamei. Nimeni altcineva nu conta pentru mine. Doar Mama, cu care trebuia să dau ochii și să-i spun grozăvia asta: „Tata își trăiește ultimele clipe”... Nu m-am gândit că erau de față și copiii mei. „Nuuuuuuuuuu!” plângea Raoul, „nu vreau să moară Țiți!!!” Și ce puteam face eu?...

La înmormântare, a fost puzderie de lume. Fratele meu avea prieteni în conducerea Poliției, care au oprit circulația, ca alaiul mortuar să se întindă pe șosea... pe toată distanța dintre blocul nostru și cimitir. Tot el a organizat o pomană, la un restaurant ticsit. De durere, n-am prea văzut eu pe nimeni. Și totuși, mi s-a părut suspect că n-a venit la mine Nichifor, colegul lui de birou. Nici la priveghi, nici la înmormântare, nici la pomană. Am alertat BJATM-ul. L-au căutat în garsoniera sa, unde locuia singur după divorț. Era în putrefacție, sub pat. Ca un șoarece. Nu voi ști niciodată dacă Nichifor a aflat sau nu că a murit Tata. Dar ce mai contează? Biroul s-a eliberat pe cale naturală. Măcinați de durerea de a fi inutili, cei trei s-au volatilizat... Se vorbea într-o vreme de dramele generației expirate. Iată și un altfel de dramă. Fără nume în limbajul de lemn. Un cui în inima mea.

Câinii învățătorilor

N-am văzut dragoste mai simplă și mai naivă decât cea de câine. Și nici oameni mai devotați decât cei ce au câini și învață de la ei ce înseamnă devoțiunea.

Bunicul meu, trecut bine de 80 de ani, a găsit, abandonată pe stradă, o cățelușă cu piciorușe strâmbe, sură, mai degrabă urâtică decât arătoasă. I-a spus, oarecum eufemistic, Frumușica, și a început să petreacă, ore întregi, ținând-o în brațe și mângâind-o. Cum nu făcuse cu niciun animal până atunci. La țară, nu e obiceiul să ia oamenii câinii în casă, dar ieșea Bunicu afară, pe trepte, ori de câte ori Frumușica lătra sau scheuna, din te miri ce pricină. Și să fi văzut atunci bucurie pe cățelușă aceea! O lua în brațe, iar ea îi lingeă mâinile, privindu-l mereu în ochi. În ultimele luni de viață, chinuit de un picior rupt din șold, de escară și de pneumonie, Bunu John nu a mai putut ieși la Frumușica. Și nimeni nu i-a adus-o în casă. Lăudându-se că va trăi până în anul 2000, Bunicu a trecut pragul spre lumea cealaltă la 90 de ani. Dascăl al satului, multă vreme director de școală, cu două fiice institutoare, a fost condus de puzderie de lume pe ultimul drum. Țin minte că eu și fratele meu mergeam în spatele coșciugului, știind că am fost ființele pe care le-a iubit cel mai mult pe lumea asta, iar Frumușica era între noi. Chiar i-am spus fratelui meu: „Suntem trei în prima linie. Și ce luptă e asta!” Îmi amintesc respirația ei, limba scoasă, pașii mulți și mărunți. Ne-am întors, în grabă mare, acasă, pentru pomană. A fost atâta lume, că a trebuit să întindem mese și în curte, deși era decembrie. Între Moș Nicolae și Crăciun. Emilia a refuzat să rămânem cu ea peste noapte. „Ce rost are? De azi sau de mâine, o să fiu, oricum, singură toată viața”. Ne-a sunat a doua zi, să ne spună că nu o mai găsește pe Frumușica. Am

pornit căutările. Ancheta din om în om. Nimeni n-a mai văzut-o după înmormântare. Nu era la cimitir, dar nici acasă n-a mai apărut. Am fost atât de disperați, încât ne-am dus la gropari, să îi rugăm să dea pământul la o parte, ca să vedem dacă nu cumva, din greșală, o îngropaseră de vie. Groparii erau doi frați, necăsătoriți, neșcoliți, din mâna de nemți care mai rămăsese în sat după Revoluție. A ieșit unul din ei, în ușa de la bucătărie, și ne-a spus că a bătut clopotul. Era 12. Ora mesei. Să așteptăm, până termină de mâncat... Gropari, dar nemți!

Toți cei din satul nostru mâncau prânzul la 12 fix. Bunicul meu era foarte bun prieten cu Domnul Braun, învățătorul german. Un bărbat înalt, spătos, cu dinți lungi și strungă pronunțată. De o cumsecădenie nemărginită. Nu știu ce meșterea el cu Bunicu la fântâna cu roată, de lângă casa noastră, dar, fie n-a auzit clopotele, fie s-a sfiit să plece, destul și bine că ne-am trezit cu Doamna Mari, transpirată, roșie în obraji. Venise cu bicicleta, speriată de moarte: „Na, Lenard, eu am crezut că tu ai căzut în fântână... Cum nu ai venit, la 12, la masă?”

După 1990, s-a golit satul de nemți. Domnul Braun, mentorul comunității germane din Carani, nu se îndura să emigreze. Era legat de școală, de biserica lui catolică, aproape goală și ea. Dar copiii lor își făcuseră de mult un rost în Germania. Doamna Mari voia să fie lângă ei. Au înaintat actele. Au primit imediat aprobările. S-a stabilit ziua plecării. În vremea asta, însă, li s-a îmbolnăvit câinele. „Mari, eu nu pot să-l las singur. Acum, când are cea mai mare nevoie de mine?! Du-te tu!... Eu rămân cu câinele... Până...” L-a înțeles. Câinele era bătrân, orbise, surzise. Le fusese atât de devotat, încât nu-l puteau părăsi amândoi. Doamna Mari a plecat cu inima îndoită. Într-o zi, a primit un telefon de la Domnul Braun. „A murit câinele”. „O,

Doamne! Și tu când vii, Lenard?” „Cred că rămân de tot aici cu el... Nu mă simt bine deloc”. Avea un ulcer varicos deschis, de pe când fusese deportat în Siberia. Pierdea foarte mult sânge. Alertați de Doamna Mari, vecinii s-au dus, să vadă ce se întâmplă cu el. L-au găsit fără suflare, în pat.

Nu e cimitir mai cald și mai primitor decât cel din satul meu. Trotuar cu dale, alei cimentate, copaci tunși, iarbă cosită. În cimitirul nemțesc, din față, sunt cele mai frumoase cruci. În cimitirul românesc, din spate, sunt cele mai frumoase flori. În inima cimitirului nemțesc, este îngropat învățătorul german, Domnul Braun. În inima cimitirului românesc, este îngropat învățătorul român, Bunicu, Domnul Căpățână. De jur-împrejur, părinții elevilor. În următorul cerc, elevii. Dar mult mai aproape le sunt câinii, care au murit odată cu ei.

Aici sunt comorile noastre. „În adâncuri îngropate”...

Cadoul

Într-o dimineață de mai, după vreo 15 ani de căsnicie, lumina primelor raze m-a făcut să mă trezesc, înainte de a suna ceasul. M-am întors printre perne, răsfățându-mă în căldura și moliciunea așternutului, când m-a izbit prezența unui om, complet străin, lângă mine. „Cine e? Ce caută aici?” Îi vedeam ochii închiși, sprâncenele subțiri, nasul lung, mustața. Și încercam, în starea de vertij, ce mi-o dăduse ridicarea bruscă din pat, să-mi amintesc cine e. Pe măsură ce-mi aminteam, tremuram din toată ființa mea, în care creștea o greutate de nesuportat. M-am îmbrăcat și am fugit în parc. Abia se trezeau boschetarii. Femei și bărbați, preocupați de siluetă, făceau jogging. Câțiva câini își târau după ei stăpânii adormiți. Eram îngrozită de tot ce-mi aminteam, de faptul, de neconceput pentru mine atunci, că omul acela îmi era soț, că aveam deja cu el doi copii, dar nimic, absolut nimic, în comun. A trecut pe lângă mine Părintele Gherga. M-a văzut răvășită și m-a chemat la biserică. „Încredințează-I lui Dumnezeu durerea ta! Te va ajuta. Ești tânără și o femeie cumsecade. Te va ajuta...”

Era navetist, pleca devreme. S-a întors târziu în acea seară. După vreo două luni, a început să-și împacheteze lucrurile. Își făcuse rost de o garsonieră. Mi-a lăsat talonul mașinii, cu verigheta deasupra, și a plecat. Nimeni n-a avut de suferit. Lucrurile s-au aranjat de la sine. Mi-era greu să le spun cunoscuților ce s-a întâmplat, nu le puteam da nici prea multe explicații, dar aceea a fost cea mai fericită perioadă din viața mea. Mă dedicam, exclusiv, copiilor, mă răsățau părinții, iar eu dormeam buștean, atât de liniștită fiind că toate s-au așezat la locul lor. Până când, într-o zi, m-a sunat, cerându-mi să-și vadă

băieții. Iar copiii au sărit în sus de bucurie. Aceasta a fost condamnarea mea la suferință, după ce mi s-a dat o a doua șansă.

Când Tata a fost secerat de o hemoragie cerebrală, l-am găsit la ATI. Întepenit, cu un puls mic, subțensiv. Toți îmi spuneau că nu mai este nicio salvare. Dar eu mi-am amintit de Dumnezeu. De cum rezolvă El lucrurile. Era Postul Paștelui. Am început să mă rog. Cu ardoare. Încredințată că mă va ajuta. Fiindcă sunt o femeie tânără și cumsecade, fără prea multe păcate. Și, în timp ce mă rugam, îi urmăream semnele vitale. A apărut o dungă orizontală pe monitor, ca în filme. M-am uitat la Tata și l-am văzut respirând. „S-a defectat monitorul”, mi-am spus, nerealizând că el era pe ventilație artificială. M-au dat medicii la o parte și au încercat să-l resusciteze. Până când o doamnă mi-a întins o mână rece. „A decedat! Condoleanțe!” M-am supărat atunci pe Dumnezeu. Cum poți spune că ajuți un om, luându-i părintele la 60 de ani??? Am făcut o depresie urâtă, care, prin durată, i-a speriat pe medici. Mă îndopau cu Xanax și umblam, pe străzi, ca drogată. Uitam. Nu doar de cele rele. *Uitam totul*. Am început școala. Și, la primul curs de Lingvistică generală, nu mai știam cum se intitulează cartea lui Ferdinand de Saussure, pe care se întemeiază disciplina. Am venit acasă și am aruncat tot Xanaxul. Preferam să mor, decât să mă fac de râs în fața studenților. Am auzit-o pe Mama plângând la telefon. „Ce-i?!...” „Mela”. „A murit?” „Tot hemoragie cerebrală. A paralizat”. Zece ani a pătimit sora Tatălui meu. Neputincioasă. Cu piciorul tăiat. Nu s-a mai putut înțelege cu soțul ei. Care a ajuns la azil. Iar verișoara mea a trecut, cu doi copii, prin infernul acesta. Am înțeles, compătiment-o, cum și cât mă ajutase Dumnezeu, luându-l la El pe Tata, într-o singură zi. Și lăsându-mi-o pe Mama în casă, pe neasemuita mea Mamă, care m-a

sprijinit în toate, fără să-mi spună niciodată „nu pot”, sau, măcar, „vreau și eu ceva”.

Cu aceeași nădejde, m-am dus și acum la Dumnezeu. Zdruncinată de plâns, m-am rugat ore în șir. Trei preoți au venit să stea de vorbă cu mine. Am primit și o *Biblie*. Un monument editorial. Urma ziua mea. Eram convinsă că El mă va ajuta și acum. Am ieșit, clătinându-mă, din Catedrală, de parcă aș fi fost acolo pentru ultima oară. Afară era cald. Abia mi-am obișnuit ochii cu puternica lumină din mijlocul lunii mai. Savuram liniștea datoriei împlinite, bucuria întâlnirii cu cei ce aveau harul de a-mi mijloci legătura cu El. Pășeam, cu *Biblia* în mână, pe drumul știut. Cu altfel de pași. Mult mai siguri, mai sprinteni, mai încrezători. Pe calea cea bună?...

Punctul

Eu nu am nostalgia vârstei de 20 de ani. E vârsta de care nu mi-aș aminti deloc, dacă aș putea. Dar eu nu pot să uit. Când ești tânăr, îți închipui că, orice-ar fi, ți se mai dă o șansă. Și așa este. Deși nu e valabil pentru toți.

Eram studentă în anul al II-lea la Filologie și mă simțeam la un pas de fericire. Tânărul, pe care îl iubeam, student la Medicină, tocmai mă ceruse de soție. În urmă cu două săptămâni, părinții lui veniseră, special pentru asta, la Timișoara. Au hotărât, împreună cu ai mei, să facem cununia în orașul lor, de pe malul Dunării. Unde tatăl băiatului era șef de cabinet al primului secretar, obligat să invite foarte multe persoane din anturajul său la nunta feciorului. Părinții mei erau onorați să devină cuscii unor oameni sus-puși, care mă primiseră cu multă bunăvoință în cercul lor. Plutea entuziasmul în aer. Abia așteptam să se termine sesiunea, pentru a începe pregătirile de nuntă. Întorcându-mă într-o seară de la facultate, prin Parcul rozelor, mi-am văzut iubitul, plimbându-se de mână cu o altă fată. Inima mi-a stat în loc. Mi s-au muiat picioarele. Mi-au dat lacrimile. Au trecut chiar pe lângă mine.

– Servus, mi-a spus, privindu-mă stăruitor în ochi, ca să-mi închidă gura. Acum sunt ocupat, vorbim altă dată, mi-a șuierat printre dinți, dându-mi de înțeles că e mult mai bine să tac, să nu-i fac o scenă. Am urlat de durere. Un urlet cum, niciodată, nu mi-a mai ieșit, după aceea, din piept. Nu-mi puteam închide gura. Dar n-a întors capul. Nu s-a oprit. O doamnă, care a văzut ce s-a întâmplat, m-a luat de braț și m-a așezat pe o bancă.

- Ești atât de tânără și de frumoasă... Dă-l dracului, mă auzi?, dă-l dracului! Așa-s bărbații, nu se mai satură... Uită-l până mâine-dimineață, nesimțitul dracului!!! Ești la prima decepție în dragoste?! Hai plângi! Dacă plângi, te mai ușurezi... Plângi, dară...

A doua zi, m-a așteptat, seara, la facultate. Îi zvâcneau mușchii de sub tâmpile și cu pumnul drept se lovea în palma stângă. Nu m-a sărutat când m-a văzut. Era plin de dispreț.

- Te-ai purtat ca o piețăreasă... Ai urlat ca o imbecilă.

- Iartă-mă, nu m-am putut abține.

- Ah, deci tu voiai exclusivitate!... Nu-ți ajunge că te iau de nevastă?! Că nu te las să te faci de răs cu burta la gură?!

- Credeam că mă iubești...

- Cine să mai iubească o isterică?!!!

Nici eu nu-l mai iubeam, după o noapte de gânduri negre. După un potop de lacrimi. Formidabil cât de repede se poate stinge flacăra inimii!...

- Aranjează-mi un avort și terminăm totul aici.

- Ți-am aranjat o nuntă, dacă nu mă înșel...

- E ultimul serviciu pe care mi-l faci.

După obiceiul locului, mama mirelui mi-a comandat rochia de mireasă. O rochie cu crinolină, cu umerase, închisă pe gât, care nu mi se potrivea defel. Mie îmi era, oricum, lehamite de balul ăsta mascat. O mare de oameni necunoscuți stăteau pe treptele unei clădiri vechi, în așteptarea noastră. Am fost prezentată mărimilor orașului, am dat mâna cu atâta lume și am împărțit atâtea zâmbete convenționale, încât mi s-a făcut rău. Abia mă mai țineam pe picioare. El a rămas puțin în urma mea. În timp ce urcam scările, m-a călcat pe rochie. Am căzut. Am țipat.

- Aoleu, semn rău! am auzit de undeva din spate.

- Te-mpiedici și cazi ca o vacă!!! strigă el la mine.

I-am văzut Mamei ochii plini de milă. M-am ridicat, aproape singură, și mi-am continuat drumul. Până în fața primarului, care ne-a făcut onoarea să vină, personal, să ne cunune. De-o parte și de alta, s-au așezat nașii. Lângă nașul nostru, stătea Mama. Avea o umbră pe față.

– Cetățene..., de bună voie și nesilit de nimeni, o iei în căsătorie pe cetățeană...?

– DA! Râsete. Un cor de râsete.

– Ia mai zi o dată, că-i pentru o viață întreagă!!!

– DA!!! Urmară și mai puternice hohote de râs. Primarul a așteptat să se calmeze lumea, interesat să mai tragă de timp. Era rândul meu:

– Cetățeană..., de bună voie și nesilită de nimeni, îl iei în căsătorie pe cetățeanul...?

– Nu, am răspuns gâtuită. Rumoare.

– Vă mențineți ce ați spus?

– Am spus „nu”. S-a făcut liniște deplină.

– Întrucât procedurile nu au fost îndeplinite, neavând consimțământul ambelor părți, nu putem încheia această căsătorie, a pus punct, ceremonios, primarul. Tata m-a luat pe după umeri și am ieșit, fugind, din sală. Mama mergea în dreptul meu, cu capul sus. „Bravo!!!” mi-a șoptit la ureche. În sufletul meu, era o tonă de chinină. Susținerea părinților însă era cel mai mare cadou pe care îl puteam primi. La câteva zile după aceea, au început sângerările. M-am internat în spital. N-a fost chip să-mi salveze nimeni copilul. Am aflat că ar fi fost o fetiță. El nu m-a căutat niciodată, ca să întrebe ce s-a întâmplat cu ea.

Nașterea (1)

De două ori am născut și, de fiecare dată, a fost ca-n filme. În dimineața zilei de 2 februarie 1990, pe la șase, inund patul cu un lichid sângeriu. Disper, când văd sânge, dar îmi amintesc cuvintele Academicianului Munteanu: „Copilul e perfect, numai tu ai o hibă. Și nici aceea nu-i mare, că nu-i la cap...” Trag aer în piept și țip, ca să-l trezesc pe Ovi.

– Ce ai?

– Uite!!!

– Măi nebuno, tu naști...

Eram în luna a șaptea. Primul meu gând a fost că a murit copilul. Îmi trag un pumn în burtă. Reacționează violent. Al doilea, la fel. Deci, e viu. Fu-ga! În 5 minute, toată casa era în picioare. Fratele meu, Tata, Ovidiu, Crenguța și cu mine, toți abia treziți din somn, înghesuți într-o Dacie 1310, spre Spitalul Bega. Mă preia Crenguța și îi zburătăcește pe bărbați:

– Auziți, mai grija voastră nu vreau s-o am. Și face cu mâna acel semn de „până aici”.

Intră cu mine la internări:

– Pacienta lu’ șefu’.

Se fac repede formalitățile. Suntem trimise în sala de nașteri. O femeie urlă ca din gură de șarpe.

– Ce răcnești, cucoană, așa? se răstește la ea Crenguța.

– Mă doa-re, țipă ea sacadat.

– Las’ să vezi ce-o să te doară de-acum încolo... „Ah”, îmi spuneam, „eu n-o să zic «păs», oricât m-ar durea...”

– Uite, s-a schimbat tura. Dența e de serviciu până la 7 seara. Cu ea ai să naști. Să vedem pe unde-i șefu’.

Dența mă pregătește pentru travaliu.

– Când te doare foarte tare, strângi de marginile patului. Tragi, puternic, aer în piept. Când nu te mai doare, te odihnești pentru următoarea tură de contracții. Trebuie să îți dozezi efortul. Și să te văd zâmbind! Azi e ziua cea mare. Azi vei fi mămică.

Se întoarce Crenguța, spunându-ne că Munteanu are examen cu studenții la Medicină și că vine pe la 11.

Între timp, naște urlătoarea de dinaintea mea. Brusc, tace. Se aude un țipăt de copil. Proaspăta mămică intră în sala de așteptare. Veselă, expansivă:

– Am un băiat!!! Am pus pariu cu bărbată-miu că-i fac băiat din prima.

Nu-mi venea să cred că e atâta liniște în juru-mi. Medicul de gardă, în trecere pe lângă patul meu, îmi zâmbește. Iese Dența din sala de nașteri.

– Tu ce tot strângi de fiarele alea reci?

– Dacă am contracții... una-ntr-una.

Dența schimbă priviri cu medicul de gardă. Aduce o mască de oxigen.

Crenguța îl sună pe Munteanu.

– Ce ne facem, că naștem? Bine, bine... am înțeles.

Medicul de gardă mă duce în sala de nașteri. Mă urcă pe scaunul acela incomod. Peste puțin timp, intră, înjurând, îmbrăcându-și halatul și mănușile, nervos, Narcis Hrubaru.

– Înțeleg orice, zi și noapte, la orice oră, ca la pompieri... Dar nu azi, mamă, nu azi! Dă-o-n frاس, mi-am luat și concediu fără plată!...

Îmi dau seama, din ce discută cu asistentele, că a doua zi, sâmbătă, 3 februarie, urma să se căsătorească, cu o colegă de serviciu, dr. Beatris.

– Acum vă țineți de bara asta și împingeți... Așa făceam. Nu crâcneam, nu țipam. Mă gândeam doar că Narcis se însoară cu Beatris... și asta rima... Până când el îmi zicea:

– Împingeți din nou cum ați făcut data trecută... așa... bravo...

„Beatris, iubita lui Dante, se mărită cu Narcis, cel îndrăgostit de sine...”

– Concentrați-vă acum! Împingeți cât puteți de tare! Copilul dumneavoastră e aici. Ce vreți să fie?

– Fe-ti-ță!!!

– Bravo, bravo, bravo! Ați fost extraordinară. Îmi pare rău să vă spun...

Sângele mi-a înghețat în vene...

– Bebele are șurub...

– Cum așa, șurub? o întreb, aproape plângând de groază, pe Crenguța, închipuindu-mi, în amețeala mea, că, în loc de ceva anume, i s-a montat un șurub.

– Adică e băiat, râde Crenguța.

Hrubaru mi-l arată pe deasupra ochilor. Nu-i văd decât fundulețul, sexul, pielicica încrețită... Dragu' mamei!... Îl preiau cei de la Pediatrie. Crenguța sună acasă. Le dă vestea cea mare.

Hrubaru îmi scoate cu ușurință placenta.

– Nu o mai chiuretez, le zice asistentelor. E tânără și se curăță.

Și iar percutez greșit, când aud că mă curăț.

Medicul se dezbracă în grabă. Crenguța îl îmbrățișează:

– N-a durat decât o jumătate de oră. Și pe mine m-ai ajutat, e fiica nașilor mei...

- Ooo, Creangă, doar știi cât țin eu la tine! Felicitările mele, doamnă! îmi spune din ușă. Respectele mele, ați fost atât de cuminte și de cooperantă!

- Casă de piatră! îi strig și eu, de pe masă.

Pe la zece, ajung în salon. Dau buzna Ovi și soacră-mea, nevenindu-le să creadă că a mers atât de repede. Sunt fericiți că avem un băiețel. Dar soacră-mea nu se poate abține să nu-mi spună:

- Ai născut ca țigăncile!

Nașterea (2)

Ca să nu mă mai ia prin surprindere cea de-a doua naștere, mi-am făcut bagajele, pentru spital, încă din luna a șaptea. Zilnic, le verificam, mai adăugam sau mai înlocuiam câte ceva. Dichiseam coșulețul. Îl vopsisem în roșu. Îi pusesem dantele, coviltir, baldachin, ciucuri, moț. Și parcă timpul stătea în loc. Motive de neliniște erau destule: copilul abia se mișca, aveam contracții, despre care medicul spunea că sunt false, iar răbdarea mea ceda, mai ales sub presiunea zecilor de telefoane, în care eram întrebată dacă am născut deja și ce. Așa că, după ce am trecut bine de luna a noua, m-am hotărât să fac o ecografie, ca să știu ce se întâmplă cu noi. (Acum mi-e clar că, dacă l-aș fi cunoscut pe David, aș fi mers pe mâna lui, cu încrederea, ce am avut-o mereu, că, dacă există un om pe lumea asta, care știe ce are de făcut, și când e momentul pentru pasul următor, acela e, categoric, el.)

Noutatea de la ecografie era sexul copilului: din nou băiat! Vestea „proastă” era dublată de asigurarea că nu se vede niciun semn al unei nașteri apropiate. Nici nu-mi mai păsa dacă va dura o viață până-l nasc. Îmi dorisem cu disperare o fetiță și nu puteam concepe că am ratat ceva, care avea 50% șanse să se împlinească. N-am mai vrut să vorbesc cu nimeni. M-am închis într-o cameră și am început să lucrez pentru doctorat. Ovi m-a chemat de câteva ori la culcare, dar eu eram atât de supărată, încât nici nu mă gândeam să mă mai întind lângă el. Pe la două noaptea, au început din nou contracțiile. Nu le-am mai băgat în seamă. Erau false. Așa cum îmi tot spunea medicul meu. Așa cum se observase și la ecograf. Niciun semn de naștere apropiată. Pe la patru, încep să se întetească. Mă uit la ceas. Se repetă din 10 în 10 minute. Mă duc să-l trezesc pe Ovi.

„Doamne, Mirela, nu ți-a spus doctorul clar că... ți se pare? Cine știe ce simți iară. Lasă-mă să dorm. Eu mâine merg la lucru...”

Pe la 6, o trezesc pe Crenguța. Îi spun că am contracții din 5 în 5 minute și că îmi vine să urlu de durere. Ea mă ia în serios. Ne deplasăm în viteză spre spital. Medic de gardă e chiar Carțiș. Cu el urma să nasc. În sala de nașteri nu-i nimeni. Se schimbă tura. Crenguța mă lasă singură, cât să se orienteze în spațiu. Nu mai pot să stau pe pat. Mă duc spre fereastră, să trag aer în piept. Simt că mă rup în două. Mă prind cu ambele mâini de calorifer și strâng cât pot din dinți. Crenguța se întoarce, să-mi spună că medicul face raportul de gardă... Albește.

– Pune brațul după gâtul meu și să mergem!

– Unde?

– Ei, unde? Pe masă...

– Noi două?...

– Mai vezi pe cineva pe-aici? Hai, ai încredere în mine. Fuga-fuguța... Sună după medic.

– Veniți, dar știți cum? În trap rapid!!!

Intră medicul. Se șterge cu mâna pe frunte. Se apleacă spre mine și-mi zice: „Doamnă, copilul e afară!” Crenguța cheamă pediatra.

– Pot să țin? Îl întreb nervoasă.

– Sigur că puteți... Dar vă mai doare?!

– Nu!!! De ciudă!!!

– Ha, ha, ha! Țipați de ciudă!!! Dar să știți că aveți un fecior de nota 10... Ha, ha, ha: ați țipat deodată... Uită-te la ea cât e de supărată! Îi spune asistentei.

– Poate voia fată...

– Trebuie să te bucuri, Mirela! zice Crenguța. E chiar un dulce... Îmi ridic, cât pot, capul, ca să-i văd fața, în timp ce ei mi-l cântăresc, mi-l măsoară. Mă topesc de dragul lui. Îl revăd pe Raoul, o revăd pe

Ali... Copiii noștri... Simt cum mă inundă o emoție și o duioșie, ce mă fac să-i mulțumesc lui Dumnezeu.

– Păi, doamnă, zice medicul, e providențial. N-ați auzit ce probleme are Poli, echipa noastră de fotbal? Numai cu așa feciori o vom salva. „Bla, bla, bla”... îmi spun. Cât de mediocri sunt bărbații!... echipă de fotbal... puah!

– Ce-mi mai faceți acum? Pot să dorm?

– Eu vă las... Dacă puteți dormi, dormiți... Mai am ceva de lucru...

M-am trezit în salon, cu Ovi lângă mine. Părea foarte fericit.

– Mă duc să le spun tuturor. Iau câte o sticlă de vin și trec pe la toți! O să sparg o sticlă și de crucea lui Mami...

– M-am gândit să-l cheme ca pe tine. Adică David de la Ovidiu și Emil de la Emilia (numele soacrei mele, care tocmai trecuse la cele veșnice).

– Cum David de la Ovidiu?

– Păi, nu-i cu... consoanele din numele tău?

– Cum vrei tu... L-ai văzut?

– O, da. Nu-ți închipui cât e de scump!... Nu-mi vine să cred că am putut face așa un copilaș drăguț...

– Parcă noi l-am făcut?! Întotdeauna cel puțin trei persoane fac un copil. Dacă ne gândim la Dumnezeu ca la o persoană...

L-am așteptat toată ziua, ca să-i arăt copilul, de care mă bucuram tot mai mult. N-a mai apărut. Nu erau pe atunci telefoane mobile. Presupuneam că s-a îmbătat, în periplul lui de răspândire a veștii. Și totuși, nu-l scuzam pentru lipsa lui de curiozitate de a-și vedea cel de-al doilea copil. Pe la 11 noaptea, când tot spitalul dormea, intră și el în salon, cu un halat atârând după el, și strigă-n gura mare:

– Vreau să-mi văd feciorul!

– Shttt! îi fac semn, jenată, neștiind cum să-i închid gura. Mă ridic, îl temperez, cum mă pricep, pornim, pe vârfuri, spre Nou-născuți și rog o asistentă să ni-l aducă pe bebeluș. Mi-l dă în brațe, iar eu, pierdută de drag, i-l prezint lui Ovi:

– Sunt micuțul David!

Ovi tace.

– Nu-ți place? îl întreb, descumpănită.

– De ce are nasul așa de mare?!!!

Le-am povestit asta și copiilor. Au murit de râs.

– Da' el nu s-a uitat niciodată în oglindă?! se mira David, încercând să își potolească hohotele. La care Raoul, și mai amuzat:

– La ce defecte au Borchinii, pentru el conta un nas mare?!

Acuma râdem toți de reacția lui. Atunci mi-a rupt inima. Simțeam că-mi reproșează că i-am făcut un copil urât. Și, ca să pun paie pe foc, toată noaptea mi-am amintit niște versuri, pe care ni le dictase, în nu știu ce împrejurare, profesorul nostru de folclor sau de dialectologie: „Lasî, barbati, că, de-a hi în lumi pași,/ Noi copii tot om mai fași!/ Și de-așei di cari-ț' plași!”

Rutina

– Omul mort e previzibil, știi tu? Pe el îl găsești unde l-ai lăsat. Nemișcat. Cu mâinile pe piept. Așa mă vrei?!

– Nu, am îngăimat, cu capul plecat, evitându-i privirea. Îmi era rușine de mine, de gândul meu simplu că ar trebui să îl pot găsi, oricând am nevoie de el... Îi auzeam respirația nervoasă, maxilarele-i scrâșnind.

– Nu te mai vreau nicicum, am răbufnit în secunda următoare, ridicându-mi spre el ochii aprinși. De te-ar lua cineva, dar știi cum?!, cu totul, așa cum te-am luat eu, chiar m-aș simți răzbunată.

– Ai pretenții de la mine. Vii cu pretențiile tale exagerate, din care se nasc frustrările tale exagerate... continuă el, nedând nicio importanță cuvintelor mele, atent doar la ceea ce avea de spus.

– Nu mai avem ce vorbi! bat în retragere, cu vocea gătuită. Dar el nu renunță la atac:

– Tu nu vezi c-am ajuns la rutină?!

– Rutină?! Despre ce vorbești? Eu nu cred că te-am atins de două ori la fel. De fiecare dată, mă apropiam de tine cu altă emoție, de fiecare dată, mă încredințam ție altfel și altceva îți șopteam, bucurându-mă întotdeauna de tine, oricum te manifestai. Nu te-am salutat și nu te-am sărutat de două ori la fel... Și... tu numești asta *rutină*? Lacrimile mi se amestecau cu silabele. Și se împiedicau unele pe altele. Mi-am luat poșeta, fularul, mi-am tras cizmele, tremurând de nervi.

– Zi-i tu altcumva... Zi-i viciu, îmi propune, privindu-mă fix, însă fără nicio reacție de împotrivire la plecarea mea iminentă.

– Zi-i cum vrei, nu mai contează, îi spun, trăgând ușa după mine. Aș fi vrut să mă oprească sau măcar să mă întrebe unde plec. E

înghețat afară, bate un vânt rece. Ochii mă ustură, abia îi pot deschide. Cuvântul *rutină* mi se pare cea mai cumplită jignire, cel mai josnic atentat la dragostea mea. Mi-a lovit timpanul, ca o sentință la moarte. Nu întrevăd ce va urma. Ca să ies din rutină, mă întorc la Mama, cu mâinile în buzunare. Acum e simplu. Dar va fi și mâine o zi. Nu mi-o pot imagina.

Extemporalul

N-am mai fost niciodată atât de singură. Atât de convinsă că nu mai urmează nimic pentru mine. Nimic frumos de trăit. Eventual, de scris. Despre câte-un vis, pe care l-am ucis, de teamă să nu-l trăiesc cu ochii deschiși. Sau pentru că nu se putea, nicidecum, trăi. Doamne, câți bărbați splendizi nu s-au perindat prin ochii mei!... Aveam pupilele dilatate, ca să încapă toți. Atât de mult puteam visa, că nu-mi ajungeau, ziua, pauzele și noaptea, insomniile. Nu știam atunci că trăiesc cu adevărat. Că asta-i viața. Mi se părea că viața mea ești tu. Acum, nu... Nu te mai vreau nici dimineața, când mă trezesc și-mi amintesc de tine, nici după-amiaza, când văd mașina-n parcare și deduc că ai venit... iar, ca să-mi otrăvești aerul, până la cer, și nici noaptea, când mă simt lovită, din toate părțile, de amintirile cele mai urâte. Nu mai cred nimic din ce-mi spui, nu mai sper că ai putea vreodată îndrepta ceva. Nu te mai pot iubi, nici măcar în amintire. Vreau să iubesc, cu adevărat, pe cineva, pe absolut oricine, de dragul iubirii doar. Și nu mai pot nici măcar atât. Poate că și sufletul meu a murit. Vreau să iubesc ceva și nu găsesc. Nimic nu mă mai atrage. Nu pot să văd dincolo de negrul din fața ochilor. Draperii negre mi-am pus la geam. O, Pandora, sămânța ta de speranță nu mai încolțește-n mine!

M-ai distrus. Te arăt cu degetul. Ai omorât în mine izvoare, și râuri, și fântâni. Și tot mai vii, ca un nemernic, să-mi tragi câte un pumn în somn. Să mă trezesc cu durerea de a nu mai putea ieși în lume. Să mă trezesc fără voce. Fără zâmbet. Făcând calcule. Eu, care am fugit de Matematică în Litere. Culmea ironiei!

Mă gândeam, de-atâtea ori, că n-o să-mi plâng niciodată de milă. Nici pentru că mă urătesc, nici pentru că îmbătrânesc, nici pentru că mă îmbolnăvesc de ceva incurabil sau că mor, în urma unui accident. Nu mă gândeam niciodată că am să mor de mâna ta. Că am să mor de gura, cu care ceri, în numele meu. Nici moartea nu cred că m-ar fi durut mai tare, în caz că aş fi avut-o deja. Mă născusem pentru înălțimi amețitoare... Ce păcat că n-ai putut să vezi asta!

Te-am șters din inima mea, cu buretele, cu care am șters, astă-seară, tabla, după ultimul curs. Era o tablă albă, pe care eu o vedeam neagră. De mâine, mă îmbrac în negru, ca să-mi plâng de milă. Asta nu-i viață. E ceva de plâns. Cu șiroaie de lacrimi.

Preafericitul

M-am trezit cu sufletul bolnav. Somnul mi-l amortise temporar, dar, de la prima geană de lumină, mi-am amintit, în toate amănunțele, că am de ce să sufăr intens. Pe deasupra, mai trebuia să și ajung la școală, la prima oră. Am luat tramvaiul de șapte. De obicei, aștept unul mai gol, dar acum mi-era indiferent dacă mă mai pot ține, sau nu, de bare, dacă mă înghesuie, împinge ori înghiontește cineva, sau dacă trag adânc în piept virușii celor ce strănută, și tușesc, și scuipă, strigând la tine că, dacă nu-ți convine, n-ai decât să-ți scoți, din garaj, Mercedesul sau să mergi cu Perpedesul.

De nimic nu mi-ar fi păsat, dacă nu și-ar fi scurs pe mine ochii-i băloși un om fericit. Fiindcă nimic nu mă enervează mai tare decât fericirea în tramvai. Omul acesta, de bagajele căruia îmi agățam ciorapii, jubila.

– Merg în stațiune, îmi zice radiind. Ați fost vreodată în stațiune?

Dau din cap că da și caut să mă mișc cumva, să mă dezlipesc de libidinosul ăsta fericit. Știe că n-am încotro și asta-l face și mai radios.

– Lasă, că nu mai suntem tineri...

Evit să îl privesc, dar îi intuiesc rânjetul cu subînțelesuri.

– Unde coborâți? Îi spun, prinsă în capcana amabilității mele.

– Ah, n-o să puteți coborî, că nu vă las. Mai sunt șapte stații până la Olimpia. Până acolo, reușesc să vă cuceresc. Ochii îi sticlesc dezgustător.

– Vă duc cu mine, să vedeți autobuzul meu. „Așa-mi trebuie”, îmi spun, „dacă plec în ultima clipă. Să mă fi trezit cu jumătate de oră mai devreme, nu aveam molusca asta pe cap acum”.

– Vreau să mi-o pun cu iu!

– Poftim?! Asta e picătura ce-mi umple paharul. Din senin, îmi țâșnesc lacrimi din ochi. Preafericitului i-o iau în jos colțurile buzelor.

– Dar ce-am zis?... Te-ai supi?

E derutat. Reacția mea e clar disproporționată față de ceea ce s-a întâmplat. Fața lui se crispează. Face un gest de capitulare. Cu mâini mari, crăpate, înnegrite. Sunt sigură că nu mă va mai atinge. Dar nu mă pot opri din plâns. Îmi plâng alte dureri. Un bătrânel îi arată obrazul. Ajung chiar să mă simt vinovată. Nu e voiajorul cauza atâtor lacrimi. Chiar dacă s-a purtat ca un bădăran, la șapte dimineața, în tramvai, și m-a scos din minți cu fața lui de om fericit. Trebuie să cobor. Nu mă uit înapoi, dar aud că se vorbește despre mine.

– Cine știe ce are, nu de bine plânge ea.

Nimeni nu știe ce am, niciun cunoscut nu m-a văzut plângând. M-am spălat, mai întâi, la fântâna cu senzori de la Biserica studențească, apoi la prima toaletă, de la parterul UVT. În grabă, mi-am refăcut machiajul, iar la ședință m-am purtat ca de obicei.

Îmi joc rolul cu nonșalanță, dacă nu văd, în împrejurul meu umil, oameni fericiți.

Salvarea sufletului

Azi am fost la Radio. Am făcut doar două înregistrări ameteite. Cu un pumn de lacrimi în gât. Vocea îmi ceda spre finalurile de frază. N-am mai suportat să mă aud în căști. Mi-am adus aminte de cuvintele Profesorului Király: „Dacă simți că nu poți face o lecție bună, n-o face. O amâi și o ții când ești în stare de ea”. I-am spus asta și Agnetei, rugând-o să mă lase să plec.

– În niciun caz nu te las să pleci singură în halul ăsta.

„E ceva în neregulă cu mine!” mi-am spus, a nu știu câta oară, căutând o oglindă. Am renunțat însă imediat, nefiind curioasă de ce-aș fi văzut atunci în ochii mei.

– Să nu mă-ntrebi nimic, te rog! M-aș chinui să te mint. Și nu sunt în stare nici de asta. N-o să fiu o companie plăcută!...

– Habar n-ai ce vorbești! Chiar și acum ești o companie foarte plăcută. Văd viața în tine.

Agnetea se leagănă de pe un picior pe altul, cu paltonul deschiat. E un soare de primăvară, care mă moleșește. Îmi vine să-mi închid ochii în mers.

– Of, ce iritată ești! Tu știai să te bucuri, într-o mie de feluri, de o rază de soare. Și să ne faci și pe noi să vedem frumosul, oriunde în lumea asta.

– N-am dormit deloc azi-noapte. M-am frământat cu gândul că trebuie să iau o decizie foarte importantă, pentru cum va fi viața mea de-acum încolo.

– Dacă e vorba de viața ta, tu trebuie să decizi. Într-adevăr. Ori, ori...

– Păi, tocmai asta e: că alegerea e cumplit de greu de făcut. Viața e mult mai complicată decât credeam. Și mi-am dat un răgaz...

- Până când?
- Până în mai.
- Atât de târziu?! De ce?
- Ca să nu am nicio remușcare. Ca, măcar după aceea, să dorm liniștită.
- Ai să te liniștești, dacă decizia e, sută la sută, a ta, chiar mâine dacă ai lua-o. Luna mai nu e la capătul anului. Uite că a și început primăvara...
- Nu înțeleg de ce mi se întâmplă toate astea. De parcă aș fi făcut numai rele și acum plătesc polițele. Agni, ia spune-mi: Crezi sincer că eu i-am făcut cuiva vreun rău în viața mea?
- Da, îmi răspunse fără să clipească.
- Cui???
- Ție!
- Cum mie?...
- Tu te-ai pus mereu între paranteze, tu te-ai dat mereu la o parte. Tu nu te-ai iubit niciodată pe tine!
- Dimpotrivă. Cred că de-asta sufăr atât. Îmi închipui că merit mai mult. Și, realmente, în ultima vreme, mi-e cam milă de mine.
- Mai mult în raport cu ce?
- În raport cu ce am. Vreau să spun că altele s-ar bucura să aibă copiii, pe care-i am, cariera mea, soarele ăsta, care-mi intră în ochi...
- În raport cu sufletul tău, mă așteptam să spui.
- Sufletul meu? Nici nu știu când m-am gândit ultima dată la el. Cu siguranță, cu mult înainte de a naște primul copil.
- După care ai trăit numai pentru alții!
- Până la urmă, ei sunt sufletul meu.
- Mira-m-aș. Ia lasă-i să-și vadă de viața lor și tu trăiește-ți-o pe a ta! E mai sănătos pentru toți.

- Am văzut odată, pe o alee din Parcul Botanic, doi tineri certându-se. El împingea o bicicletă și ea răcnea în urma lui: „Și cu sufletul meu cum rămâne?” A repetat de câteva ori întrebarea, dar nu l-a făcut să se întoarcă din drum. Și atunci, ea s-a aruncat, pur și simplu, la pământ. Ca de la etajul 10. A zdroncănit înfiorător.

- Măcar a ajutat-o să se ridice?

- Nu știu. M-am îngrozit. N-am întors capul. Nu credeam că se poate ajunge la așa ceva.

- Ei, nu! Câte nu se sinucid! Și merită? Pentru un bărbat?

- Sunt momente când ești convinsă că, fără bărbatul acela, viața nu are niciun rost.

- Sper că nu ai asemenea gânduri!

- Nu. Doar sentimentul că mi-am ratat, din cauza lui, șansa vieții mele.

- Așa vorbești tu? Care ai doi copii? Și o noră? Ce să spun eu? Onor ex-soțul meu n-a vrut un copil cu mine. Avea deja doi, din două căsnicii precedente. Acum e iarăși căsătorit. Și împinge un cărucior cu al treilea copil, din a patra căsnicie...

M-am săturat de suferință. Sunt iar la un capăt de drum. O să văd ce o să fac cu sufletul aflat în posesia mea. N-o să mă dau cu fundul de pământ din cauza lui. Am intrat în casă râzând, căci mi-a deschis Mama ușa. Și ea nu trebuie să vadă ce e, ce nu e, în sufletul meu.

Pumnul

Simt cum trece un pumn pe lângă mine. Cum îmi şuieră pe lângă urechi, ca adus de vânt, de foarte departe. Din vremea când trăiam în Gostat. Și femeile nici nu mai încercau, nici nu mai aveau cu ce, sau de ce, să își mascheze fețele stâlcite de pumni, mai cu seamă în zona ochilor. Numai ce auzeam că a pierdut cutare copilul, fiindcă i-a tras omu-său (neomu-său, mai degrabă) un pumn în burtă, metodă contraceptivă foarte eficientă în cartierul Trei Păduchi. S-a întâmplat să aud că a și murit o vecină snopită în pumni. Și m-am gândit că trebuie să fie foarte mulți pumni într-un snop. La birt, găzarii se luau la pumni, până le curgea sângele. Pe nări, prin urechi, pe gură. Pe scări, pe trotuar, în șanț. Când se dădeau banii, nu mai era loc de un ac în birt, deși pe nemți, care erau majoritari în Carani, nu-i vedeai niciodată acolo. Ei se duceau cu salariile acasă, la un copil-doi, câți aveau. Lucrătorii de la Petrol și de la Gostat erau responsabili cu gălăgia și cu scandalul de la birt. Pe ei nu-i interesau zecile de prunci rahitici, care au umplut satul de mame eroine. Găzarii și tractoriștii își arătau pumnii. „Îți beau sângele, mă!” sau „Nu te mai scoli, bă, din sânge!” erau amenințări foarte serioase, cu trimitere precisă în lumea cealaltă.

Am fost surprinsă, când am văzut-o pe Maricica, la priveghiul Bunicii mele, cu pleoapele umflate și vineții, slobozind lacrimi, îndurerată mai mult fizicește, decât sufletește. Nu auzisem până atunci de bătaie pe strada bunicilor. Dar, după exodul nemților, a urmat invazia multinațională a bătaușilor alcoolici. Amenințarea pumnului s-a lăbărțat peste sat. Caraniul nu mai semăna cu ce a fost. Odată cu Bunica, satul meu s-a mutat în cimitir. Îi știu încă foarte bine pe cei de sub pământ. Cei ce-și dau întâlnire la „șnec” mă

dezgustă. Chiar dacă nu se mai omoară în pumni, mă fac să mă gândesc la găzari. La apucăturile celor ce dădeau cu pumnul în masă, în gură, în burtă, în ochi.

Trăiesc într-un mediu civilizat. Lucrez într-un mediu civilizat. Merg la locul de muncă pe jos. Nu văd om beat, aurolac sau vreo persoană violentă, la orice oră aş trece prin Parcul Botanic, prin Centru sau pe lângă Catedrală. În Universitate, de la Poartă, la Decanat, la Catedră, în Amfiteatru, numai oameni decenti, educați, manierați. De vreo zece ani, s-a mutat, în apartamentul de lângă mine, o familie de „tineri căsătoriți”. El avea peste 60 de ani, ea, 36. Când a venit prima oară la ușa mea, ca să-mi ceară să mă ocup, la engleză, de copilul ei, din prima căsnicie, era gravidă. Aștepta încă un băiețel. Mi-a povestit cum l-a cunoscut pe soțul ei. Se ducea cu micuțul la Judo. Antrenorul s-a îndrăgostit de ea. A început să o curteze. Rafinat, tandru, ca un adevărat intelectual. El era divorțat, ea și-a părăsit soțul și s-a mutat cu el. S-au căsătorit, de îndată ce s-a putut. Își trăiau o lună de miere fără sfârșit. A revenit apoi de nenumărate ori. O credeam casnică. Mă invita adeseori la o cafea, dar o refuzam sistematic, din cauza programului meu. Cu vremea însă, ne-am apropiat, ne-am spus pe nume, mă considera cea mai bună prietenă a ei. Nu prea puteam cultiva această prietenie, dar mă înduioșa. Se plângea de dureri de cap. Le-am pus pe seama apropiației nașteri. A născut cu cezariană un copil foarte frumos. Soțul ei mi se lăuda că i l-a adus pe Lazăr Fulger, renumitul chirurg, pentru cezariană. Mi se părea absurd. N-am comentat însă. Fiecare cheltuie banii cum crede de cuviință. Vecinei i s-au accentuat durerile de cap. Le-am pus pe seama lehuziei. Mi se plângea că el o acuză că nu e mamă iubitoare. Că face diferență între copii. Și că o amenință. „Cum te amenință?” „Cu bătaia!” „Poftim?! Marele intelectual?” „I-am spus că nu mă sperii eu de pumnii lui!” „Ce subiecte de

discuție aveți voi!” „Da, când mă doare în halul ăsta capul! De mă ustură ochii. Și mă seacă durerea, de-mi doresc moartea!” „Nu mai vorbi așa. Zi: Doamne ferește!” Peste vreo două zile sună la ușă. „Nu cumva să nu vii la cafea. Te iau pe sus, cu toate foile tale!” E ianuarie, ea poartă ochelari negri. Îi dă jos. Un pumn între ochi și amândoi ochii spărți, pleoapele umflate cât cepele. „Nu se poate! A făcut-o până la urmă?” „Vreau să vii cu mine la medic. Și cu copilul”. „Cum să nu? Ce ai de gând să faci?” „Nu știu. Dacă aș avea un venit, care să-mi permită să cresc doi copii! Dar eu, numai cu pensia mea de boală...” „Pensia ta de boală?! De ce ești pensionată de boală?” „Am avut neoplasm la ficat. Am fost operată în Germania. Pensie de gradul I, pe viață. Dar ce bani sunt ăia?” Nu-mi revin din stupefacție. „Și, cu boala asta, tu ai făcut un copil, ai trecut prin cezariană...?” „Spune până la capăt! Spune, că poate-mi intră în cap!” „Ca să iei pumni de la marele intelectual?” „Eu sunt de vină că mă doare capul?” „Ar trebui dat afară din învățământ”. Doctorița de familie ne trimite de urgență la Oncologie. Mai întâi acolo, și apoi la medicul legist. Bebelușul mi se pare înfiorător de mic. Dintr-un taxi în altul. În brațe care tremură. De frică, de dezgust, de oroare. Metastaze pe creier. De aici, durerile de cap. Se curăță repede. În cel mult două luni. Preotul citește splendidul necrolog, ticluit de soțul, care îi deplângea moartea, venită nedrept, tocmai când și-a găsit fericirea în brațele lui. Îmi vine să-l scui. „În pumnii tăi, jigodie!”, îmi spun, și îl ucid cu privirea, de câte ori se întâmplă să ne întâlnim.

E Duminica Rusaliilor. Rugă la Vrata. Voiam să merg la Catedrală. Am aranjat cu prietena mea, să ne întâlnim la 9. Mă sună la 8. „Nu pot veni, Mirela. Îmi pare atât de rău! Sunt singură”. „De ce ești singură?” „Așa cred eu că e mai bine. Promiți că nu spui nimănui nimic?” „Promit”. „Mi-a tras un pumn și am un ochi vânăt și umflat”. „Măcar a regretat?” „Da, dar ce mai contează? Nu mai

vreau să-l văd în viața mea!” „Cum de nu s-a putut controla? N-are chiar nicio scuză. Tu ești cineva! În tine nimeni nu are niciun drept să lovească!” „Așa am zis și eu...”

Ieri, mi-am scrântit un picior. Celălalt s-a înroșit de la o împunsătură de gâză. Nu mai ies din casă. Simt cum se apropie și de mine un pumn. De ce nu? Dacă tot zboară împrejur-mi?... De ce n-aș avea și eu ochi violeti? Umflată sunt.

Omule!...

La urma urmei, de ce l-ar fi oprit să plece? Cu ce drept? Nicio femeie n-are alt drept decât acela de a fi supusa bărbatului ei. De a-l servi și de a nu-i sta în cale. Ar fi trebuit să simtă el nevoia să rămână acasă, alături de ea și de copii. De dimineată, adusesese, cu căruța, pești de la Dunăre. I-a pus pe niște paie și a chemat-o să-i aranjeze. Avea de gând să vândă pește, pentru masa de Revelion. Ea s-a bucurat că a venit cu căruța aproape plină. N-a mai contat că și-a tăiat degetele în solzi, curățându-i. I-au degerat mâinile afară, la fântână. A scos un castron plin de icre. „Omule, ai vreo trei kilograme! Poți să vinzi și din astea!” Începea să simtă că are un bărbat în casă. Altfel se descurcau după ce s-a întors el de pe front. Nu se mai hrăneau copiii cu fasole, adunată bob cu bob, din ce mai rămăsese pe câmp. Poate că i-ar fi zâmbit, recunoscătoare, dacă s-ar fi uitat vreodată la ea. Steluța se juca pe lângă masă. A luat crapul cel mai mare și s-a măsurat cu el. „Omule, e cât Steluța!” i-a strigat din urmă, dar el era prea abătut, ca să-i răspundă. O durea să-l vadă obosit și chinuit, lipsit de puterea de a se bucura, ca ea. Dar îl înțelegea, nu avea de gând să-i reproșeze nimic. Umpluse cu pești căruța cu coviltir, în care venise ea, singură cu copiii, din Cadrilater, în 1942. La Ostrov, era un convoi fără capăt de căruțe. Au stat vreo două săptămâni, în ploaie și vânt, ca să le vină rândul să treacă Dunărea cu bacul. Când a plecat din Doccilar, a pus și ea câțiva saci de grâu sub copii, ca să nu-i zdruncine, dar și ca să aibă de făină. Ce altceva putea să ia? Doar nu ceainicul de 20 de litri, cu apă fiartă în permanență, din ceainăria lor, în care intrau și turcii, și bulgarii, la o cană de ceai și o bucată de rahat de trandafiri. De la atâta umezeală, încolțise grâul în saci. Scosese frunze verzi prin pânza firavă, destrămată, de veche ce era...

Îi era milă să-i arunce... Nu doar că-i aminteau de țara ei, ci parcă așa ducea, peste Dunăre, o bucată de patrie, pe care să-și pună capul, când nu mai poate de dor. Au ajuns în Dor Mărunt, în Dobrogea. Singură, cu patru copii și gravidă cu al cincilea. Ea se dusesese după omul ei pe front, în 1942, după ce se născuse Steluța. Abia o înțârcase. A lăsat copiii la oameni, prin sat, le-a luat certificatele de naștere și s-a dus la regiment, să i le arate comandantului. Era o lege, potrivit căreia bărbații cu patru copii nu mai făceau război, se întorceau acasă, pentru a câștiga pâinea familiei. Comandantul le-a spus că nu se ține cont de legea asta, dar că el are de lucru și lipsește vreo oră din birou. Atunci, omul ei i-a băgat o mână pe sub bluză, căutându-i sânii, și ea a presimțit că va ajunge, din nou, cu burta la gură. Cum să nu-i fie lui milă să o lase acum singură, de Anul Nou, în pustietatea asta, în nenorocitul ăsta de sat, ca o căldare, în casa lor prăpădită, de văiugă, plină de crăpături, prin care intră și vântul, și gherlanii?... N-a plecat de bunăvoie din țara ei, ci pentru că îi stătea bulgarul cu pușca în ceafă: „Ori pleci, ori mori!” Dar ce mai însemna un an nou? Încă un copil? În zece ani, făcuse șase. Noroc cu războiul... că s-a mai întrerupt șirul lor. Cât s-a putut... Se uită la ceasul de perete. Era două noaptea... Trecuseră în 1946. Mare scofală! Tristețe mai mare... Cât era omul ei pe front, tremura pentru viața lui. Se îngrijea, cum putea, de copii, dar seara, după ce îi pune la culcare, în întuneric, în frig, se ruga pentru el. Îi mai aprindea și câte o lumânare. Ba la vii, ba la morți, că nu știa cum este... Puteau fi acum împreună, dar pentru el mai important era să petreacă cu bărbații, la birtul lui Izveanu. Îl ura pe Izveanu, care le lua bărbaților și ultimul ban din buzunar. Deși n-aveau ei nicio scuză că își beau mințile acolo. Soțul său rezista la băutură, era și cărțar și, nu rareori, venea acasă, când se crăpa de ziuă, cu buzunarele pe dos. Doamne, de ce nu putea ea dormi, de ce nu se putea împăca cu soarta? Se

ridică din pat și își luă un halat peste cămașa de noapte. Se făcuse frig în cameră. Acoperi copiii, rând pe rând, și înghiți un strop de apă, căci i se uscaseră gura. Cineva bătu cu pumnul tare în ușă. Îngheță. Îi trecură prin minte tot felul de temeri, dar nu o grozăvie ca aceasta: „Tanti, vino repede, că nenea te-a jucat la cărți și te-a pierdut. Te-a câștigat Izveanu”. S-a mai uitat o dată la copii. A închis ușa în urma ei. S-a dus în grajd și a luat furca. A rupt-o la fugă spre birt. Tânărul nu se putea ține de ea. A luat un avans suficient de mare, încât să-i poată sparge geamurile lui Izveanu, până să fie oprită de tânărul, ce ar fi trebuit să o aducă, și de cei dinăuntru. S-a urcat pe masa la care erau pokeriștii. Abia atunci a lăsat să-i cadă furca din mână. Au amuțit toți. Treji, beți, stăteau nemișcați, cu ochii pe ea și gurile căscate. „M-ai jucat la cărți, omule? Ei, uite ce-ai pierdut!” Își desfăcu nasturii și lăsa capotul să cadă de pe ea. Apoi își scoase și cămașa de noapte. Rămase goală-pușcă. Nimeni nu râdea. Ea îi căuta privirea, dar el nu o putea ridica din pământ. N-a îndrăznit nimeni să pună mâna pe ea. Iar el, de-atunci și până la moarte, n-a mai atins-o.

Autodialog V

„Cine comunică se comunică”. „E cineva care își închipuie că nu comunică? Poți să te închizi în tine, să tragi obloanele, să întorci lumii spatele, dacă ai stârnit curiozitatea cuiva, nu te mai poți ascunde”. „De asta accepti să intervină lectorul nostru în discuții?” „Dacă ar fi după mine, de azi, din clipa asta, aș închide internetul. Dar rămân cu telefonul, cu interfonul, cu toate celelalte conexiuni. Nu-mi fac iluzia că ar exista libertate”. „Există libertate, dar și consecințe, pe măsura îndrăzelii de a fi liber”. „Îmi vine să mor de răs, de câte ori aud de libertate. E cea mai eficientă formă de manipulare. Vreți libertatea cuvântului? Pofțiți! Vorbiți! Abia așa vom ști cum gândiți și vă vom domina, pe cheltuiala voastră. Vreți alegeri libere? Pofțiți! Votați! Puteți avea și sută la sută, tot noi conducem!” „Când am fost în Londra și am văzut lumea aceea pestriță și desfrânată... Mi s-a părut că sunt aduși acolo... ca să se dea de-a berbeleacul”. „Neocolonialism parșiv. Vor libertate? Să poftească! Nu ne mai ducem până la ei, vin ei aici și ne aduc numai profit. Plusvaloare”. „Și românii se înghesuie acolo”. „Ca din orice colonie...” „Intră doar cu buletinul. De când suntem în UE”. „Suntem în UE?” „Cică”. „Nu cred”. „Ar fi posibil ca inteligența mea să-mi joace feste? Simt că... nu mai am nicio convingere”. „Te eliberezi de apăsarea convingerilor? Uiți tot ce ți se părea că știi? Nu poate fi rău... Ești mai vie, mai luminoasă”. „Amândoi am devenit mai luminoși”. „Mai puțin blazați, cu o perspectivă”. „Cea de a trăi frumos?” „De a trăi în alt fel. Fără a deranja pe nimeni. În Ostrovul nostru”. „Tu ai întrezărit șansa asta...” „Și tu m-ai înțeles. A trecut un an. S-au așezat lucrurile”. „Am fi ratat o șansă uriașă, dacă am fi fugit unul de altul”. „Vezi cum freamăt?” „Ești un om de creație. Cum să trăiești altfel?” „Mai destins...” „Fără gândurile astea, n-ai fi tu. Vorbești mult, dar

nu flecărești”. „Mă comunic, dar nu mă ex-comunic”... „Eventual, nu ești ex-comunicată”. „Nu știu dacă aș suferi prea tare”. „Nu?” „Mai nou, preoții ortodocși nu mai botează, nu mai cunună în afara bisericii”. „Și?” „Primul meu fin era din Deta, un copilăș foarte bolnăvior, pe moarte. «A spus mama să vă chem pe la noi cu o lumânare!» Aveam lumânări, să le aprind dacă se ia curentul. Un pic mai mari, mai lungi. «De ce?» «Că moare frățiorul meu». Am tras paltonul pe mine și am fugit. L-am prins din urmă pe preot. Mi-a dat copilul în brațe. Fetița a ținut lumânarea. Tremuram toată. Nu avusesem încă un copil al meu, nu știam ce înseamnă un nou-născut. Mi se părea atât de mic, de fără vlagă...” „Mai trăiește?” „Are 27 de ani. Profesorul Tohăneanu a fost botezat într-un pârau de munte, nu în biserică”. „La fel și Famenul etiopian, de către Filip, cum spun *Actele Apostolilor*...” „Iar Steinhardt, în pușcărie, cu apa dintr-un ibric... Ba chiar și cununii s-au făcut în regim de urgență. Doctorul Dressler, de pildă, a fost căsătorit multă vreme cu Doamna Dr. Dressler, mama copiilor săi. Dar, după moartea acesteia, s-a îndrăgostit de o doctoriță, care a făcut un cancer galopant. El, știind ce se va întâmpla, a chemat preotul în spital, ca să-i cunune. Iar ea a fost atât de fericită că i-a dat dovada asta de dragoste, încât...” „Impresionant!” „Dar acum așa ceva nu se mai poate întâmpla”. „Ei, cine vrea apelează la un preot catolic, la unul protestant, la un pastor neoprotestant, la un preot greco-catolic...” „De ce n-am apela la preoții noștri? Se împlineau 40 de zile de la moartea tatălui meu, în a doua zi de Paști. M-am dus la Preotul Marius Ioana, să-l rog să-i facă pomana. «Nu se poate! Nu se fac pomeni de Paști! O facem înaintea». «Vă rog... A murit tânăr și iubea atât de mult viața. 40 de zile mai stă sufletul lui cu noi... Nu-l alungați!» «O să vorbesc cu duhovnicul meu...» Și i-a făcut parastasul. Nimic nu ne oprește să evoluăm”. „Nu știu...”

Fateo!...

– Pe tine nu mă pot supăra niciodată, îmi spunea socrul meu. Tu ești o „fate” serioasă. Ai școală, loc de muncă stabil. Ai grijă de copii... Fără tine, cine știe ce s-ar fi ales de fiul meu. Stai să-ți fac o cafă...

– Nu vă deranjez, Tati?

– Ce întrebare e asta? Știi că mă deranjezi. Eu sunt mereu ocupat. Cu știința mea... O oră, fără știință, e definitiv pierdută, dintr-o viață de om bleg, ca mine, mă...

– V-am adus o votcă și niște peturi de bere. E și pentru dumneavoastră Paști.

– Ești neserioasă, fateo (întotdeauna pronunța ungurește *o*-ul final)! Hai să-ți arăt rezerva mea federală! Cămara îi era plină de bere. Suferea de cancer la plămâni și, din cauza unei metastaze în gât, nu prea mai putea înghiți. Și berea o plimba prin gură și o înghițea cu țârâita, de te durea sufletul văzându-l. Asculta Country și bea bere, în timp ce își făcea însemnări în registrele lui, interminabile, de evidență astronomică și meteorologică.

Am scos sticlele din plasă și le-am pus pe masa din bucătărie, ca să și le aranjeze. Nu suporta să mă amestec în lucrurile lui.

– Hristos a înviat, Tati!

– Iarăși?! Îmi răspunse, făcând un gest de lehamite cu mâna.

– Taaati... i-am reproșat, dar nu era momentul să mă cramponez de vorbele lui. De ce nu vreți să mergem la un doctor?

– Fateo, eu sunt animal sălbatic. Pentru mine, numai natura decide. Animal de preerie... completă, dând muzica și mai tare.

Nu muzica mă amuțise, ci durerea. L-am strâns în brațe, simțind că tot ce pot face pentru el e să plec cât mai curând. Să nu-l obosesc. Să nu-l stingheresc.

– Într-o zi o să pățiți și voi, cum au pățit și alții... O să mă găsiți mort pe undeva. Dar să nu vă bateți capul cu mine! Mă puneți într-o pătură și... mă lăsați pe trepte la Primărie.

După vreo două luni, am fost numită președinte de comisie la bacalaureat, la Târgu-Jiu. În duminica în care se dădeau rezultatele, am trecut telefonul pe silențios. Într-o pauză, mi l-am verificat și m-am îngrozit, când am văzut că aveam zece apeluri nepreluante de la Mama. Precis se întâmplase ceva grav, de a insistat ea atâta, știind unde mă aflu.

– Mama?...

– Iancsi nu răspunde la telefon. Fă ceva! Ovidiu vrea să plece la Carani...

– Doamne! Trebuie să meargă la el. Neapărat. Unde sunt copiii?

– Acuma s-au trezit. Ți-l dau pe Raoul...

– Raoul, vă duceți în pas alergător la Otata! Precis are probleme, de nu răspunde. Sunteți băieți mari. Pe voi mă bazez.

I-a însoțit și Ovidiu. Au spart ușa cu un topor. L-au găsit pe socrul meu în baie, pe gresie. Au chemat Salvarea. Nu l-au mai dus la spital. Când autobuzul Normandia ieșea din autogara din Târgu-Jiu, m-a sunat plângând Raoul: *He passed away*. L-am văzut și eu pe Tati seara, într-un frigider, la Pompe funebre.

– De ce sunteți atât de tristă? A murit un om bătrân. Vreți să vă arăt ce morți tineri avem azi?

– Nu, nu, nu...

– Atunci, să vă calmați și să ne apucăm de treabă. Mergem să alegem sicriul, crucea și celelalte. Capac frigorific vreți? Unde îl ducem?

După înmormântare, am intrat în casa lui pustie... cu un impresionant depozit de bere și cu o și mai impresionantă colecție de CD-uri („Tzedouri”, cum le zicea). Am luat în mână CD-ul de deasupra: Don Williams. Nu știam nimic despre el, nu-l ascultasem niciodată. L-am căutat într-una din zile pe Youtube. De nouă luni îl ascult în fiecare zi. Ieri, mi-am pregătit masa de frământat Pască și cozonaci pentru Paștele catolic. Am deschis Youtube-ul, să-mi pun Don Williams. În partea din stânga sus, era... *Recommended for you...* un concert Highwaymen (Kris Kristofferson, Willie Nelson, Johnny Cash, Waylon Jennings). Muzică Country. L-am ascultat de câteva ori, până am copt toți cozonacii. Îl ascult și acum, când sunt singură. Mănânc și plâng..., ca Labiș, în *Moartea căprioarei*. Ce dor îmi e de tine, Tati!... Au anunțat la televizor că, de mâine, se scumpește berea.

Tinerii

De la o vreme, pe toate le fac în ultima clipă. Nu m-am lămurit de ce, că doar am timp liber mai mult decât oricând. Numai că, mereu îmi umblă mintea aiurea și mă trezesc că întârzii unde-aveam de mers. Ieri, nu erau pe agendă decât orele de la 16, cu anul I, Română. Mi-am propus să fac o sumedenie de lucruri înainte, că, vorba Profesorului Muțiu, „eu pot multe” (aluzie la teza mea de doctorat despre verbele *a trebui* și *a putea*, care mi-au devenit coordonate existențiale: „Dacă trebuie, pot”, sau, în argou studentesc: „Dacă-i musai, cuplă’!”); dar nu baș trebuia, așa că am lăsat pe mai târziu ba una, ba alta. Am trecut pe la Catedrală, ca să aprind și eu o lumânare pe trepte. Curios, erau lumânări doar pe treptele pe care au fost răpuși tinerii noștri eroi. Am trecut și pe la Uica. Și am luat-o, repejor, pe aleea cu ulmi pendulici, spre Podul Mihai Viteazu. Cred că pentru ultima oară. Fiindcă eram singură în tot parcul. Și am fost trezită din visare... de unul dintre aceia, de care, zău, n-am mai văzut din studenție.

Găsesc amfiteatrul mai plin decât mă așteptam. „Nu speram să vă găsesc aici și azi”. Iar ei, și mai ales ele, chicotesc. Suntem în amfiteatrul A11. Ramona Băluțescu vrea să stăm de vorbă. Ne înghesuim lângă perete. Schimbăm vreo două replici, cât să ne asigurăm că, deși lumea ne-ar putea percepe ca fiind în relații antagonice, noi nu suntem. Le spun studenților că am vorbit cu o fostă studentă, care e jurnalist acreditat la Vatican. „La Vatican?!...” se miră unii și-mi dau apă la moară. „L-am avut student și pe Marius Lazurcă, fostul nostru ambasador de la Vatican. Acum e la Chișinău și face minuni acolo... Sunt foarte mândră de el”. Se aude o colindă. În Aula Magna, la

câțiva pași, pe același palier, este concertul de Crăciun. Nu mai pot continua cursul, nu vreau să acopăr colinda. Mă uit la ei. Sunt niște copii. Buni, veseli, fără niciun chef de Ferdinand de Saussure, de Noam Chomsky. Plutește sărbătoarea în aer. „Mergem și noi la concert?” „Daaaaaaaaa!” Și-n ochi au sclipici de licurici... „Veniți cu noi, Doamna Profesoară?” „Cum să nu?!” Am grijă să nu-și uite vreunul ceva prin amfiteatru, încui ușile și pun cheile în compartimentul din față al genții „move”, de la Ani. Mă așteptau civilizați la intrarea în Aulă. Ne ducem în spatele sălii, unde mai erau locuri libere. Mă așez între ei. Mă simt ca o cloșcă cu pui de aur. În fața mea, Oxana. Știe toate cântecele, cântă cu toți, dansează. Mă uit și la ceilalți, toți foarte relaxați, foarte bine-dispuși. Bomboana de pe tort e corul Facultății de Muzică. Prima din stânga, pe rândul din față, preafrumoasa mea nepoțică, Ali. Îi fac semn, ca la fotbal, ca să știe că sunt acolo, că o văd, că o sorb din priviri. Înțelege. Râde. Îi arată Dianeii unde stau. Le spun și eu studenților: „E nepoata mea! Fiica fratelui meu!” Sunt entuziasmați. Ochi și urechi. Ne despărțim, pe la 18, cu urări și strângeri în brațe. Vacanța se simte în aerul vespéral, prea cald, totuși, în acest moment al anului. Fug la Poștă, cu sacoșele pline, ca să apuc, până la 19, să mai trimit câteva cărți. Ies cu cheia de la cabinet în mână și o predau la poartă. Îmi fac urări cu portarul. „Ne vedem anul viitor!” La Poștă, toate bune. Mă cunosc deja lucrătoare, din orice tură. Știu că trimit cărți. Sunt obosite, dar binevoitoare. Caut foarfeca în geantă și dau de cheile de la amfiteatrul A11. „Nu se poate! Trebuie să mă întorc la facultate. Mâine sunt ore de la 8. N-o să mă trezesc cu noaptea în cap”. Portarul nu mai era la poartă. Nici în fața UVT, la o țigară, cum mai obișnuia... Vine într-un târziu. „Nici nu știți cum v-am așteptat!” „Dacă ați spus că nu ne mai vedem anul acesta...” Ne mai facem o tură de urări. Și plec spre Catedrală.

Pe drum, mi se pare că aud, de undeva, din trecut, strigătul de libertate. E același aer, limpede și cald, ca în urmă cu 25 de ani. Nu văd pe nimeni, dar aud, tot mai deslușit, vocile. Un culoar de lumânări se formase pe treptele Catedralei. Aranjamentul e simplu, dar de mare efect. Ochiul îmi sunt plini de lacrimi. Vin tineri în șuvoaie. Strigă LI-BER-TA-TE. Au pancarte, pe care scrie: „Eroii nu mor niciodată!” Steaguri tricolore, fluturate fără încetare. Sunt dirijați de la megafon. Se așază, așa cum li se spune. Fetele aprind lumânări. „Să nu uităm pentru ce s-au jertfit eroii noștri!” Strigă: „Libertate, te iubim! Ori învingem, ori murim!” Și cântă: „O dorință sinceră, România liberă!”

Atât de frumoși erau, atât de sinceri, atât de pătrunși de respect, că-mi venea să îi iau pe toți cu mine, ca să-i arăt Mamei. „Uite, Mamă, sunt ca ai noștri!” Plec alături de ei. Pe margine, ca să le las frumusețea întreagă. Și speranța mea e, din nou, în cei tineri...

Autodialog VI

„În dreptul meu, nu mai sunt eu. Nimeni nu mă mai cheamă, nu mă mai vede, nu-și mai bate capul cu mine”. „Dovadă că toată afecțiunea lor era o iluzie. Oamenii nu aveau nevoie de tine, ci de funcția ta”. „Tiza mea, referindu-se la viitorul nostru în instituție, a și mimat, în aer, dunga aceea orizontală de pe monitorul ATI. «Sucombăm, ma chérie!» ” „Abia acum ai timp de sufletul tău. Abia acum trăiești pentru tine. Nu spuneai tu că viața ți-o trăiești în timpul liber?” „Într-o vacanță fără concedii...” „Iubești și ești iubită, faci ce ți se potrivește mai bine: scrii... De ce n-ai radia de fericire?” „Numai studenții nu fac încă abstracție de mine. La ultima lansare, m-am dus cu vreo două ore mai devreme, ca să aranjez masa pentru agapa de după. Pe holul din fața Aulei, pe margini, în preajma «cailor de fier», erau pâlcuri de studenți. Omul și sacoșa. «Ați ajuns deja?» «Da, fiindcă noi n-avem ore astăzi. Am fost la masă, ne-am făcut bagajele. După lansare, plecăm direct la autobuz”. „Ați rămas o zi în plus pentru lansarea mea???” „Am înțeles ce importantă e pentru dumneavoastră. Cum era să nu venim?” „Și cât de atenți au fost, cât de civilizați, te poți mândri cu ei!” „O, da! Cu ei, cu copiii mei... Și nu am eu vreun merit că tinerii aceștia sunt așa cum sunt. Ci ei. Sunt exact cum mi-aș dori să fie”. „Cum erai și tu la vârsta lor”. „Poate. Nu sunt altfel croiți. Dar noi eram chirciți. De frică, de frig, de foame. Erau alte vremuri. Ei sunt frumoși, ca niște atleți. Bine hrăniți, bine orientați. Nu pentru că ar trăi într-o lume perfectă, dar, totuși, într-una mai bună decât a noastră, la vârsta lor”. „Alții ar spune că e tocmai invers...” „Alții nu lucrează cu ei, nu-i cunosc ca mine. S-au acrit în insatisfacțiile proprii. Îi privesc cu răutate. De câte ori n-am auzit: «Vai de tinerii noștri! Sunt drogați,

sunt satanici!» «Extraordinar! Ce fac ei și generația voastră n-a făcut? Beau mai mult, fumează mai mult, fac mai multe avorturi? Aș zice că dimpotrivă!» «Sunt depravați, sunt descreierați! Le trebuie muzică rock, să îi scoată din minți!» «O, da! Că ei au inventat-o! Îmi povestea Cornel Fugaru că, prin anii '60-'70, când avea concerte cu trupa Sincron pe stadioane, tinerii români de atunci își dădeau foc la cămăși! N-ați auzit de asta? În comunism! Nu aveți copii și nepoți?... Atunci, cum îi puteți denigra pe tineri?» „Îi aperi ca o leoaică!” „Nu-i suport pe cei ce se cred infailibili în judecata lor. Mai ales atunci când condamnă global: generații, nații, limbi... M-am luat și de studenți, după ce s-a vehiculat ideea că pensionarii ar trebui să nu voteze. I-am întrebat dacă ei sunt de acord cu asta. Și au răspuns, în cor, că da. I-am pus să ridice mâna cei ce sunt *pentru*. Aproape un amfiteatru își flutura mâinile în aer. «Păi cum, n-aveți încredere în discernământul bunicilor voștri?» «Nu se pricep la politică!» «Dar să vă dea bani pentru una, alta, și să vă acopere, și să vă apere, atunci când greșiți, se pricep?» «Daaaa!» «Nu sunt ei buni strategii, investitori și diplomați?» «Ba da!» «Ei, de asta e nevoie în politică...» «Votează cu comuniștii lor!» «Dacă voi îi convingeți, votează cu cine le spuneți voi!» «Pe naiba!» zice o fată. «Eu toată ulița de babe am convins-o să voteze cu Iohannis, că Ponta-i communist. Și seara, toate plângeau că n-a ieșit Ponta. Ba se mai și plimba una prin bățatură, după ce s-au dat rezultatele, cu pumnii strânși: «Doamne, dă-i, să iese Ponta!»” „Asta chiar e o mare greșală. Corect era «să iasă». Eu, până nu de mult, corectam pe toată lumea. Mai cu seamă pe Tatăl meu, care, fiind inginer, făcea multe greșeli de limbă”. „Și eu”, spune Roxi, „când mergeam la sat, îi corectam pe toți cei ce vorbeau bănățenește, credeam că e greșit”. „Ha, ha, ha! Cum spuneai? Nu se spune «curechi», ci «cu urechi»? Și le-am explicat etimologia lui «buric», din «ombilicus», care a dat în română «umburic». Așa am revenit la

Lingvistică”. „Noroc că te-ai făcut dascăl. Mai ai cu cine vorbi”. „De asta nu mă pot plânge. Meseria e brătară de aur”. „Și crezi emulație. Elevii tăi se fac profesori”. „Și copiii mei. Toți ne-am făcut dascăli. Din generație în generație. La înmormântarea Emiliei, preotul satului a spus că ea și-a avut mentorul în propriul tată. Și, după înmormântare, David, care era atunci în clasa a IX-a, mi-a comunicat, cu cea mai mare seriozitate: «Mama, și eu mă fac profesor!» Până și Ani, care mi-a venit la cursuri, vreo cinci ani la rând, mi-e acum studentă. Tocmai mi-a spus că a primit de Moș Nicolae o rochie pentru banchetul de absolvire. Mâine-poimâine, ies de pe mâinile mele ultimii dascăli. Iar eu va trebui să-mi găsesc o altă cale. Fiindcă, cine nu se adaptează... moare!”

Șampania

La nunta verișorului meu de la Râca, în 1986, mireasa aranjase, cu sora ei, să-i arunce buchetul. Mai mult ca să întrețin o atmosferă veselă, am întins și eu mâinile printre celelalte zeci de brațe. Și l-am prins.

– Tu urmezi, a spus unchiul Victor, făcând un gest, ce ar fi însemnat: „uite dovada”.

– Nu am cu cine, râdeam eu, la cei douăzeci de ani ce-i aveam, amuzată că devenisem centru de interes pe acolo.

– He, he... n-aduce anul ce aduce ceasul.

Eu n-am mai apucat să arunc buchetul miresei. Am plecat prea devreme de la propria-mi nuntă. N-a rămas, însă, una nemăritată în urma mea. Nicio verișoară, nicio nepoată, nicio fină. În ultima clipă, am scos buchetul din vază și mi l-am băgat în geantă. Îmi era foarte drag. Ovi lucrase la el toată noaptea. Nu se găsea pe atunci o floare în oraș. El a cumpărat, zile la rând, ghivece cu ciclame de la toate florăriile din Timișoara. A făcut apoi rost de dantelă, de panglici. Și, cu foarfecele și acele de cusut, de prin casă, mi-a încropit un buchet, care „să semene cu mine”. Chiar nu puteam să-l dau nimănui.

În tren, ne-am lipit unul de altul, într-un colț. Eu răspundeam la întrebările celor din compartiment:

– Veniți de la o nuntă?

– Da, de la o nuntă.

– Și unde mergeți?

– La mare.

– Păi, acum, iarna, la mare?...

Simțeam bărbia lui Ovi înfiptă în umărul meu. Adormise înainte de a ne spune un cuvânt. Eu nu puteam dormi. Îmi făceam vise după vise pentru ceea ce va urma. Și îl țineam pe Ovi în brațe. Ca pe un prunc, ce mi s-a abandonat.

Primul lucru, pe care l-am făcut la hotel, a fost să tragem ușa după noi. Lumea de dinafară nu mai exista. Eram doar noi doi, unul la dispoziția celuilalt, fără nimic care să ne distragă atenția de la noi înșine.

Un mic incident a întrerupt starea aceasta de beatitudine.

– Avem bilet de Revelion la restaurantul din hotel. Vreau să mergem să dansăm.

Am coborât. La masa noastră era un cuplu din Brașov.

– Ați auzit ce s-a întâmplat la noi?

– Nu.

– S-au revoltat oamenii. S-au dus la Județ. Au intrat peste ăia. I-au găsit cu portocale și Pepsi pe mese. Au răsturnat tot.

– Când s-a întâmplat asta?

– În noiembrie, în 15 noiembrie. N-ați auzit? Au spus și la Șopârlița...

– Noi ne retragem, a zis Ovi. Vrem să ne bem șampania în cameră. E primul nostru Revelion împreună.

Am ciocnit cu șampanie, am cântat, am dansat, ne-am hârjonit. Iar, la 12 noaptea, am ieșit pe balcon, să întâmpinăm noul an. Eram la etajul 13, la hotelul Parc, din Mamaia. Înaintea noastră, doar marea. Și-un întuneric, plin de neliniști. Toată lumea spargea sticle de șampanie, de bere, pahare, ca să aibă noroc în 1988.

– Tu o arunci! îmi întinde Ovi sticla noastră de șampanie. Ridic mâna și o arunc pe caldarâm. Cu toată forța. Nu se sparge. Cobo-

râm, după vreo zece minute, să vedem ce s-a întâmplat. Ovi calcă printre cioburi de la alte sticle. Se apleacă. Ridică sticla noastră. Niciun ciob, nicio zgârietură. Simt că norocul a rămas în urmă. De-aș putea să dau timpul, cu câteva minute, înapoi! Să arunc din nou sticla. Să o arunce el. Poate ar fi trebuit să o aruncăm amândoi...

Aș vrea să trag cortina.

Domnul Marinceaș

Dacă nu mă înșală memoria, Domnul Marinceaș ne-a fost student din 2005. A intrat la facultate pe bază de dosar. Eram prodecan pe atunci. Țin minte că, într-una din primele săptămâni de școală, am primit un telefon de la poartă:

- Doamna Mirela, vă rog să coborâți, că avem o problemă...
- Cu mine?!
- Indirect.
- E urgent?...
- Foarte.

Pe monitor era „imortalizat” Marinceaș. Cu un sac în spinare, privind des stânga-dreapta, în timp ce traversa holul, și ieșind țațoș cu sacul din UVT.

- Trebuie să anunțăm Poliția...
- O, nu... îl cunosc. E student în anul I. Dați-mi răgaz cinci minute, să îl caut și să vorbesc cu el...
- Bine, dar nu mai mult de 5 minute.

Alerg la orar, văd că, din fericire, are ore, mă duc în sală, îl găsesc în prima bancă și, în secunda următoare, mă liniștesc. Era atât de vesel că mă vedea...

- Domnule Marinceaș, ce duceați în sac în afara UVT-ului în pauză? îl întreb în șoaptă, ca să nu audă ceilalți.
- Gunoiul de la bar, răspunde tare și mândru de el.

Era un student tomnatic, cam de vârsta mea de atunci. La anul I predam Ortografie și punctuație și, ca să conștientizeze studenții rolul semnelor de punctuație în text, le-am făcut o lectură model. Feedbackul lui a fost înduioșător:

- Doamna profesoară, am fost acasă la mine în Sălaj. Duminică, la biserică, le-am citit fix ca dumneavoastră: cu virgulă, cu puncte de suspensie... Au rămas toate babele interzise...

Când era în anul al II-lea, predam Comunicarea orală. Țineam microprelegeri pe diverse teme, ca să le dau studenților modele de exprimare orală. El, din prima bancă, îmi sorbea cuvintele de pe buze, cădea în extaz... prelungit, jenându-mă atât de tare, încât mai că îmi demola orice demonstrație. O dată s-a apropiat de mine și m-a întrebat sfios:

- Sunteți nașica lui Gabriel Bărdășan? (pe atunci, asistentul meu la Comunicare orală, actualmente, titularul de curs).

- Nu...

- Cum nu?!! Se înnegrește de supărare: Cum nu v-a pus nașică la nunta lui?! Trebuia să vă pună... Au, Doamne!!!

Altă dată, a venit să mă felicite:

- Sunteți o profesoară foarte bună! Gabriel Bărdășan v-a depășit deja!!!

Cea mai mare cinste mi-a făcut-o, când nu mai aveam ore împreună, dar, văzându-mă pe culoar, a început să strige la studenți:

- Dați-vă la o parte, să treacă Doamna Profesoară Mirela Borchin!!!

Politicos, cum era, a coborât din tramvaiul 6 în Piața Libertății, ca să mă salute, când m-a văzut așteptând în stație. Atunci mi-a spus:

- Să nu vă speriați dacă vedeți pe cineva care arată fix ca mine și nu vă salută. Că ăla nu sunt eu. E fratele meu geamăn, care-i gardian la Penitenciar.

Spre sfârșitul anului al III-lea, mă pomenesc cu el că mă întreabă dacă n-am un post liber la Catedra de limba română, căci tare ar vrea

să rămână aici, unde toată lumea îl cunoaște, de la portar la rector – ceea ce era adevărat. Numai că, Domnul Marinceș nu a intrat în licență, din cauza unor restanțe de la franceză. A deschis ușa Catedrei noastre și a exclamat:

– Cinste profesorilor de la Română! Toți sunteți niște Domni!!! Toți m-ați trecut!!! Alea de la Franceză...

I-am făcut semn cu mâna să plece, în râsetele tuturor colegilor.

Din păcate, următoarea întâlnire a fost cu fratele său geamăn. A venit să ne anunțe că Gligor a murit, de cancer, peste vară. Am hotărât ca, în memoria celui ce ne făcuse pe toți „domni”, să-i spunem, atunci când vom mai vorbi despre el, „Domnul Marinceș”.

Autodialog VII

„Iar ai avut un curs festiv? Și mai spui că nu semeni cu Tolkein! Păi nu era el chemat să vorbească la toate cursurile festive? A și scris o carte cu astea”. „Ei vezi, aici ne deosebim. Eu nu mai am niciun curs. Le-am pierdut pe toate. Ba s-a ars compul sau laptopul, ba le-am scris cu pixul, ba le-am improvizat...” „Ai vreme de acum încolo. Ce crezi, că n-o să te mai cheme? Ce alt fraier găsesc pentru asemenea sindrofii?” „Au apelat la o firmă faimoasă, organizatoare de cursuri festive. Au dat fiecare 1 milion și s-au văzut cu robă, togă, Gaudeamus pe bandă, covor roșu pentru poze. Ca la nuntă, ca la planningul familial”. „Poate la anul îți scriu ăștia discursul!” „Mi-or pune și robă, și togă (sau tobă?), și-un zâmbet pe figură...” „Sau niște lacrimi artificiale”. „Nu, că acum a fost cu smile mult. Rectorul a spus un banc despre un Prof., care, înainte de a ieși la pensie, îi dă sfaturi asistentului său”. „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie...” „Așa cumva. Fii atent cu cei foarte buni și serioși! Fii atent cu toți cei studioși! Vor ajunge colegii tăi de mâine. Dar fii și mai atent cu cei n serioși, chiulangii și piloși! Vor fi șefii tăi de mâine”. „Ha, ha, ha! *Si tacuisses...*” „Mai bine finanțist, decât filosof”. „Sau filolog”. „M-a trezit Călin Popeț, când și-a amintit cum i-am primit eu, în A12, cu trei ani în urmă. Ca o a doua mamă...” „De ce ți-e frică, nu scapi!” „Copiii sunt o binecuvântare. Și totuși... Numai cu «Mamă dragă» nu voiam să mă aseamăn”. „Ai vârsta ei de-atunci...” „De la banchetul nostru de absolvire, când, pe locul rezervat Doamnei Profesoare Popescu, îi scrisesem porecla în toate limbile: *Mamă dragă, Mother dear, Chère Maman* etc.” „Și ce, era o poreclă onorabilă, pentru o Doamnă cu un suflet atât de mare...”

„Era campioană la pus pile «Mamă dragă», căci ce nu face o mamă pentru copiii ei de suflet, care erau mulți, mulți, mulți?” „Cea mai dulce scenă, la care am asistat pe această temă, a fost cea în care «Mamă dragă» îi mulțumea Doamnei Profesoare Doina David, pentru că-i rezolvase o pilă: «Doinița, eternă gratitudine!!!» îi spunea, cu mâna pe inimă, pornind să o îmbrățișeze. «Hai, măi Rodica, lasă-mă-n pace!» se apăra Doamna Doina David, îmbufnându-se, cu sfiala ei de femeie cu simțul măsurii...” „Eternă gratitudine pentru o pilă???” „Mi-am și început discursul ironic din pricina asta: «Dragi mame, cu care am împărțit în acești ani inimi de fiice și fii rătăcitori...»” „N-ai fost în formă azi”. „Mi-a sărit țandăra. Eram și eu țandări, dar atâta vocabular transformațional n-am mai întâlnit. De parcă ne mutaserăm în America. Râdeți, fiți fericiți, numai drumuri presărate cu flori, pe care curge lapte și miere, ca pe autostrada Soarelui din Țara Soarelui Răsare...” „Gândire pozitivă! Conform regiei de la firmă...” „Globalizarea asta ne face să părem uneori fără creier. Imaginează-ți că a trebuit să strig catalogul, creat ad-hoc de firmă, căci în facultăți n-avem cataloage... Și să le dau studenților, care nu erau încă absolvenți, diplome de licență false!” „Și ai acceptat?...” „Păi, dacă am intrat în horă, a trebuit să joc. Le-am spus să țină bine de acele pseudodiplome, că mulți nu vor mai primi și altele!” „Ce-i în mână...” „E minciună!” „Și tu ce le-ai urat? Un drum spre nicăieri?” „Mi-a trecut prin cap. Prea era umor macabru”. „Uitasem că ți-ai pierdut umorul”. „Am pierdut eu altceva și mai și, n-o să plâng după umor acum”. „Ar fi culmea! Ce să mai faci cu el? Români zâmbăreți? Deja-s prea mulți”. „Le-am urat să aibă parte de cărarea îngustă. De calea celor aleși. Pe care nu încap tăt natul”. „Și au înțeles?” „Nu toți... dar cei ce s-au prins au aplaudat”. „Sper că ai avut atâta minte cât să-i chemi la masterate. Să

te pui bine cu conducerea...” „I-am chemat, să vină ca la mama acasă...” „Tot ți-au plăcut ție copiii, de mică”. „Când mă jucam cu păpușile, nu le machiam, le puneam scutece, că nu erau pampersî pe atunci. Doamne, tocmai am văzut o cerșetoare care cerea bani de-un pampers. Cum se adaptează toate tipurile de discurs la context!” „Ai grijă ce-ți dorești!...” „Mamă dragă?!...” „De ce dramatizezi? *A doua mamă*”.

Beția

Din când în când, îmi arăta cu degetul spre sticla de whiskey și-mi întindea paharul. Executam comanda, ca o picoliță. Nu-mi permiteam să-i fac observații Profesorului, deși fața i se colora dubios, în pete vineții, și maxilarele, tot mai încleștate, îl deranjau la vorbit. Împletea poveștile, trecând, atât de firesc, de la episoade din propria viață, la scene mari din opere literare, încât era o plăcere să-l asculți. Nu suna un telefon, nu bătea nimeni la ușa cabinetului meu. Bănuiam totuși că e cineva care îl așteaptă pe Profesor acasă și, subtil, îi sugeram că ar trebui... să plecăm.

– Unde te grăbești? mă întreba, făcându-se că nu pricepe despre ce e vorba.

Mi-am amintit că mătușa Lia mă învățase cum să mă port cu un om beat: să-l întind pe pat, îmbrăcat cum este, să-i scot pantofii (ca să nu plece te miri unde) și să tac... De tăcut, și acum tăceam. Eram la etajul al IV-lea, liftul nu funcționa fără liftieră, se făcea noapte... Sticla de whiskey se golise, dar îi tot aduceam câte un pahar de apă, lângă care vorbea, de parcă l-ar fi pornit periodic cineva cu o cheie secretă...

Întunericul m-a făcut să înțeleg că nu există decât o soluție. Să-l duc eu acasă. Încercam să-l conving că trebuie să pornim spre casa lui, că nu-l las singur, că îl conduc eu până în fața ușii. Se ridica de pe scaun, se clătina pe picioare, se îngălbenea și se lăsa să cadă, ca un sac cu oase. Aș fi putut să sun pe cineva pentru ajutor, însă nu voiam să-l vadă nimeni în halul ăsta. Mi-am luat inima-n dinți, l-am ridicat de subsuori și-am încercat să-l trag spre ieșire. Se împotrivea, încăpățânat, și avea o greutate, în împotrivirea asta, încât îți venea să trănțești cu el de pământ. L-am mai stropit cu apă, glumind că am

ceva picături de apă vie, de unde se bat munții în capete. Începuse să repete obsesiv: „Nu-nu-nu” și să dea din cap. Nu știu cum l-am îmbrâncit afară, l-am tras pe coridor și m-am trezit în fața scărilor. Patru etaje, cu câte două rânduri de scări pe etaj. Evident că i-aș fi dat tot brânci, dar, gândindu-mă cine este, mă umpleam de milă. Îmi venea să-l iau în brațe sau în cârcă, așa cum făceam cu copiii mei, când adormeau în vizită și trebuiau aduși noaptea acasă. Era însă greoi și nu se lăsa nici măcar atins. Se ținea de marginea balustradei, ca de singurul punct de sprijin din Univers, clătinându-se lamentabil. Nu mai puteam întârzia. Am coborât o scară și, cu fața spre el și spatele spre drumul ce urma, l-am târât, treaptă cu treaptă, după mine. După o jumătate de etaj, ne-am oprit, ruși de efort. Buzele îi erau vinete și tremurau înspăimântător. „Și dacă moare?” mi-a fulgerat prin creier, căutându-mi, în geanta imensă și neagră, pe întuneric, telefonul mobil, cu gândul să sun la 112.

M-a apucat de mână, ca să-mi spună că altceva îl frământa pe el atunci.

– Facem bine ceea ce facem? îmi silabisii el, cu limba umflată, însă atent să pună accentul pe *bine*.

– Dar facem rău?

Un hohot uriaș de râs porni din pieptul Profesorului. Repetă întrebarea mea de câteva ori: „Dar facem rău?” Se lăsă dus, moale, înviorat și plin de umor, spre casă.

Am parcurs, cu greu, cu crize de respirație, cu opinteli și cu soluții de moment, drumul scurt până acasă și am sunat victorioși la sonerie. Doamna era rușinată de situație, l-a ocărât, în fel și chip, dar el era foarte mândru că avea o replică nouă:

– N-am făcut nimic rău...

Lansarea

(Eugen Dorcescu, **Nirvana. Cea mai frumoasă poezie**,
Timișoara, Editura Eurostampa, 2015)

Am, în jur, oameni frumoși. În priză. Fiecare își asumă un rol. Iar eu mă eliberez tot mai mult. Mă salută studenții, care intră în pâlcuri în Aula Magna. Toți îmi zâmbesc, cei mai îndrăzneți îmi urează succes. Masa e aproape gata. În fața mea, un preot imobil. Nu spune nimic. Nu salută. Mă intrigă tăcerea și impenetrabilitatea lui.

Sosește Poetul, cu fiica sa din Germania. El, strălucitor. „Am ajuns și această zi!” Ea, prietenoasă. Se îndreaptă amândoi spre preot. Și preotul își face o cruce. Înțeleg că e părintele-poet Blagoie Ciobotin, pentru care Eugen Dorcescu are o admirație specială. „O gură de aer, atâta mai cer”. Camere de filmat. Interviu la cald. Val-vârtej. Colegii mei de Catedră apar ca mânjii. Îmi umplu sufletul. „Uite, Mire, ce scrie pe pungă!” îmi spune Simona. „I love you!” Am rămas cu suflete de copii, după o prietenie de 33 de ani. De când eu, olimpică mai mărișoară fiind, pregăteam lotul de Limba română, în care ea era boboc. Se umple sala. Doar în partea stângă rămâne un loc gol. Acolo îmi fuge privirea. Văd un gând în picioare, aplaudându-mă. „Ca un stâlpnic”. Un nod de lacrimi mi-e gâtul, și așa iritat. Aranjaseam cu Florina să-mi ia locul, în caz că rămân fără voce, dar și ea e răcită cobză. N-am ce face. Trebuie să încep. Privind în partea stângă... „La poartă nu-i nimeni./ La poartă e tatăl”. Și Mama, pe un scaun, în dreptul meu, îmbrăcată în negru. Au venit toți preoții invitați de Eugen Dorcescu. Scriitorii. Fiicele, Alina și Dana. Nepoatele sale. Profesorii mei, colegii mei, copiii mei,

studentii mei. Toate privirile sunt îndreptate spre mine. Dar eu caut gândul acela, din partea stângă a sălii. Pe el vreau să mă sprijin. Măcar pentru a rosti primele cuvinte. Aș vrea să mă dematerializez. Prea tare apasă pe sufletul meu greoiul trup. „Să ne desprindem, deci,/ tu – gând, eu – gând”... Și-mi aud Gândul: „Vibrezi! Ai contaminat și publicul...” Așa pot recita poezia până la capăt. Sunt derutată. Este sau nu este? Mă uit insistent în partea stângă. Aceeași senzație. Sunt tot mai timorată. Pregătesc momentul de reculegere pentru Doamna Poetului. „L-ați văzut plimbând-o de mână pe străzile orașului, îl vedeți și luând-o de braț în eternitate”. Invocată de aceste cuvinte, se apropie de mine. O umbră printre șirurile de scaune. Trece printre oameni, senină, calmă, firească. Sunt atâtea suflete învelite în trupuri, iar eu le văd pe cele absente. În primul rând, pe ele. Și apoi pe ceilalți, care așteaptă să le vorbesc. Nodul din gât devine imens. Trebuie să mă opintesc. Mă prind cu ambele mâini de pupitru. Trebuie să spun ce e de spus. Nu putem rata. Păstrăm momentul de reculegere. O simt pe Olimpia-Octavia, trecând prin spatele meu, spre Poet. Și-mi vine să mă uit într-acolo. Să văd dacă îl ia de braț. Dar rămân nemișcată. Ascult tăcerea. Particip la ea. Doar inima îmi sparge pieptul. Ridic ochii din pământ. „Dumnezeu să o ierte și să o odihnească! Amintirea ei va dăinui, atâta timp cât absența sa va dura și va conta!”

Continui să prezint evenimentele serii. Încerc să mă detașez de impresii. Reușesc chiar. Din când în când, îmi alunecă privirea spre colțul din stânga. De fapt, de câte ori vorbesc, mă uit în partea stângă. Se vede și în poze. Acolo e refugiul meu. De-acolo vin și într-acolo mi se duc emoțiile.

Vorbesc, pe rând, cărturarii orașului. Se întrec. Fiecare cu personalitatea lui. Cu prețuire pentru operă, cu simpatie pentru

autor, cu respect pentru eveniment. Sunt fericită că îi pot arăta studenților mei. Orice aş face, mă simt ca la o lecție. Lansarea era, în mintea mea, lecția despre *Poezia lui Eugen Dorcescu*. A fost seara unui Poet de geniu. Raportat la cei mari. A fost seara unui cărturar de excepție. Unic prin postură, dicție și retorică. Nu am mai văzut pe cineva care să vorbească, atât de expresiv, românește, de la Profesorul Tohăneanu încolo. Mă uit la studenți, atunci când Maestrul recită. Sunt fascinați. Mă uit la studenți, atunci când Maestrul vorbește despre antologie. Sunt curioși. Mă uit la studenți, atunci când Maestrul se referă la mine. Sunt mândri. Un mănunchi de suflete curate. Au văzut un Poet. Foarte tineri fiind, s-au întâlnit cu el, pe o treaptă superioară. În Spirit. Acolo unde se nasc marile vise, marile elanuri existențiale. Lumea va fi altfel pentru ei. Mai bogată, în multe feluri. Profesorii de la masă înțeleg foarte bine tâlcul acestei întâmplări. Nu puteam aduce în Aula Magna o poezie mai adâncă, mai complexă, mai rafinată. O poezie a ființei în față cu Ființa. Altceva nu o putea scrie. Nimeni, dintre poeții locului, nu are cultura lui Eugen Dorcescu. O cultură temeinică, cu adevărat europeană. Niciunul nu traduce ca Eugen Dorcescu. Cine mai știe latina, franceza, spaniola, italiana, cine mai citește scriitorii în original și are generozitatea de a-i traduce? Cine mai are știința editorului de text ca Eugen Dorcescu, care a editat până și traducerea *Septuagintei*, în versiunea lui Bartolomeu Anania? Și cine ar mai putea face poezie din cărțile *Bibliei*, cum a făcut Eugen Dorcescu, stihuind *Psalmi*, *Ecclesiastul*, *Pildele* și *Rugăciunea Regelui Manase*? Niciun poet român în viață nu are o ediție critică. Eugen Dorcescu o are. I-am scris-o eu. Cu o devoțiune, care, dacă nu va crește de acum încolo, va fi, categoric, imposibil să scadă.

În Aula Magna, a avut loc o lansare de carte unică: *Nirvana*. Cea mai frumoasă poezie, o carte dedicată Doamnei unui Poet veritabil,

capabil să trăiască, cu iubita-i soție, visul celtic, să înțeleagă că „s-au unit dinspre moarte” și că „se vor uni din nou/ zburând/ și liberi/ și eterni/ și jubilând/ ca flacăra zvâcnită din cenușă”. Fiindcă limite există doar pentru materie, nu și pentru Spirit. Vacuitatea nirvanică înseamnă esența fenomenelor, dezbrăcate de orice înveliș material. Nirvana este starea individuală, din lumea fără suferință a Atotputernicului. A celor veșnice.

A fost o lansare neobișnuită, pentru care Prof. Univ. Dr. Vasile Țâra păstrase, toată seara, un epitet: „magistrală”. Domnia Sa a venit, în final, să-mi facă această mărturisire: „Mi-a suflat Dorcescu epitetul, când s-a referit la *Eseul* dumneavoastră! Dar nu-i nimic, am găsit un altul! Lansarea a fost MAGNIFICĂ!”

În Aula Magna, ne-am aflat cu toții. Unii s-au văzut, alții nu. Am urcat, însă, cu suflete veșnic tinere, spre „eternitatea veșnic eternă”.

Autodialog VIII

„Iisus a ieșit iarăși la mare. Toată mulțimea venea la El; și El îi învăța pe toți”. (Marcu)

„Ce model mai înalt ar putea avea un învățător?” „Să te audă cei de la Minister!” „Parcă nu așa le-a cerut Iorga dascălilor? Faceți apostolat!” „Cum a fost la Râmnicu Vâlcea? Apostolat cumva?” „Am avut o foarte interesantă experiență profesională”. „A fost interesant să faci roșu în gât și să rămâi fără voce?” „Poate pentru cei ce mă voiau mută și slută”. „Mută nu vei fi tu... După vorba veche: muiere, fără limbă, să vorbească – s-a văzut –, dar, cu limbă, și să tacă, niciodată!” „Oi fi pățit-o de la aerul condiționat de pe Normandia. Cine știe de când n-au mai schimbat filtrele...” „Sunt foarte îngrijorat din cauza bolii tale. Unele boli sunt perfide”. „Care nu?” „Unele sunt mai parșive decât altele, totuși”. „Or fi așa, din punct de vedere statistic. Dacă ești acel unu la o mie, care moare de răceală, îți mai pasă ție de cei 999 care scapă?” „Chiar deloc. Ai mai văzut salcâmi înfloriți?” „Nu, e rândul teilor, mult mai timizi. M-ai făcut să-mi amintesc de expresiile frumoase din compunerile celor de clasa a III-a”. „Compuneri cu expresii frumoase date de Doamna?” „Exact. Dar puse în contexte de copilași. Fetițele cu coronite, băieții cu papionașe. Auzi, tu ce-ai fi făcut cu expresia frumoasă *Vara ne răsfață papilele gustative cu numeroase arome?*” „Aș fi aruncat-o la coș!” „O fetiță a integrat-o în context: *Vara ne răsfață papilele gustative cu arome de porumb fiert și de mici pe Sunny Beach*”. „A găsit și rima!” „Cu expresia frumoasă *spicul de aur* ce-ai face?” „L-aș lăsa pe câmp să se... coace”. „Ei, un băiețel a spus că el s-ar duce la coasă cu bunicul, ca să-l întâlnească pe Domnul *Spicul de aur*”. „Ha, ha, ha!

Adorabil!” „Să vezi și ce dascăli au copiii ăștia! N-am văzut de mult lecții atât de reușite!” „Nici la tine?” „De ce ești răutăcios? Știi bine că eu nu sunt un om de succes. Așa s-a recomandat a fi Doamna Inspector general: «Dacă la 33 de ani am ajuns *general* (???) înseamnă că se poate»”. „Ce?” „Suc-ce-sul”. „E la primul amor cu funcția...” „Cam așa. I-am povestit, în pauză, cum m-a instruit pe mine B., că și un buchet de flori e folos necuvenit: «Ce faci cu un buchet? De pildă, îl duci la cimitir... Deci, tu nu mai dai banii pe el. Să nu ieși niciodată cu un buchet de flori pe poarta Universității!» «De ce?» «Fiindcă ți se poate înscena un flagrant!» «Pentru un buchet de flori?!» «Pentru luare de foloase necuvenite». «Când România se va numi Japonia!» «Nu râde, că te joci cu focul!» «Și ce-ar găsi? N-ar găsi nimic». «Categoric! Nu găsesc o dată, nici a doua oară. A treia oară devii suspectă. În ochii colegilor»: «*Măi*», și-ar spune, «*degeaba n-o caută ăștia*»... «Ce vorbești? De la prima înscenare și-ar spune asta...» De-atunci, n-am mai ieșit cu un buchet de flori pe poartă. Și Megdonia P., trimisa de la Minister, a povestit că tatăl ei, preot fiind, venea tot timpul cu mâinile goale acasă. Și preoteasa îl mai întreba de ce n-aduce niciodată nimic – un colăcel, o colivuță, colo, ca la olteni... «*Nu-mi trebuie mie banul plâns.*» «Banul plâns?» «Da, zicea tata că omul pricopsit nu vine la biserică. Doar cel sărman, care plânge și după banul dat pe lumânarea aceea, pe care o pune la vii, la morți, cu care se roagă...»”

Împărtășania

Îi cumpărasem Corinei un buchet de flori și alergam spre Editura Excelsior Art, ca să-mi văd ultima carte, cea pe care o voi lega, cât voi trăi, de Emilia, fiindcă am scris-o cu ea, pe patul ei de moarte, simțindu-i în ceafă răsuflarea chinuită. Înainte de a ajunge, mă sună cumnata-mea: „Mire, vino repede! Emilia a cerut un preot, să se spovedească. Nu poți chema pe cineva de la voi, de la Teologie?” „Ba da, rezolv cumva pentru mâine-poimâine”. „Ea vrea acum. Zice că, dacă moare la noapte, o avem pe conștiință”. „Iau câteva cărți de la editură și vin, vedem ce putem face...” „Numai asta zice: vreau preot acum!” Mă mir cum de nu m-am rupt în bucăți, în atâția ani, de când lumea trage de mine, în toate părțile. „Du-te tu, Carmen, în Dacia, și caută-l pe Protopopul Bude, în numele meu. Iar, dacă altfel nu se poate, cheamă preotul de serviciu. În cel mult o oră, sunt acasă”. Intru la editură. Corina acoperise masa de lângă biroul ei cu noile cărți. Calde încă. Cerusem un fond de copertă sepia. Dar ieșise... negru. Am știut, din acea clipă, că asta va fi cartea mea de doliu. Am înghesuit câteva exemplare în geantă și am fugit spre casă. Nu era vreme de nicio bucurie. Mă sună iar Carmen: „Nu e nimeni, nici preotul de serviciu. Și e atâta lume care îl așteaptă!” „În jumătate de oră, sunt acolo”. Geanta mi-e prea grea. Pașii, prea scurți. Trotuarul, nesfârșit. Nu găsesc taxi. Nu am niciun mijloc de transport spre casă. Nu pot decât să fug. Un alt telefon. „Mire, vino liniștită! Când a auzit preotul despre ce e vorba, i-a rugat pe ceilalți să aștepte. E cu mine, în două minute ajungem”. „Doamne, mulțumescu-Ți!” Totuși, inima îmi bate tare. Faptul că are sau nu un preot, în această clipă, nu anulează drama ei teribilă. Iubește viața, nu vrea să moară. Nici eu nu vreau ca ea să moară. Deși se chinuie

îngrozitor pentru un strop de aer. Văzând fiola de morfină în mână mea, m-a întrebat într-o zi: „Nu am putea să facem cumva să fie mai bine pentru toți? Nici voi nu mai puteți, nici eu nu mai pot. Ce-ar fi dacă...?!” „Nici să nu te gândești! Să nu ne dea Dumnezeu cât putem duce!” Nu concep viața fără ea. Și nici casa, nici grădina, nici via de la Carani. Sufăr cumplit. Ce-i o problemă rezolvată, în raport cu moartea? Mă rog mereu. Mă mir că, în jurul meu, oamenii sunt atât de senini, de veseli, își văd de treburile lor, atât de mărunte. Eu car un pietroi de lacrimi, în loc de inimă. Merg spre moarte. Preotul iese răvășit. „E lucidă, coerentă. Ce femeie! Mă bucur că am împărtășit-o!” Emilia radiază: „I-am spus că nu pot să o iert pe... Și preotul a zis că ia păcatul acesta asupra lui. Că se roagă pentru mine”. „Ce cumsecade e preotul!” „Da, și mi-a mai promis ceva”. „Ce?” „Că se roagă să o mai văd pe Marcela!” „Mimi!... Marcela are 75 de ani, e singură, departe... Nu v-ați văzut 45 de ani. Ce rost mai are?” „Are, că nu vreau să mor fără să o văd”. Am stat apoi mult de vorbă. „Ce bucurii mi-ați făcut voi! În primul rând, că v-ați îngrijit să faceți copii. Eram cu Mămica și Tăticu, când mă cheamă poștărița la poartă, cu aviz telefonic de la Bețu. Îmi iau paltonul și fug la Poștă. Și îmi spune Bețu: «Să vă trăiască nepoțelul! Mirela are un băiețel!» Când le-am spus la Mămica și la Tăticu... Nouă altă bucurie nu ne-a mai trebuit!...” Carmen îmi șoptește: „Înregistrează-o, Mire, că așa de frumos vorbește!” „Ce să o mai înregistrez? Destul că nu mor de durere auzind-o acum!” Se face seară. Sună telefonul. Răspunde Mama. E Marcela, prietena Emiliei de la Sibiu. Îi spune că un fin de-al ei are drum la Timișoara și o aduce și pe ea. A doua zi, dimineața pe la opt.

„Vezi, Mirela??? Vezi că Dumnezeu există?!”

*

„Am fost operat în 11 august. De dublă hernie de disc. Patru vertebre mâncate, urlam de durere. În taximetru, în ambulanță, acasă. Mușcam perna. Și, după operație, ce dureri! Inumane. În dimineața de 15 August, de ziua Adormirii Maicii Domnului, am luat împărtașania în mână dreaptă și cu mână stângă am deschis geamul. Atunci am făcut, tot urlând, primii pași. Și mă uitam în jos: „Ce-ar fi dacă...?” A intrat chiar atunci în salon asistenta Ildiko. Am rugat-o să stea lângă mine, că vreau să mă împărtașesc. Mi-era teamă să nu mi se facă rău și să vomit împărtașania. Și, în secunda în care m-am împărtașit, am simțit răsuflarea lui Iisus în ceafă! Am devenit atât de smerit. Și de fără dureri. Nu știi cât am plâns. Plângeam, că mă puteam întinde după lingură. Plângeam, pentru că puteam lua lingura în mână. N-am mai predicat de câteva luni, pentru că nu mai puteam ține potirul în mână. Știi cum mă îndrept acum spre potir? Șchiopătez, dar sunt tot mai aproape. Chiar azi, la ședința de kinetoterapie, asistenta se mira de mine: «Ce mușchi aveți, Părinte!» «Ei, eu făceam câte 300 de mătăanii pe zi! Pentru când știam că nu voi mai putea face!» „Vi s-a dat încă o șansă, Părinte! Vă iubește Dumnezeu!” „Ce șansă! Abia acum cred cu adevărat în Dumnezeu. Înainte, presupun că aveam o idee pur teoretică. Acum... sunt pătruns, până în măduvă, de ortodoxismul slav. De cultura rusă. Știi ce făcea Soljenițin? Mulțimea suferinței! Și eu îi mulțumesc suferinței, că mi l-a adus pe Dumnezeu!...

... Acum știu că Dumnezeu există!”

„Visul unei nopți de iarnă”

În timp ce citesc romanul lui Franz Werfel, tradus de Dan Florița Seracin, și lumea aceea a Bernadettei mi se arată, în ceață, departe de tot, mă izbește în nări miros de arahide prăjite, cu sare, din pungă deschisă lângă mine. Este cadoul lui Ani, de Crăciun. N-am mai avut răbdare. Am desfăcut punga. Am început cu o tăietură mică, prin care să scot 2-3 alune. Am lărgit-o apoi, nerezistând ispitei, și, întocmai cum Soubirous, tatăl a patru copii flămânzi, se gândea că merită și el ca, din banii câștigați într-o mizerie de neînchipuit, să bea un țoi, pe stomacul gol, la birtul din colț, credeam și eu că am tot dreptul, după un an de muncă, să-mi umplu pumnul cu alune.

Sațietatea mea pune capăt lecturii. Nu pot citi despre greața cauzată de foame, când mi-e greață de cât am mâncat. Eu nu știu ce înseamnă să mănânci cu măsură. După cum, mă crezi?, nici nu pot iubi cu măsură. Tot timpul mă gândesc la tine. Nu am simțământul că îmi împart viața cu cei dimprejurul meu, ci cu tine. Toată ziua am fost împreună. Tu ești în inima mea. „Every beat of my heart”. Și coabitarea aceasta mă sperie. E illogică, ireală, inexplicabilă, în fond. Precum faptul că nu mă mai opresc din mâncat alune, deși ameteșc de atâta greață.

Bernadette Soubirous, fetița cea mai înaltă, dar mai săracă de minte din clasă, o vede pe Fecioara Maria, în grota de la Lourdes. Nu știa nimic despre cele sfinte, nu putea pricepe ce înseamnă Sfânta Treime. Și era umilită, ținută în fața clasei, o zi întreagă, din cauza acestei inimaginabile ignoranțe. Ea nici măcar nu înțelegea că neștiința ei e o rușine. Cu atât mai puțin, că pedepsirea ei e un abuz. I se părea firesc să fie așa, să o doară picioarele, spatele, să o admo-

nezeze dascălii, fețele bisericești, părinții, dacă nu știe. Posesoarei unui asemenea suflet, neted, de copil întârziat, naiv până la ignoranță, dar senin, incapabil de revoltă și fără nicio voință, i s-a arătat Sfânta Fecioară. Într-un fel sau altul, mai devreme sau mai târziu, Dumnezeu ne dovedește, cumva, că există și că știe de noi.

În tinerețe, după o educație cvasimaterialistă, eram convinsă că totul depinde de mine, că eu îmi croiesc existența. Mi-am stabilit un plan, cu câteva obiective: să termin o facultate, să mă căsătoresc, să am doi copii, să scriu o carte. În copilărie, nu mi-am dorit nimic mai mult decât să aflu ce se întâmplă într-o carte. Deschideam orice cutie și vedeam imediat ce e înăuntru. Fratele meu desfăcea mașinuțele. Eram familiarizată, deci, cu motorașe, roțițe, arcuri, șuruburi. Îl vedeam pe Bunicu trăgând ceasul cel mare, care bătea de secole, cu solemnitate, ora exactă, sus pe dulap. Întorcea o cheie uriașă, într-un mecanism gigantic. Mă minunam văzându-l, dar mi-era clar ce conține ceasul și pentru ce. Nu reușeam deloc să descifrez, însă, ce anume le făcea pe Bunica și pe Emilia să țină atâta vreme în mâini o carte deschisă. În serile de iarnă, își încălzeau patul cu țigle de pe plită și se furișau sub dună, își sprijineau spatele pe cât mai multe perini și deschideau o carte. Erau, apoi, atât de absorbite de lectură, încât nici nu mă auzeau dacă le puneam vreo întrebare. Întorceau, tacticos, pagina. Mă usturau ochii de la fumul gros al țigărilor Emiliei, prin care nici nu-mi închipui cum de mai vedea literele. Scrumierele arhipline răspândeau în camera ei un miros iute, apăsător. Nu înțelegeam ce anume o ține trează, ce se află în acel obiect, care generează atâta plăcere. Ani la rând, Emilia mi-a dăruit cărți. O bibliotecă. M-a oprit să scriu la vârsta la care trebuia să citesc. De la o vreme, realizând că mi-am creat deja o bază de lectură, m-a încurajat chiar ea să scriu. „Să ajungi cât Călinescu de mare!” mi-a urat, parafrazându-l pe tatăl lui Rebreanu (care îi dorise fiului,

la plecarea la liceul din Năsăud, să ajungă cât Coșbuc de mare), atunci când a procurat, pentru mine, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Am pufnit amândouă în râs. „Femeile nu au geniu. Ele nasc”, a adăugat, ca o consolare. Am început prin a citi. Am continuat prin a face copii. Care, văzând cât mă bucur de cărți, căutau să-mi cumpere și ei, de sărbători, câte o cărțuție pe gustul meu. Și, în cele din urmă, am scris. Ca profesor, eram intrigată de faptul că tinerii nu citesc literatură română. Nu le plăceau temele abordate. Problemele unor comunități, care le erau străine. „Puneți literatura în context!” îi îndemnam. „Nici contextul nu ne place, nu ne place istoria...” „Dar ce anume v-ar atrage?”... Evident că n-aș fi scris la comanda lor. E imposibil, de altfel. Scrii dintr-un impuls lăuntric. Sau nu-ți iese nimic. Scrii ceea ce simți. Ceea ce cunoști. Îți (re)creezi sinele. Altfel, ratezi totul.

Privind tot mai adânc în mine, dădeam de goluri imense. Am fugit la Catedrală. Acolo, unde mă rog eu. Și L-am rugat, plângând, să-mi dea o dragoste adevărată. Să nu mă lase să mor, fără să știu ce e o dragoste adevărată... Acum, îmi vine să scriu totul. Cu un elan balzacian. În toate amănuntele. „Mi-am dat seama, din ochii tăi, că mă căutai. Erau atenți, uimiți, surprinși, vag neîncredători, de parcă mă așteptau și nu le venea să creadă că m-au găsit”. „Ești revelația mea. Te privesc... așa cum se uita Bernadette, de la Lourdes, la Doamna aceea frumoasă, cu un interminabil rosariu... Ești în afara timpului și spațiului. Ești cel trimis mie...” „Așa a fost rânduiala. Ca totul să înceapă la un moment dat. Proaspăt. Nou. Fără istorie. Fără loc”. „Dumnezeu ne iubește pe toți!”

Mimi

În camera din mijloc, ale cărei ferestre dădeau în stradă, era biblioteca mătușii mele. Tânără profesoară de română, cu picioare superbe, Emilia purta mini, tocuri înalte și mergea, aproape zilnic, cu trenul de amiază la Timișoara.

– Mimi, ia-mă și pe mine la piatru!

– Păi... azi nu e teatru. Așteaptă până duminică. Ce să-ți aduc de la oraș?

Mi-aș fi dorit enorm o ciocolată cu lapte, o amandină sau o păpușă. Dar nu îndrăzneam să-i cer nimic.

– Ce-vaaa... oftam și ea râdea:

– O să-ți aduc răbdări prăjite, bine?

– Daaa...

Mă furișam în camera ei, luam câte o carte și urmăream fiecare rând cu degetul.

– Tată Moșule, ce scrie aici?

– Ai să înveți, când ai să mergi la școală.

– Și când am să merg la școală?

– Când ai să te faci mai mare...

Nu știam cum să mă fac mai mare. Mă uitam la degete, la față, la picioare. Le vedeam, în fiecare zi, la fel. Seara, Emilia se pune pe canapea, își strângea genunchii sub bărbie și citea.

– Mimi, ce scrie acolo?

– Astea nu-s pentru tine, Buftea, nu-s povești...

– De ce?

– Ai să vezi când ai să crești.

– Dar eu nu cresc, mă plângeam.

– Ai răbdare...

Într-o iarnă, de Crăciun, cadrele didactice din sat trebuiau să joace într-o piesă de teatru. Ne-am dus și noi, să o vedem pe Mimi, la căminul cultural. Lume, puhoi. Îmi amintesc că erau pe scenă, la o masă, președinta de CEAPEU, secretara de partid și doi învățători – Emilia și Ion. Într-un castron erau patru sarmale. Emilia le-a scos în farfurie – președintei una, secretarei una, și ei, două. Ion tot cerea și el o sarma și ea nu voia să-i dea. Se ruga Ion: „Hai, fii bună, dă-mi și mie o sarma!”, dar ea mânca și îi făcea în ciudă. Îmi era rușine că era așa de rea. Tot drumul n-am vorbit cu ea. Râdeau și bunicii, și ea de mine. De naivitatea mea. Nu pricepeam de ce zic ei că nu înțeleg. Și cum poate să nu fie adevărat, dacă eu am văzut că ea a mâncat două sarmale și Ion niciuna? Când am mers la școală, în prima zi, i-am spus un banc învățătoarei. „De ce se tem doi îndrăgostiți și o broască?... De barză”. Tanti Lida m-a dus în cancelarie, să-l spun și acolo. Dascălii râdeau cu lacrimi.

- De ce au râs? am întrebat-o pe Mimi.
- Că ai spus cu foarte mare seriozitate asta.
- Și nu se spune așa?
- Ba da. Ai să te faci actriță. Ai să joci pe scenă, ascultă ce îți zic.

Am învățat repede abecedarul. Nu cred că mi-a luat o săptămână. Și m-am apucat de citit. Evident că nu povești, ci cărți de-ale Emiliei... pe ascuns. Țin minte că am început cu *Fiul risipitor*. Mă opream la scenele tari și le citeam de atâtea ori, până le învățam pe de rost. În clasele primare, știam deja pe dinafară *Domnișoara Nastasia*, *Pavilionul cu umbre* și două volume de teatru ale lui Lovinescu. Mă închideam în camera Emiliei și le spuneam în fața oglinzii. Încercam să le spun și copiilor, cu care ar fi trebuit să mă joc, dar ei se risipeau după câteva fraze. Doar Mimi umplea câte o

scrumieră, fumând țigară după țigară, în vreme ce mă asculta... Își făcea timp pentru mine, mă învăța, mă însoțea la concursuri, pe post de antrenor personal, în orice localitate. Am fost cu ea prin țară, la olimpiadele de Limba română. La Botoșani, mi-am pierdut un cerel și am început să mă smiorcăi. Profesorul Gafencu s-a răstit neîndurător la mine:

– Așa-ți trebuie, dacă vii la olimpiadă cu cercei și cu mătușă după tine!!!

Tot cu ea m-am dus la examenul de admitere la facultate. Pe drum, am repetat Vasile Alecsandri. Îi știa pastelurile pe de rost. A venit apoi, de la Carani la Timișoara, la toate examenele din sesiuni, cu o zi înainte, ca să-mi zică: „Baftă!” De când am intrat, ca preparator, la Universitate, a început corvoada participărilor la conferințe. Nu m-a lăsat nici atunci singură, deși eram măritată și aveam copii. Cumpăra bilete de tren, cu 10 zile înainte, rezerva camere la hotel și suporta, nu doar toate cheltuielile, ci și toate emoțiile și răbufnirile mele. În 2008, la o conferință internațională de lingvistică, organizată de Academia Română, ne-am cazat la un hotel de lângă Casa Poporului. Pentru că telefonul îi era bruiat și nu putea lua legătura cu mine, a venit să mă aștepte înaintea Academiei. Afară ploua. Am găsit-o, seara, printre maidanezii de pe platou:

– S-a întâmplat ceva, Mimi?!

– Nu ne merg telefoanele și m-am gândit să te aștept, să nu te rătăcești pe-aici...

– Și ai stat în ploaie???

– Ah, dacă ai ști!... Toți academicienii m-au poftit înăuntru: și Sala, și Chivu, și Saramandu. I-am văzut, în carne și oase. Bine că îi știam de la televizor, altfel nici n-aș fi realizat cu cine am avut onoarea.

Înainte de a muri, mi-a întins mâna:

– Iubita mea, câte bucurii mi-ai făcut tu!...

Nimic din ceea ce mi se întâmplă nu poate compensa ce am pierdut în viață. Știu că sufăr. Știu să sufăr. Ori de câte ori afară plouă, plâng și eu.

*

Emilia, sora mamei, și-a început cariera didactică la Luncavița, în Banatul montan. Stătea în gazdă, împreună cu tânăra ei directoare, Marcela Curteanu, din Sibiu, la tânăra educatoare, din localitate, Sofica. S-au împrietenit și s-au iubit toată viața. Au trecut anii... până la 70. Nu s-au văzut aproape 50 de ani. Au vorbit la telefon, și-au scris de sărbători. S-au hotărât să se întâlnească, la Carani, în vara anului 2010. Tot venea Emilia la Timișoara, să își facă provizii. Toată vara și-a gătit... grătare. Cumpăra altă carne, o grătărea și pe aceea, că ele tot amânau, de la o săptămână la alta. Emilia slăbea. Credea că de la grătarele fără pâine. Dar făcuse o tumoră pe rinichi, o alta, pe plămâni. Abia a trecut prin iarnă, de slăbită și bolnavă ce era. Și, în 7 aprilie 2011, a murit. Marcela a venit de la Sibiu, la înmormântare. Bătea un vânt năprasnic, de parcă sufletul Emiliei trebuia să se ducă, spre cer, pe „aripile vântului”. Preotul a spus cuvinte minunate despre dascălița satului, care și-a avut ca mentor propriul tată. A venit momentul cel mai greu pentru noi. A fost așezat capacul pe sicriu și am simțit, până în unghii, durerea cruntă de a nu o mai vedea niciodată. Dar plânsul meu a fost nimic pe lângă țipătul Soficăi, ajunsă cu un taximetru, în care își lăsase soțul paralizat: „Nuuu! Luați capacul!!! Trebuie să o văd pe Domnișoara!!!” Marcela și Sofica s-au luat în brațe și, prin plânsul lor, și-au cerut iertare de la cea care nu mai era. Uneori, e chiar prea târziu...

Dănuț

Frățioare, eu nu am nicio amintire fără tine. De mică, am fost învățată să te iubesc. Să nu zic ceva rău de tine nimănui. Să nu permit nimănui să zică ceva rău de tine. Să nu mă supăr pe tine niciodată. Să îți ascult toate secretele și să le țin ascunse pentru totdeauna. Să te ajut, orice mi-ai cere, și să te iert, orice mi-ai face. De mică, te-am și iubit. Aveam câțiva ani, când ai făcut amigdalită. Te-au dus cu Salvarea la Spitalul de Copii. A doua zi, la grădiniță, plângeam întruna. Educatoarea insista să afle de ce. Mă durea sufletul atât de tare, încât nu puteam răspunde.

– Te-a bătut Sepi? mi-a dat chiar ea ideea. Am dat din cap că da. Ce de palme a primit bietul copil, și de la ea, și de la Bunicu, în pauză... Și-acum mă simt vinovată, căci eu după tine plângeam.

Te-am iubit apoi în adolescență, când îi puneai la punct pe cei care se uitau după mine sau îndrăzneau să-mi spună ceva. Mai ții minte discoteca de la mare, unde ai dansat numai cu mine, întorcându-mă cu spatele spre cei ce trăgeau cu coada ochiului? Dar ce-ai făcut cu ospătarul, care, atunci când mi-a oferit, din partea lui, o citronadă, și-a pus mâna pe piciorul meu?!

Te-am iubit când eram studentă și, din primii tăi bani, m-ai dus la Arad, la Ziridava, să-mi cumperi rochii „din depozit”. Și când ai venit, sâmbăta și duminica, la Recaș, să culegi struguri în locul meu și să-mi faci norma în avans, ca să nu mă mai certe brigadierii. Și când m-ai dus în cârcă, pe Vâlcetul înspumat, și m-ai salvat, cu o sticlă de vin, când erau să mă dea afară din tabără.

Te-am iubit în tinerețe, când făceai rost de gazolină și veneai să mă iei, cu Dacia, de la Deta, când îmi dădeai o coțcă de ciocolată sau

o felie-două de portocală, de pe la prietenele tale din Cooperație, când îmi cumpărai, de la Otther, câte o pereche de adidași „Le cocq sportif” și mă luai apoi la meciurile tale de fotbal, unde marcai, de fiecare dată, un gol în cinstea mea.

Cum să nu te iubesc, când mă știi pe de-a-ntregul, cu toată viața mea, cu toate fețele mele, și-mi spui că nu-i oglindă-n lume, care să poată arăta cine sunt eu?! Nimeni nu te iubește ca mine. Ți-o spun în fiecare dimineață, când ne urăm o zi mai bună, și-n fiecare seară, târziu, sperând într-o noapte mai bună... Și nu te-ai plictisit deloc să auzi că te iubesc și nici să-mi spui că mă iubești și tu și că ți-e dor de mine. Te plângi că nu putem fi împreună sau măcar mai aproape unul de altul? Câți trăiesc fericirea de a avea încredere, pe viață, în dragostea celuilalt? Câți?...

Tanti Lida

Într-o seară, ploioasă și rece, de toamnă, fosta mea învățătoare, de la Carani, a insistat să trec pe la dumneaei, ca să-i povestesc despre susținerea tezei mele de doctorat.

– Trebuia să fiu acolo, că eu ți-am pus creionul în mână și tu mi-ai făcut așa o cinste, dar știi că n-am cu ce să mă îmbrac, cu ce să mă încălț... ca să ies în lume. Șunea...

În bucătărie, era cald. În cuptor, se coceau cornulețe cu nucă, mirosind dumnezeiește.

– Nu cumva să le refuzi! Le-am făcut anume pentru tine. Știu că te grăbești și că nu poți să mănânci acum, dar le iei acasă, pentru copiii tăi...

Nu puteam vorbi. Lacrimi de drag și de milă mi se scurgeau pe obraji, în loc de orice cuvânt. Din camera alăturată, se auzea bombănind nenea Șunea. Se certa de unul singur, supărat pe „proștii dracului”.

– Așa e zi de zi. Se duce la birt, îi face pe toți proști, îi dă dracului, mai ia și bătaie și... îl aduce unul, altul beat-mort acasă. Când luăm pensia, vine birtașul cu caietul...

– Tanti Lida, e îngrozitor... Îl urăsc pentru cât vă face să suferiți...

– Nu-l urî, el te iubește. Amândoi ne mândrim cu tine...

– Da, râd eu, printre lacrimi. Știți ce mi-a spus, când a aflat că mi-am luat doctoratul? „Toate fetele din satul ăsta sunt frumoase și proaste, numai tu ești deșteaptă și urâtă”...

– Să nu mă condamni... că-l apăr, chiar dacă, poate, lumea are toate motivele să-l disprețuiască...

- Cum o să vă condamni, tanti Lida? Vă compătimesc din toată inima...

Din sertarul unui dulăpior, scoate un plic de fotografii. Îmi întinde poza de deasupra.

- Îl vezi? Vezi cât de frumos a fost?

- Mai frumos decât orice bărbat pe care l-am văzut vreodată.

- Toate fetele erau înnebunite după el. Și era și deștept-foc. Tânăr inginer, făcea naveta la Timișoara... Nu avea ochi decât pentru mine.

- Și îi iertați toate astea, fiindcă l-ați iubit atât de mult atunci?

- Eu îl revăd mereu așa. Nu e zi în care să nu mă uit la poza aceasta...

Avea un zâmbet și o demnitate, atât de firești, în gesturi, încât am înțeles că e gata să plătească acum pentru bucuria și mândria de a fi fost cândva aleasa lui... Am ridicat din umeri.

- Nu trebuie să vă scuzați. Poate și eu aș face la fel, în locul dumneavoastră...

- Nu m-ai înțeles. Îți cer să-l ierți și tu, dacă poți...

De la învățătoarea mea, am învățat nu numai să scriu și să citesc, ci și să îndur și să iert, atunci când viața mă încearcă în fel și chip. Tanti Lida a murit tot într-o seară de toamnă. Fiul ei a găsit-o pe scaun, cu mâinile în aluat și capul puțin aplecat. Frământa cornulețe cu nucă...

Unchiul Vanea

Când întâlnim un om de valoare, avem pornirea de a-l asemăna cu cineva știut, pentru a atenua șocul cunoașterii lui, printr-un fel de recunoaștere. În satul meu, era o comunitate de basarabeni, refugiați în urma războiului și a secetei din 1944. Se spunea despre ei că „sunt veniți cu rușii”, fiindcă mai și vorbeau rusește, ascultau posturi de radio rusești, se alintau cu nume rusești – Valia, Nastea, Grișa, Borea etc. Cel mai drag dintre toți, mi-era nenea Vaniuța. Avea ochii albaștri, de culoarea apelor, în care se oglindea cerul cel mai senin. De el mi-am amintit, când Profesorul Ivan Evseev și-a scris numele pe tablă. Și am simțit, în dreptul inimii, o căldură ciudată, fiindcă, privindu-mă în ochi, Profesorul a înclinat, întrebător, capul: „De unde te știi eu pe dumneata?”

Cu doi ani în urmă, nenea Vaniuța murise, lovit de tren. Primarul de atunci, chemat de Miliție, ca să identifice cadavrul, nu a avut tăria să-l privească și a declarat că e un „necunoscut”. L-au și îngropat așa, în cimitirul satului, scriind pe cruce NECUNOSCUȚ. Numai că, deoarece Vaniuța lipsea de acasă și de la serviciu, familia a început să-l caute. I-au găsit hainele la Criminalistică, l-au deshumat și l-au îngropat apoi creștinește, plâns de tot satul. Drama lui m-a făcut să-l visez de nenumărate ori. Iar eu am avut curajul să-i spun, pe scurt, această poveste celui mai mare Profesor pe care l-a avut Slavistica timișoreană. Cu naivitatea mea de atunci, i-am zis că îi și seamănă. Că are și el ochi albaștri, în care se ascunde misterul nesfârșitei Rusii legendare. „De pe acolo ne și sunt strămoșii. Uită-te la mine ca la Unchiul Vanea. Consideră-mă un frate al lui Vaniuța, pe care îl compătimesc sincer. Aș fi vrut să îl cunosc. Mă bucur că

te-am întâlnit pe tine...” A rostit toate acestea, cu un amestec de bucurie și de tristețe. Inconfundabil.

În toamna anului 1985, cu Profesorul Ivan Evseev, începusem un curs de Fonetică experimentală. La insistențele lingviștilor, Universitatea din Timișoara făcuse un cabinet de Fonetică experimentală, îl dotase cu mobilier și aparatură sofisticată, dar... nefuncțională. Lipseau niște piese mărunțele, precum acele de la pick-up, și timpul trecea, iar noi aflam doar la ce folosește fiecare aparat și cum ar trebui să funcționeze. Întocmai ca la Fizică, în anii de liceu, când ni se povesteau „experiențele”, din lipsă de materiale. Cu toate acestea, Profesorul Ivan Evseev a dat greutate fiecărei secunde, în care ochii noștri tineri se loveau de lentilele negre ale ochelarilor Domniei Sale. Ne-a recitat, în limba rusă, o poezie de Esenin și ne-a întrebat care era tema acesteia:

– Cositul... cosașul, m-am bâlbâit.

– Nu știi rusește...

– Nu, deloc.

– Și, totuși, ți-ai dat seama, din sunete, despre ce este vorba. Limba rusă e ca vioara. Trebuie să știi să o faci să cânte... Există semnificație în planul sonor al fiecărei limbi. Ați auzit, poate, de simbolismul fonetic. „Argint e pe ape și aur în aer”, a spus Eminescu. Ce vezi, Mirela?

– O lumină foarte puternică. Strălucire.

– Așa-i, bravo!

L-a invitat apoi pe prietenul său, Prof. dr. Alexandru Zolog, de la Medicină, să ne vorbească despre afazie și despre terapiile, atât de complicate, care necesită colaborarea cu lingviștii.

– La început, după dramaticul accident cerebral, pacientul nu poate lega niciun semn de nicio semnificație. Apoi, leagă un semn de o semnificație și numai una. De exemplu, dacă ai întreba, în această fază, un bolnav, dacă a luat masa, ți-ar răspunde că nu, că masa e tot aici, în salon, în fața ferestrei...

– E o fază din evoluția limbajului în ce spui, observă Ivan Evseev. Foarte mult timp – secole, poate milenii – i-a luat și omului să treacă de la semnul cu o semnificație, la cel cu mai multe.

În semestrul următor, a fost diagnosticat cu cancer de gât. N-am cunoscut om care să sufere mai mult și să fie mai senin. În timpul facultății de filologie rusă, la Sankt Petersburg, ajunsese să citească și 1000 de pagini pe zi. A terminat șef de promoție, dar inima lui a dat semne alarmante, de surmenaj, și a fost internat la un sanatoriu. Era cel mai tânăr și mai răsfățat pacient. Foarte curând, a intrat însă în atmosfera *Muntelui vrăjit*, care nu prevestea nimic bun. Inima sa a fost și a rămas mai mare decât a omului obișnuit.

Predau, de ceva vreme, Semiotica, pe care, în anii unui materialism acerb, a adus-o la Timișoara Ivan Evseev, făcând un cerc și o revistă de Semiotică. O Semiotică a sistemelor secundare, așa cum o concepute Iuri Lotman, așa cum a scris-o Ivan Evseev, în cărțile sale, cu aplicații pe folclorul rusesc și românesc.

Când s-au întâlnit, cu prilejul doctoratului meu, Academicianul Brâncuș l-a întrebat pe Profesorul Tohăneanu:

– Ghighi, cine e la voi Ivan Evseev?

– Un om vrednic, de la Limbi slave.

– Extraordinare cărți are! Știi cât de mult mă folosesc de ele? Îmi lămuresc etimologiile, punându-le în contextele acelea simbolice, pe care le discută foarte atent.

– Mi-e bun prieten, mărturisi Profesorul Tohăneanu.

În biblioteca mea, două cărți de căpătâi stau una lângă alta, în poziție-cheie: *Dicționarul de imagini pierdute* al Profesorului G.I. Tohăneanu, editat de Ivan Evseev, și *Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale*, a Profesorului Evseev, două monumente ale culturii române. Atât de puțin cunoscute, din păcate.

În 2008, din mai până în septembrie, mi-am înmormântat cei mai prețuiți și mai dragi profesori – un careu afectiv de neînlocuit: Ivan Evseev, Doina Comloșan, G.I. Tohăneanu și Dumitru Crașoveanu.

Ivan Evseev a murit, cum altfel?, în Săptămâna luminată. Aveam febră, mă simțeam îngrozitor. Mi-am sunat verișoara, pe Dr. Carmen Patap, ca să o întreb ce să fac. „Nurofen forte și... vin cu tine. Îl aduc și pe Mihai. Luăm o coroană din partea rușilor lipoveni. Mulțumesc că mi-ai spus”. L-au înmormântat trei preoți sârbi și patru preoți români ortodocși. S-a răsfoit cartea vieții unui OM-SIMBOL.

Am ajuns acasă pe picioare, în cvasicombustie, clătinându-mă de emoții contradictorii. Trăiam durerea de a-l fi pierdut, dar și bucuria de a-l fi văzut plecând atât de senin, condus cu atâta respect pe ultimul drum... spre sacralitatea, care i-a fost mereu țință. A sunat telefonul. „Numai să nu fie Doamna Comloșan!” Era Doamna Profesoară. În ultima vreme, fiind amândoi suferinzi, imobilizați la pat, își dădeau telefoane. Și acum îl aud cum o apela: „Doinițaaaaaaaaaaaaa, ce mai faci tu, Doinițaaaaaaaaa?”

– Mirela, ai fost la înmormântarea lui Vanea? Hai, spune-mi, doar știi că am fost prieteni o viață! Nu te sfii! Noi ne ducem, ca să facem loc la tineri...

După o lună, a murit și ea.

Doamna Profesoară

În acceleratul de Iași, un adevărat tren al groazei, o tânără asculta *on and on* aceeași manea, înregistrată pe telefonul mobil. Dormitam, încercând să o ignor, după vorba veche: „Din calea proștilor și Dumnezeu se dă la o parte”, când am auzit un pumn în măsuta aceea destinată gustărilor: „Oprește maneaua aia, că mi-ai făcut capul baniță!” Ofuscată, tânăra își strânge lucrurile și pleacă în alt compartiment. Oricum, trenul era sinistru de nepopulat. Suna a gol. Bătrânul îmi zâmbește, încântat de efect. „Sunteți eficient!” îl gratulez eu. „Doamnă, mie îmi plac tinerii. Numai să aibă ceva în cap”. Ajungem la Arad. Se crapă de ziuă. Încerc să deschid o carte. În compartiment intră două doamne. Își scot cărțuliile lor. Și încep conversația. „Care e numele lui Dumnezeu?” „Yahve... Elohim”, abia rostesc, ghicind unde bat. Și le turuie gura, îmbibată cu miere, preamărindu-L pe Iehova. Aud iar un pumn în masă. „Atât le-a fost!” îmi spun. Și, într-adevăr, după câteva schimburi de replici, fără echivoc, rămân cu domnul în vârstă, ca unic partener de drum. Mijește ochii, să vadă titlul cărții pe care o citesc. *Receptarea poetică*, îi spun, când pricep ce voia. „De asta se ocupa Mircea Borcilă”. „Da. El a scos *Poetica americană*, la Cluj, încă din anii '80”. „Îl cunoașteți pe Mircea Borcilă?” „Nu numai din scris...” „Mi-a fost coleg de an la facultate!” „Înseamnă că ați fost coleg și cu Jean Pop”. „Cum nu! Sunteți din Cluj?” „Nu, din Timișoara. Și cu Radu Ciobanu ați fost coleg”, continui eu. „Fantastic. Cum de-mi știți toți colegii?” „I-am fost foarte apropiată Doamnei Profesoare Comloșan”. „Doina Macavei! Doinița!... Tot așa grasă e?” „Nu. Din păcate, nu mai este. Și, înainte de a muri, a ajuns piele și os”. „Doamne, nu se poate! Doina să moară?!!! Nu se poate! Știți cum învăța fata aia? Știți ce

„... minte avea???” „Știu ce minte avea. Ți lă Descartes. Dar mai știu și ce lecturi avea. Am avut sentimentul, când am văzut-o coborâtă în mormânt, că se îngroapă o bibliotecă”.

Pe mine, m-a remarcat la un seminar din anul I. Îi plăcea să povestească, atunci când se ivea prilejul, cum eu, îmbrăcată într-o rochie bleumarin, plisată, cu guleraș alb-gălbui, ca descinsă, în plin comunism, dintr-un film de epocă, prezentam, la tablă, cu creta în mână, *Retorica romanului*, a lui Booth. Domnia Sa mai intervenea, cu observații de natură terminologică, preferând termenii franțuzești, ai lui Genette, iar eu mă încruntam, nedumerită, din moment ce conspectasem textul lui Booth și mi se părea logic să operez cu termenii din carte. Ca să nu-mi strice bucuria expunerii, Doamna Profesoară a spus în final: „Nu terminologia contează, ci fenomenele. Și știi care e fenomenul acum? Că am descoperit în tine o dascăliță formidabilă!”

Când a murit Tata, Doamna Profesoară mi-a povestit cum și-a pierdut dumeaei tatăl, ofițer de carieră, într-un stupid accident, la o ședință de trageri. Ea avea numai douăzeci de ani și era în sesiune. Nu s-a putut prezenta la două examene. Și a revenit la Cluj, toamna, ca restanțieră. Unul dintre colegi, viitorul scriitor Radu Ciobanu, i-a pus în brațe cărțile lui Hemingway. A ajutat-o foarte mult impresia puternică de masculinitate, ce se degaja din acele scrieri. În război, în luptele cu taurii, la vânătoreea de lei, eroul lui Hemingway își dovedea bărbăția. În toate ipostazele, ea își revedea tatăl. „Și eu am citit Hemingway, Doamna Profesoară. Și vă înțeleg perfect. Am doi copii, mintea tulbure, sufletul praf... La ce mi-ar ajuta mie eroismul, onoarea, vigoarea aceluia tip de personaj hemingwayan?” „Nu asta voiam să-ți propun, ci cu totul altceva. De când am fost cu lectoratul

acela de 4 ani la Lyon și am putut citi nonstop, mi-e clar că textul literar e un text lingvistic cu valoare estetică. Vreau să scriem împreună un tratat, care să vizeze formarea competențelor de analiză lingvistică și literară”. „O, dar nu sunt în stare...” „Nu cunosc pe cineva mai competent și mai compatibil cu mine!” „Dar nu pot acum”. „Tocmai acum e momentul. De asta ai nevoie. Nu de medicamente, care să-ți otrăvească organismul. Ne întâlnim mâine, să facem proiectul?” Nu puteam să o refuz. A urmat un stagiul de inițiere, de formare și de confirmare, mult mai dens și mai extins decât cel doctoral. Ne făceam planuri de lucru, le modificam, comentam, citeam, povesteam, analizam, redactam, confruntam... până tehnoredactam și editam. Și, pe măsură ce eu îmi reveneam, Doamna Profesoară se prăbușea. „Am cancer. N-o să stau să-mi plâng de milă. L-am sunat pe Jean Pop. Tocmai a trecut prin asta. Mă duce mâine la medicul lui. Ghilezan. Sau Lighezan? La Cluj. Mircea Borcilă mi-a aranjat cazarea. Tu să treci pe la Buni. Nu trebuie să bănuiești nimic. Țin niște conferințe, asta va ști ea”.

În 2002, anul morții Tatălui meu, a apărut primul volum, în 2003, anul când ea s-a îmbolnăvit de cancer, al doilea. În 2004, ne-am apucat de cel de-al treilea. Mă sună râzând. „Am băgat niște clătite la cuptor. Și, când am deschis duba, a explodat. Vestea bună e că n-am avut ochelarii pe nas, că se făceau țandări. Vestea rea este...” Am alergat la ea într-un suflet. Am găsit-o tumefiată, cu arsuri pe față, cu ochii în toate nuanțele violetului, cu un optimism debordant, căci avea alături o mulțime de creme pentru viitoarea piele fragedă și netedă, ca după niște măști cosmetice, cu care nu se încurcase niciodată în viață. Buni, care, de la 60 de ani, de când purta baston, fusese întreținută de Doamna Profesoară, se învârtea în jurul fiicei, îi oblojea rănilor. Acum vedea că are o fată bolnavă. Până acum era supărată că Doina „tăt să dușie la Cluj, nu să gândește că are o

mamă bătrână. Ea, la trien și dusă-i!” Între planurile lui Buni era și acela de a-și vedea fata Profesor universitar. A pus mâna pe telefon și a sunat-o pe Doamna Ileana Oancea, pe atunci decanul facultății noastre. „Tu Ileană, pe mine nu mă interesează, da’ cel mai mare titlu de la voi trăbuie să-l aibe Doina”. „Nici nu mă gândesc să fie altfel, Buni, îl va avea”. Așa că am făcut o pauză. Cât să-și completeze Doamna Comloșan dosarul de Profesor cu două cărți: un curs de teorie literară și o colecție de studii și articole, intitulată *Despre literatură*. N-o să uit ce cruce mare și-a făcut când a terminat dosarul acela de Profesor. Din editură, s-a dus direct la gară. Trebuia să ajungă la Cluj, la un control de rutină, înainte de Crăciun. Mă sună. Râde. „Am foarte bune analize. Dar, în fața unei florării, era o bălătuță înghețată. Am alunecat și mi-am rupt mâna stângă. Acum, ce să fac? Stau în gips. Bine că nu e dreapta”. Luam lecții de viață de la femeia aceasta atât de puternică. „Nu te vezi! Așa ești și tu. Dumnezeu dă în fiecare familie câte un stejar din acesta, ca noi. Numai că, pe vremuri, stâlpii familiei erau bărbați”. „O da, bărbații lui Hemingway... Unde mai găsești așa bărbați?” „În cărți”. „Nu știam de ce-mi plac atâta cărțile...” „După ce îmi scoate gipsul, ne apucăm de al treilea volum”. Citeam, dezbatam, clarificam. De atâtea ori, ne răzgândeam. Nu se supăra niciuna. Niciodată. „Eu am făcut un avort, Mirela. Am rămas gravidă, imediat după ce l-am născut pe George. Și aveam niște grețuri! Precis era fată. Cred că, dându-mi-te pe tine, Dumnezeu mă pedepsește. Îmi arată ce am pierdut...” „Nu gândiți așa. Poate că, de mult ce vă iubește, v-a dăruit o fată... adoptivă. Nora e departe...” Mâna i se vindeca greu. Tratamentele prelungite le dădeau de gândit medicilor. De Paști, au chemat-o să îi scoată gipsul. Eram ocupată cu cozonacii, cu pasca. „Hai, fă o pauză, că am să-ți dau o veste”. „Sunteți fără gips!” „Aș!” „Cum așa?” „Am căzut și mi-am rupt mâna dreaptă”. „Nuuuu...” Am mai luat o

baterie de cărți la citit. Conspecte peste conspecte. Vrafuri de hârtii. „Sunt citită, Doamna Profesoară?” „Foaaaaaaaar-teeeeeee!” Mi-am dat capul pe spate de plăcere. Și, în 2005, am scos și al treilea volum. Dumneai s-a ocupat de tragedie, eu, de metafora din limbajul comun. M-a făcut să înțeleg că numai marile culturi au tragedii, că spiritul tragic nu este la îndemâna oricui. Că profunzimea durerii nu este aceeași pentru toți.

După care, au început metastazele osoase. Nu mai putea merge. Suferința depășea orice închipuire. „Doamne, ia-o pe mama, să nu vadă ce urmează! Doamne, iartă-mă!” Mi se rupea inima auzind-o. Dar ce puteam face? Mergeam cu ea la chimioterapie, o vizitam, ca să nu se simtă singură. Să aibă pe cineva alături. Mai ajutam și alte bolnave neputincioase. Astfel încât, când ieșeam pe stradă, mă surprindea orice femeie care mai avea păr pe cap. „Să nu-ți faci griji! O să mă fac bine. Și scriem și al patrulea volum. Eu nu mai am de făcut decât comedia, ai să scrii tu mai mult. Sunt sute de metri de rafturi despre metafora poetică. O știință distinctă: Metaforologia!” Și vorbeam despre cum vom structura al patrulea volum. Slăbea și se petrifica. „E îngrozitor să ai un trup în care nu mai încapi”.

În ultimele ei săptămâni de viață, a fost dusă la ospiciul de pe strada Memorandului. Mergeam, zi de zi, în vizită la ea, împreună cu Doamna Ileana Oancea. Ne făceam una alteia curaj, fiindcă ni se spunea că decesul poate surveni în orice clipă. Nu mai prea vorbea, nu mânca mai nimic. Se usca. Precum creanga unui copac bolnav. O întorceam de pe o parte pe alta. Îi pusesem un braț pe după gâtul meu, mă aplecasem asupra ei, când, brusc, amintindu-și de mine, a îngăimat: „N-am mai scris cartea...”

Ochii ei calzi i-a închis George, fiul său din Canada. A ajuns, în ceasul al doisprezecelea, la căpătâiul mamei sale. „De ce-o trăbuit?” se tânguia Buni. În anul, pe care l-a mai trăit după plecarea fiicei sale, de câte ori mergeam la ea, se lumina la față: „Parcă vii de la Doina”. Dar apoi îmi spunea: „Nu mai vreau să te văd. Nu mai vreau să trăiesc. Vreau să mă ie Dumnezeu și să mă ducă la Doina me”.

De Sfântul Dumitru

Ca niște săgeți, razele de soare mi-au ciuruit ochii, de când se crăpa de ziuă. Eram atât de obosită, încât nu puteam întoarce capul, să mă feresc. Mi-am amintit de Profesorul Crașoveanu, care se plângea că e „deștept de la 5”. De fiecare dată când avea insomnii matinale, venea cu câte o problemă de gramatică în Catedră.

– Ce-i cu *adică*?

– Adică cum ce-i cu „adică”? E adverb...

Nu asta voia să audă. Îmi zâmbește, clătinând din cap. Nu-i exclude, totuși, lui *adică* valoarea adverbială.

– Când e adverb?

– Nu sunt *adică*, și *anume* propte pentru apozitii?

– E așa... și nu-i așa. Ce te faci cu *la o adică*?

– E locuțiune adverbială...

– Nu-i așa.

– Vreți să spuneți că e un substantiv? Ca *un bine*?

– Ei, *un bine* – *binele* –, dar *o adică*?

– *Adicătele*... Hohote de râs.

– Cum e, Domnule Profesor?

– Nu știu, că de-aia întrebai.

N-am cunoscut om care să scormonească, mai mult și mai circumspect, printre structuri și categorii, decât Profesorul Crașoveanu. Era de loc din Oltenia, de la o aruncătură de băț de Turnu-Severin. Mi-a povestit odată cum de a ajuns să poarte numele *Dumitru*. Părinții lui mai avuseseră doi feciori, care le-au murit. Cu fetele aveau noroc, dar cu băieții, nu. Primul copil fusese băiat și murise. A urmat o fată, care a trăit. Apoi, un băiat, ce a murit. Și iar

o fată. Când a rămas a cincea oară însărcinată, doamna Crașoveanu a intrat în panică.

– Iar o fi băiat... iar o muri...

– De unde știi tu?

– Păi, nu-i un băiat la rând?

– O fi, dar de unde știi tu c-o muri?

– Păi, nu muriră ceilanți?

– Las' că văd eu ce fac. Îmi trebuie și mie un băiat, să-mi ducă numele mai departe. Băiat să fie!

Se interesă el la lume ce învârteli poate face, ca să nu-i moară și copilul ăsta, în caz că-i băiat. Ca tot românul, ajunsese la preot, pentru slujbe în biserică, și la o vrăjitoare bătrână, tocmai pe la Calafat. Cheltui o grămadă de bani. Vrăjitoarea l-a convins că e un blestem pe familia lor, pe care nimeni nu-l poate dezlega, și că, dacă vrea să trăiască băiatul, trebuie să-l lepede, imediat după ce se naște... Așa că, pe arșița de iulie, Crașoveanu tatăl stătea pitit, lângă o fântână cu cumpănă, unde își lăsase copilul... de dat. Îi era teamă să nu-l mănânce vreun câine, că era un boț de carne. Deodată, văzu că se apropie de fântână o femeie.

– Îu-îu-îu!!! Un cópolis!!! (cu accent pe prima silabă, căci așa le spuneau oltenii copiilor abandonăți).

– Ia-l, țăță Dumitro, și al matale să fie!!!

– Cum?! Da' mă văzu cineva cu burtă???

– Du-l acasă la matale, că altfel ne moare și ăsta.

Primele șase săptămâni de viață le-a trăit copilul în băătura țăței Dumitra. Apoi, l-au botezat cu numele ei. Ea a pus o pomană mare, pentru toți morții familiei. Pentru nu știu care dintre cumnate, care a decedat la naștere, l-a dat de pomană pe micuțul Dumitru doamnei Crașoveanu. Așa a revenit el în familie, lângă părinții și surorile lui.

– Tulburătoare istorie. Bieții oameni!... Dar s-au făcut cu un fecior de mare ispravă...

Deștept, pasionat, plin de idei și de cumsecădenie. Mereu impresionat de durerea altora, mereu gata să ajute. Impecabil vorbitor de limba română. Cu două vicii letale: femeia și „beutura”. Amândouă i-au grăbit sfârșitul. Mai mult primul, după vorba din bătrâni: „Cine alege, culege...”

Bunul John

Mi-am dorit să fiu dascăl, cu mult înainte de a afla că aceasta este o meserie. Eram la grădiniță și, în pauze, mă furișam pe sub geamurile clasei Bunicului meu, care cânta cu copiii despre Domnul Tudor sau despre Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare... **Ca el voiam să fiu.** Seara, ne spunea, mie și fratelui meu, povești neconvenționale („Măi țigane, tu știi să fluieri a pagubă?”) sau ne învăța poezii, pe care nu le-am mai auzit în altă parte („Vezi tu mica pisicuță/ Cum tot mișcă din lăbuță?/ De ce face ea așa?/ Ea se spală, draga mea!//Vezi tu micul porumbel/ Cât e el de frumușel?/ Aripa de ce-i lucește?/ Dragul meu, el se păzește.// De la aste mici făpturi/ Să iei și tu-nvățăături...”). Înainte de culcare, ne scotea la plimbare, ca să numărăm stelele: „O stea – logostea,/ Două stele – logostele”. Atunci am comis prima etimologie populară. Cum „logostea” nu avea sens pentru mine, cântam: „O stea – gogoșea/ Două stele – gogoșele...” Mă încăpățânasem să îi spun și lingurii *lalea*. Toți mă contraziceau, în afară de el. „Lăsați fata în pace! Ei îi seamănă lingura cu laleaua. Și așa și e!” Punea mare preț pe naivitatea noastră. Dimineața mâncam „Mierea lui Dumnezeu” (făcută din pâinea rămasă de cu seară, tăiată cubulețe într-un castron, peste care turna ceai de tei sau de mușetel, îndulcit cu miere), iar la prânz, dacă se întâmpla să fie sacrificată vreo zburătoare, îi extrăgea creierul și ne îmbia să-l împărțim frățește și, evident, să-l mâncăm, ca să avem minte mai multă („Măcar voi să aveți minte, că... lumea-i plină de proști”). Ne iubea în tihnă, văzându-ne crescând sub ochii lui. Cum n-a putut să-și vadă fetele, căci era pe front, când ele aveau vârsta noastră. Nu ne impunea nimic. Decât, implicit, respect. În preajma lui, nu puteam țipa, că tresărea. „Nu-mi face bine!” spunea, blajin. Și

Îți era jenă că l-ai tulburat. „Eu am făcut războiul”, completa. „Mă sperii ușor”. „Eroii nu se sperie, Bunu John!” „Nu sunt eu erou. Eroii știu ce-i moartea”. „Și tu nu știi?” Eram convinsă că el știa totul. Atunci când frățiorul meu, la vreo trei ani, a făcut o convulsie, până să ajungă ambulanța, Bunicu îi săruta tălpițele și se ruga de el: „Să nu mori, Dănuț! Să nu mori, că Tata Moșu o să te lase să faci orice!” Apoi, dacă se îmbolnăvea el și ajungea la spital, temându-se de inevitabilul sfârșit, ne întreba, rupându-ne inima: „De ce n-am murit eu în război?” Odată, se grăbea să plece de la noi la tren. Mă rugam de el să mai stea, măcar până la trenul de seară: „Nu pot. Îți spun ceva, care rămâne între noi: am auzit-o pe Mumă-ta zicând: «De-aș muri odată!» Eu nu suport asta. Îmi face rău”. El nu înjura decât comuniștii: „Bată-i Dumnezeu să-i bată!” Nu făcea nimănui morală, își dojenea, cel mult, ginerele: „Mai încet, copile! Nu-ți ia nimeni farfuria din față!” Mânca orice și Îi mulțumea lui Dumnezeu pentru bucate. Se bucura de tot ce-i oferea viața. Dacă găsea vreo monedă pe jos, își freca barba cu ea, ca să aibă noroc la poker, la loto, la loz în plic. Dacă pierdea ceva, nu se necăjea deloc. Spunea întotdeauna: „E-heee, la câte am pierdut eu în viața mea!” „Ce ai pierdut, Bunicule?” Ținea socoteala marilor pierderi, pe degete. „Am pierdut postul de învățător în satul natal, fiindcă un frate a uneltit împotriva mea; am pierdut cinci ani din viață pe front; am pierdut casa, pe care am construit-o pe banii câștigați de mine în război; am pierdut palatul, pe care l-am cumpărat de la Pompilie, înainte de naționalizare; am pierdut pământul...” „Dar ai omorât pe cineva?” „Asta nu știu. Închideam ochii când trăgeam. Și eu eram mereu în linia întâi. La înaintare. Nu vedeam ce rămânea după noi”. „Eu tot cred că tu ești un erou... Tu n-ai să mori niciodată! Nu te las eu!”

A ieșit la pensie, în anul în care am intrat eu la școală. Am învățat de la altcineva carte în sat. Aveam numai note de zece și

impresia că sunt foarte bună la învățătură. Însă, la oraș, unde au hotărât ai mei să continui dintr-a cincea, la prima dictare, am luat nota patru. Am plâns tot drumul până acasă, convinsă fiind că mi se vede în frunte „scaunul”. Bunicu m-a iscodit mult timp, pe treptele din fața casei. Ne-am lămurit, din vorbă în vorbă, ce era de făcut. „Lasă, Tată Moșule, că le arăt eu lor!!!” El mi-a supravegheat apoi atent scrierea, nu doar în caietele de română, ci la toate disciplinele. „Ce profesor e acela care-și pune semnătura pe caiet, dar nu-ți corectează greșelile???” Era revoltat împotriva oricărui dascăl, însă niciodată nu era supărat când greșeam eu. „Tu e normal să greșești. Ești învățăcea. Lor să le fie rușine!”

Țin minte că, într-o după-amiază de vară, mă prefăceam că dorm, când Bunu John, întors de la oraș, îmi povestea, în șoaptă, Bunicuței, care era numai ochi și urechi, că a fost la Arte Plastice și că a găsit afișate, pe geamul de lângă poartă, rezultatele elevilor la învățătură. „Și fata noastră... foarte bine... Măăăi, da' ce bine!”

Am ajuns, la liceu, pe mâna Profesorului Mihai Gafencu, care nu mi-a fost doar profesor de română, ci și diriginte. **Ca el voiam să fiu.** Să văd dincolo de rânduri, și dincolo de lucruri, și să am curajul să spun ce văd cu voce tare. Să țin la distanță lumea și, totuși, să pătrund în sufletul celor ce mă merită. Să am cunoștințe, convingeri, dar și umor („Căci am și memorie, nu doar aspect de elefant”; „Și mai bine trăiești o zi ca vulturul, decât o sută de ani precum cioara” etc.). Să știu toată literatura română și toată gramatica, nu doar secțiuni din acestea. Să trăiesc toate rolurile personajelor din cărți, dar și rolul scriitorului. Să mă pun în context. Multe uși secrete mi-a deschis Mihai Gafencu și m-a cucerit. Părinții mei au fost foarte dezamăgiți, când au auzit că vreau să fac filologia. Tata nu mă scotea din „tovarășa Ciorogârla”, prevăzându-mi un viitor la țară, departe

de lumea civilizată. Toată familia era plină de dascăli săraci, împrăștiați prin satele României Socialiste. L-am întrebat pe Tata Moșu dacă e bine ce fac și a dat aprobator din cap. Așa că mi-am continuat drumul.

Când eram în anul I de facultate, a intrat în amfiteatrul A12, ce astăzi îi poartă numele, Profesorul Tohăneanu și a început să ne vorbească despre romanitatea cuvântului românesc. „Din creștet până-n tălpi, de la *pilus* la *calcaneus*, suntem latini”. O altă limbă română auzeam din gura Domniei Sale. Cât de puțin contează părerea celor ce niciodată n-au fost acolo, unde se toarce „lâna de aur”!

Eu am înțeles, de mică, unde trebuia să ajung. Adică acolo unde eram când, într-o după-amiază de vară, trezită din somn, l-am auzit, și apoi l-am și văzut, pe Bunul John, atât de mândru de mine.

Magistrul

– Dacă eu aş fi citit ce aţi scris acum despre Tohăneanu, despre cum s-a jurat el că nu va bea apă din Bega, nu i-aş fi făcut statuie! Păi, cât iubesc eu Bega, cât iubesc oraşul ăsta...

– Maestre, şi el l-a iubit. A rămas aici până la moarte. Şi a făcut o şcoală de filologie. A fost inima ei. A spus acele cuvinte la supărare. Compara Dunărea de la Galaţi, peste care se aşternea şi nostalgia copilăriei, şi a adolescenţei, cu Bega, lângă care fusese trimis forţat, alungat de la Universitatea din Bucureşti.

– Nu are nicio scuză...

– Profesorul Achim Dragomir, pe care Magistrul l-a cununat apoi, povestea că, în seara descinderii lui Tohăneanu în Timişoara, li s-a alăturat, la masa lor, de la „Grădina bănăţeană”, Profesorul Minciu, de la Medicină. Auzind numele de Tohăneanu, acesta l-a întrebat dacă nu cumva e rudă cu Profesorul Tohăneanu, de la Galaţi. Până să primească un răspuns, a apucat să mai zică: „Aşa zbir n-am mai văzut!” Magistrul s-a ridicat şi a plecat. Cu toate eforturile sale, de numeroase decenii, Profesorul Dragomir nu a mai reuşit să-i împace.

– Pentru asta, toată stima!

– Tatăl era sfânt! Avea doctorat în Drept la Berlin. De la el a învăţat latina. Vă amintiţi că, la dezvelirea bustului de pe Alea Personalităţilor, Doamna Ligia Tohăneanu a citit o scrisoare, din 1925, adresată mamei Magistrului, Emilia, epistola în care soţul îi cerea acesteia să amâne botezul fiului lor, Gheorghe Ion, până la întoarcerea lui în ţară, fiindcă e decis să îl boteze la Cheia, în apă de izvor de munte? Să nu vă pară rău că aţi făcut statuia! O merita cu prisosinţă. Îmi amintesc cum v-am cunoscut. Într-o seară de iarnă, după cursuri, în Amfiteatrul G.I. Tohăneanu. V-am arătat tabloul

Magistrului de pe perete. Ca să-l vedeți mai bine, ați sărit pe o bancă. M-am mirat de ce detentă aveți, de ce mobilitate juvenilă! V-ați aplecat spre el, de parcă erați pe marginea unei prăpăstii...

– Ca să-l aud mai bine!

– Ați și vorbit? Eu mă uitam la ochii cu care îl priveați! De altfel, i-ați analizat buzele. Subțiri, strânse, cu o configurație distinctivă. Și mi-ați spus că nu era un om frumos. Am ripostat cu toată forța: „Eu îl văd foarte frumos! Noi toți îl iubim!” Și ne-am așezat să vorbim despre Domnia Sa.

– Am și citit ce ați scris...

– L-ați reîntruchipat, Maestre! Nu e de mirare că ați comunicat atât de bine. Vă cheamă Gheorghe, sunteți din aceeași zodie... Domnia Sa se simțea obligat, și de nume, și de moștenirea intelectuală a tatălui, să venereze limba română, a cărei limbă paternă, spunea el, simbolic, e latina... Când discipolii săi, Bogdan Țăra și Gabriel Bărdășan, i-au dezvelit bustul din Amfiteatru, eram cu fața spre public. S-a produs un șoc. Înainte de aplauze, n-ați auzit un vuiet? Eu i-am văzut pe Profesorii Vasile Frățilă și Richard Sârbu. Erau atât de uluiți, de parcă Profesorul însuși se întorsese acolo și se pregătea să spună ceva. Așa făcea Tohăneanu. Venea val-vârtej, privea într-un punct fix, vorbea într-o altă limbă română, ce izvora în el, mai frumoasă, mai pură, mai năvalnică, și ajungea în sufletele noastre, larg deschise. N-ați văzut cum au înmărmurit toți, înainte de a izbucni în aplauze? Pentru că l-au recunoscut! Unii, după 60 de ani. Din 1956 și până... când își va aduce aminte lumea de el, G.I. Tohăneanu aparține Timișoarei. E cetățean de onoare al orașului de pe Bega și, datorită geniului Domniei Voastre, e din ce în ce mai vizibil.

Cum să nu fi băut Magistrul apă de-aici, dacă n-a mai părăsit locul, deși venise... ca să plece?

Mentorul meu nu are statuie

Ca un făcut, marii profesori mor în vacanță, de Paști sau de Crăciun. Astă-vară, de cum a apărut zvonul morții Profesorului Muțiu, ne-am dat unii altora telefoane, ca să ne asigurăm că e adevărat ceea ce am aflat. Părea de neînchipuit să moară șeful nostru de Catedră, prodecanul nostru. Într-un târziu, s-a confirmat trista veste. A trebuit să mă ocup eu de îndatoririle ce apar în instituție într-un asemenea moment. L-am sunat pe Profesorul Vasile Țâra, ca să îl rog să vorbească la înmormântare.

– Doamna Borchin, am făcut necroloage pentru Scorobete, Șerban, Felicia Giurgiu, Profesorul Munteanu... Mai rămâne să fac și pentru mine și, când mă înmormântați, numai să puneți să meargă banda...

În secret, îi eram recunoscătoare că refuzase. Simțeam că Profesorului Muțiu, căruia îi datoram prezența mea în UVT, se cuvenea să-i țin eu discursul funerar. Fiindcă l-aș răsplăti astfel pentru încrederea ce a avut-o în mine, atunci când m-a sunat, ca să-mi propună postul de preparator, în 1990. Am petrecut noaptea de dinaintea înmormântării, răsfoind un voluminos album cu amintiri. Scriam tot ceea ce ochii-mi arătau și urechile-mi auzeau, cu gândul că n-am să citesc totul. Dar lumea mă asculta atât de atentă, încât aș fi putut să nu sar niciun cuvânt. Și totuși, anumite scene le-am lăsat pe dinafară. Cum ar fi lecțiile profesionale pe care mi le dădea: „Nu mai șterge pe tablă! Dai o impresie foarte proastă!” „Și dacă greșesc?” „Caută să nu greșești! Dacă eu greșesc, e altceva. Sunt om în vârstă, conferențiar, am credibilitate. De tine vor spune că nici atât nu știi...” Sau felul cum îmi lua apărarea. Răspundeam de complicatul orar al Literelor, în condițiile lipsei de săli. Se mai

suprapuneau ore, din această cauză, dar și din pricina stângăciei mele în a genera un orar, pe care 90 la sută din cei interesați nici nu știau să-l citească. Atunci eram chemată, de urgență, la Decanat. Odată am fost în așa hal muștruluită, încât am ieșit plângând. Am încercat să-mi ascund ochii de Profesorul Muțiu, dar Domnia Sa a înțeles ce tocmai se întâmplase, m-a luat energic de mână și, de față cu mine, și-a avertizat colegii, ajunși șefi, că nu au niciun drept să ridice tonul la o colegă mai tânără și că, dacă așa ceva se va mai întâmpla, Domnia Sa va considera că este lezată Catedra de limba română. „Fata asta a terminat facultatea cu nota 10 și cu zeci de premii. Acum nu are încă o carieră, dar promite foarte mult. Vă veți rușina cândva pentru ce i-ați făcut azi!” Nimeni nu s-a mai atins de mine în facultatea aceasta, în care m-am simțit, de multe ori, mai bine decât acasă. Decanul îmi spunea „Sărut-mâna!” și mă întreba, de fiecare dată, câte ceva, ca să dreagă busuiocul.

În 1992, o prietenă de-a mea, jurnalist cunoscut în urbe, mi-a cerut să-i dau ore de engleză la Radio. Ni s-a alăturat imediat și Călin Pacatiuș. Ea îmi lua interviuri pe diverse teme, Călin pune muzica adecvată. I-am atras atenția șefei lor. Și, într-o după-amiază, m-au așteptat toți trei, înghiontindu-se pentru surpriza ce urmau să mi-o facă. „Ești tânără, inteligentă, ai dicție bună. Scoatem un post anume pentru tine!” Ce poftă de microfon mă apucase! Cu cât entuziasm i-am împărtășit-o apoi Profesorului Muțiu! „Te duci la Agneta Nica? Foarte bine! Femeie sclipitoare! A terminat la noi șefă de promoție. Dar să-ți dai demisia înainte de vacanță, ca să putem organiza concurs pentru postul de asistent”. „De ce să-mi dau demisia? Pot să am două joburi”. „Nu și când unul e cel de aici: de cadru didactic universitar! Să știi că nu mă supăr pe tine. Am fost și eu la Radio, înainte de a veni la Universitate. Tu alege!” Așa mă vindeca Profe-

sorul de naivitate, ajutându-mă să devin ceea ce ar fi trebuit, poate, mai devreme, să fiu.

La ultimul său curs, m-a invitat și pe mine. Și-a luat rămas bun de la studenți. Le-a garantat că rămân pe mâini bune – cu Crașoveanu, cu Metea, cu Borchin. A venit și clipa când a pășit pentru ultima oară peste pragul ușii de la Catedra noastră: „Nu de moarte mi-e frică. Poate surveni și mâine. Ci de sărăcie. Nu vreau să ajung o povară pentru Mihai”. I-am mărturisit asta fiului său, chiar înainte de înmormântare, și l-a impresionat foarte tare. „Așa a spus tata? Doamne! Cum de s-a gândit...?” Apoi mi-a povestit el cum s-a pregătit Profesorul de moarte. Îl trata, de inimă, de mulți ani, fiul Doamnei Profesoare Bărbat, cardiologul Dorin Bărbat. „Domnule doctor, o să doară?” „Deloc, Domnule Profesor! Se va întâmpla în somn. Nu veți simți nimic!” „O, atunci e foarte bine. Vă mulțumesc pentru anii din urmă!” După ce a ieșit din spital, i-a cerut fiului său să-l ducă, să mai vadă o dată câmpul. Și l-a dus Mihai la țară, la Ghilad. Apoi au dat o fugă la Arad, i-a plăcut Profesorului noul centru al orașului vecin. La întoarcere, au trecut prin Piața 700 și au apreciat, mai cu seamă, oferta de flori...

Câteva dintre acelea se vor fi mutat pe mormântul lui.

Celosa

- Mi-e foarte greu fără tine. Nu știu cu ce să-mi umplu timpul.
- Nu mă așteptam la asta din partea ta. Ți s-a întâmplat vreodată să vrei să pleci... oriunde?
- Chiar vrei să mă părăsești? Ai uitat tot ce-a fost frumos între noi, pentru că am făcut o gafă? De ce mă chinui așa?
- Eu nu uit. Să nu uiți că eu nu uit! Și amintirile se adună, se înmulțesc, se împart și ajung la același numitor comun.
- Care e...?
- Aș lua pământul la pas, fără indicatoare, spre zero...
- Numitorul comun e zero?
- Anul acesta e... cel al despărțirilor definitive. Am văzut moartea de aproape. Asta mă face să-mi vină să o iau la pas. Tu să mergi mai departe zâmbind...
- Cum o să mai pot zâmbi?... Bunicu spunea că e imposibil ca omul să nu-și presimtă moartea.
- Poate că Bunicu avea dreptate. Dumnezeu te înștiințează cumva.
- Și Sorescu a scris așa o poezie pe patul de spital: „Hai, suflete, ia-o-nainte!” Nichita Stănescu, simțind că moare, i-ar fi spus asistentei: „Dă-mi viața ta!”
- E o mare taină. Am asistat la împlinirea ei. Știu și eu, atât cât poate un om ști.
- Și eu am asistat. Și... m-a dat peste cap prima oară, când am fost singură. Apoi, mi s-a părut că particip la un ritual. Mai puternică, infinit mai puternică decât mine, a fost Mama. Poate și fiindcă ea a trecut prin mai multe...
- Dar să nu ne impacientăm! Nu-i nimeni pe moarte.

- Mi-a povestit o colegă, divorțată, pe care fostul soț o părăsise pentru o altă femeie, că ar fi preferat să rămână văduvă, decât să treacă prin umilința asta.

- S-a trezit Duende? Ai prefera să mor decât să mă gândesc la altă femeie? Decât să visez la o altă prozatoare sau poetă?

- De ce-mi pui așa întrebări? Știi cât mă tulbură. Măcar nu-mi mai spune...

- Sunt convins că ți le-ai pus tu deja. Altfel, n-ai fi amintit de colega ta... Geloaso! Celosa!

- Celosa??? Yo?!

- Începe să mă distreze teribil gelozia ta. De unde mă enervau geloșii, acum încep să-mi placă. Tu, adică! Te rog chiar să fii geloasă, cât mai des poți, că ești enorm de tentantă!

- Nu mă zgândări, te rog...

- Acum mi-am dat seama că, atunci când ești geloasă, îmi placi la nebunie.

- Ah! Numai să te uiți la vreuna în fața mea!

- Da?... Ce mi-ai face?...

- Nu râde! Așa râdea și Bunu John!

- Ce are una cu alta?

- Mă tot amenința că o să-l găsesc într-o zi cu mâinile pe piept. Până când...

- Până când ce i-ai făcut? Doamne, iartă-mă!

- Nimic. I-am spus doar că am să îi desfac mâinile de pe piept și am să-i înfig degetele în nas!

- Și n-a mai glumit așa cu tine, nu?

- Nici n-a mai murit. Până la 90 de ani, când n-a mai avut încotro.

- M-ai făcut să zâmbesc!

- Deci, te-aș sfătui să nu mă faci geloasă!...
- Celosa! Tu nu-ți dai seama ce mare greșeală e să fii gelos pe cineva? Îi conferi unei persoane o importanță pe care nu o merită. Pe ea nu o atinge cu nimic aversiunea ta. În schimb, tu îți distrugi karma...
- Și nu m-ai mai iubi cu karma distrusă?
- Mi-ar fi milă de tine... Poate că te-aș iubi din milă.
- Să nici nu-ți treacă prin cap!
- Tu nu înțelegi că numai tu mă ții pe linia de plutire? Că numai gândul la tine mă mai scoate din melancolie, din singurătate?
- Oare atât de puțin a fost între noi, încât am ajuns să ne simțim singuri?
- Iar te îmboldește Duende? Chiar face cu tine ce vrea, Celosa?
- Eu nu-l văd, că l-aș alunga cu pietre!
- Ești teribil de bănuitoare. Destinde-te! Dă la o parte stresul, că reduce orice apetit.
- Crezi că stresul e un pericol pentru relația noastră?
- Un mare pericol.
- Eu nu cred că pot scăpa de stres. Decât în acele momente când sunt cu tine, atunci numai la tine mă gândesc.
- Când ne prindem mâinile și începem acel dans, ca în vis?
- Da...
- Eu cu Fetița mea din vis. Clipă de clipă, atâta timp, încât realitatea se destramă și uităm de tot, numai de noi, nu.
- Atunci te simt numai al meu. Cu gândul numai la mine.
- Al tău și sunt.
- Fără nicio comparație?
- Fără. Cu gândul numai la tine. Te ador în acele momente.

– Am citit că unii, în asemenea împrejurări, se gândesc la altcineva, cu care ar vrea să fie. Sper că tu nu faci asta...

– Cum o să mă gândesc la altcineva, când îți strâng talia mai tare decât orice cordon? A fi cu tine, numai cu tine, e un act de adorație.

Te auzi cum vorbești, Celosa? Tare ți se mai potrivește numele ăsta!...

Pabarul

- Ți-ai băut cafeaua fără mine? Cum ai putut să uiți că, în licoarea aceea brună, te așteptau ochii mei?

- Încă mă uit în ochii tăi. De acolo îmi vine toată savoarea cafelei.

- Atunci, ia-mă în brațe și nu-mi mai da drumul! Lasă-mă să mă prind de mâinile tale, de picioarele tale de înotător robust, să mă uit în ochii tăi verzi, care mă înțeleg atât de bine!

- Am încercat să-mi vin în fire. Nu se poate așa, suntem prea sensibili, ne consumăm prea tare. Plâns, insomnii, frământare continuă. Nu vom putea rezista, nici fizic, nici nervos...

- Mi-e teamă de zilele ce ar urma fără tine, de zilele în care ți-ai putea umple timpul cu altceva și nu te-ai mai gândi la mine.

- N-ai merita? După ce mi-ai făcut? Sau după ceea ce ar fi trebuit să faci, și nu ai făcut, pentru mine?

- Nu m-am gândit, nicio secundă, că m-am purtat nepotrivit față de tine.

- Cum ai putut suporta tu ca o cuconiță oarecare să mă compătimească în cel mai înalt grad? Cum de n-ai avut nicio reacție?

- Mi se părea că e dreptul ei să spună ce simte, ce crede...

- Dreptul ei?!... Cu logica asta, mâine-poimâine, oricine mă poate jigni în fața ta, că tu taci. Era dreptul tău, mai mult chiar, era obligația ta să o contrazici, să o corectezi, văzând că greșește.

- Fata nu a avut senzația că spune ceva rău și nici eu n-am avut această impresie. Recunosc că n-am fost suficient de atentă.

- A fost ceva foarte rău. Deși neintenționat, poate. A pornit din dorința de a te linguși, precum și din lipsa ei totală de tact, dintr-o ignoranță greu de înțeles.

– Sigur a fost neintenționat, dar a ieșit rău. Acum văd cât de rău. Și suport consecințele pasivității mele.

– Era vorba despre sufletul meu!!!

– De-aș putea da înapoi timpul!...

– Unele lucruri nu se mai pot îndrepta niciodată.

– Voi trăi cu remușcarea asta! Dar, repet: nu am perceput enunțul ei ca tine.

– Nu se poate imagina un enunț mai clar. Nicio ambiguitate. Îl citesc. E limpede.

– Eu nu l-am citit. L-am auzit în două-trei secunde. După care, domnița a trecut la altul. Și tot așa.

– Nu-i posibil să nu fi observat!...

– Acum observ, atunci n-am fost atentă. M-am lăsat dusă în eroare de rostire, de mimica ei binevoitoare... Dacă o înțelegeam pe loc, reacționez ca o fiară. Doar știi cât îți sunt de devotată.

– Tocmai asta e de mirare. Că, deși îmi ești foarte devotată, nu ai remarcat o lovitură, atât de dureroasă, la adresa mea.

– Iartă-mă! Îmi pun cenușă în cap. Îmi pare foarte rău, dar ce mai pot să fac? N-am dormit toată noaptea, îți dai seama...

– Am revenit, totuși. M-am gândit că ești bulversată și nu puteam să nu-ți las măcar un mesaj, în eventualitatea că ai intra pe e-mail.

– Ai revenit, fiindcă nici ție nu-ți priesc dizarmoniile astea dintre noi. Ai revenit, în mijlocul furtunii.

– Eu și-n ploaia asta rebelă, în stropii mari, amestecați cu vânt, tot pe tine te văd. Cu plânsul tău necugetat de femeie geloasă. Cu mirosul tău natural, persistent, reconfortant, de femeie iubită.

– Din nimic, sau mai din nimic, ne prăbușim periodic. Suntem mult prea patetici. Poate chiar nevrotici. Nu cumva ne e prea teamă

că ne pierdem? Eu trăiesc cu frica asta. Ar fi păcat să se destrame vraja, ce ne leagă de atâta vreme.

– Ca să dureze, relația noastră are nevoie de luciditate și calm. Altfel, o nimicim cu mâna noastră.

– Vrei să spui că o terță persoană a făcut să se năruiască totul?

– Ea. Și tu, că nu ai reacționat.

– Cât de dur ești cu mine! Când viața e atât de scurtă!

– Tocmai de aceea, Duende!

– Duende?! Aș fi preferat să fiu Rusalca ta!

– Rusalca mea minunată? Hm!... Ești tu zână și zeiță?!

– Nu, dar sunt a ta, cu tine. A ta. Cu tine. Înțelege? N-am făcut bine, am greșit. Dar de ce nu vezi partea plină a paharului?

– Cum să pot vedea partea plină a unui pahar spart? Făcut țândări?...

Superfluu

- O să ne batem pentru tine.
- Cine?!
- Noi, fetele.
- Nu trebuie. Sunt al tău.
- Tocmai pentru că ești al meu. O să mă bat, ca să te apăr. Așa cum își apără soldații țara.
- Ești în mare formă azi. Tu ești iubita mea, știi asta.
- E ceva ce trebuie să simt mereu. Nu să știu. Vreau să-mi reamintești.
- Nu simți că te iubesc? E atât de clar! Nu vezi urmele mele?
- Ba da. Însă numai ca pe niște amintiri... locale. Vreau mai mult.
- Adică...?
- De pildă, aș vrea să nu mă mai privești, în nicio împrejurare, cu aceiași ochi cu care le privești pe altele.
- Niciodată nu te-am privit cu aceiași ochi. Nici n-aș putea. E o altfel de legătură între noi. Care ține lumea la distanță.
- Nu chiar toată lumea. Mai sunt și femei seducătoare în preajma ta.
- Întotdeauna m-au enervat.
- Nu am prea observat.
- Fiindcă sunt un om politicos. Dar, cum te privesc pe tine, de cum deschid ochii, până la culcare, și uneori și cu ochii închiși, când visez la tine, n-aș mai putea privi pe altcineva, nici să vreau.
- M-ai sedus cu ochii tăi verzi și plini de căldură. Și cred că m-ai făcut mai bună.

- Erai la fel de bună, cum ești acum. Dar, parcă, mai puțin geloasă. Totuși, chiar și geloasă, ai farmec, fiindcă mărturisești totul cu o candoare! Te superi dacă-ți spun că ești prostuță?

- Nu mă supăr. Emilia îmi spunea că sunt prostălaie. Dar era o vorbă de alint.

- Ce-ar fi să ne încuiem în casă și să zidim ușile, ferestrele, să fim numai noi doi? Să nu ne mai interferăm cu lumea, ca să nu mai ai chiar niciun motiv de gelozie...

- Nu râde!

- Nu ți-a trecut cumva prin cap să mă sechestrezi?

- Dacă ai ști cum te iubesc! Mereu visez cu tine. Știi starea aceea de dimineată, când te trezești dintr-un vis frumos... și închizi ochii, refuzând să te trezești?... Știi că e vis, dar, vrând să mai visezi încă, strângi tare ochii?

- Nici eu nu m-aș trezi din visele cu tine. Îmi place foarte tare să te visez. Și te înțeleg. Din așa vise, cine ar vrea să se trezească?

- Nici să visăm nu suntem, cu adevărat, liberi. De la ora, la ora... Ne impune societatea un program, o anumită luciditate, o prezență efectivă, în altă parte.

- Tu ești partea cea mai reală a viselor mele.

- Iar tu, partea cea mai ireală a realității mele. Mă faci să trăiesc frumos într-o lume hâdă.

- Văd că scrii mai bine de când ești îndrăgostită. Ai un alt suflu, o altă forță.

- Datorită ție. Mă tragi după tine și mă urci, și mă urci...

- Eram tentat să te laud, dar, cum tu împarți totul cu mine, m-aș și lăuda, implicit.

- Nu cred că n-ai avea cu ce.

- Îmi promiți că vei adormi zâmbind? Uite, fac o profeție: Te vei trezi o mare scriitoare, transcriindu-ți visul din noaptea aceasta!

- Ha, ha, ha! Prefer ca, atunci când mă trezesc, să fiu tot iubita ta. Ca astă-iarnă, când mi-ai făcut o declarație superfluă.

- Ce declarație superfluă?

- N-o să-ți spun niciodată ce.

- De ce să nu-mi spui? Spune-mi acum! Vrei să nu dorm la noapte?

- Nu, niciodată. Dar n-ai niciun motiv să nu dormi. A fost ceva spontan. Neesențial. Dacă ai și uitat...

- Am zis ceva superfluu, dar n-ai să-mi spui niciodată ce? Cum de mai pretinzi atunci că mă iubești? Iar a intervenit Duende?

- Nu! Niciun Duende! A fost ceva între noi, excluzând orice terță persoană.

- Ce anume a putut fi, dacă nu poate fi spus?

- Cred că nu are niciun rost.

- Ce-a fost superfluu? Vreau să știu.

- Promiți că ai să râzi și că ai să dormi, după aceea, liniștit?

- Nu, nu promit nimic. Fiindcă iar ești sub stăpânirea acelui Duende, iar trăiești voluptatea de a ne distruge fragilul echilibru sufletesc. Iar nu putem fi, din cauza Duendelui tău, fericiți.

- Era doar o glumă de final de întâlnire.

- Și de ce nu poți să mi-o amintești? Era o glumă idioată?

- Of, ce suspicios ești!

- Te rog! Nu te încăpățâna!

- Te-ai ridicat să pleci. Și probabil că te-ai simțit foarte bine, fiindcă, în timp ce îți aranjai fularul, te-ai întors spre mine, râzând, și ai spus: „La cât sunt de nebun, m-aș însura cu tine!”

- Da, țin minte. Ce era de nespus în asta?

- Nimic. Doar că era superfluu. Mai zici că ți-am stricat ziua? O zi perfectă?

- Nu, acum că am aflat... Nu se știe cât de superfluu este enunțul acesta. Nu aduce anul...
- Nu aduce. De aceea, rămâne totul în eter.
- Dar de ce nu m-ai respins atunci? De ce nu ai calificat, atunci, enunțul ca superfluu? De ce l-ai primit cu îngăduință?
- Fiindcă era atât de frumos!...
- Este un timp pentru toate.

Autodialog IX

„Acestea nu sunt autodialoguri. Cum le citesc, cum intru în rol. Adică știu care e partea mea, care e a ta. Încep să-mi citesc rolul cu voce tare. Nu cumva sunt dialogurile tale ascunse?” „Ba da. Sunt voci, pe care le aud, în timp ce merg pe stradă, stau în fotoliul meu de lângă birou, așteptându-te să-mi bați la ușă. Mai cu seamă vocile noastre. Cuvintele scrise sau nescrise, rostite sau nerostite, în alte aranjamente”. „E un Duende în tine, ți-am atras atenția, un spiriduș, care te chinuie, te împiedică să fii fericită”. „Crezi?” „Sunt convins. De ce nu ești fericită? Ai toate motivele să fii. Mai presus de toate, pe acela că iubești, că ești iubită. Ce om ca tine ar vrea mai mult decât atât?” „Sunt mereu nesigură de tine”. „Urăști femeile”. „Numai pe cele care se apropie de cel pe care îl iubesc”. „Și dacă au două cocoase, doi negi pe nas și sunt de vârsta a treia?” „Nu fac discriminări...” „Am auzit că femeile se urăsc între ele. Dar mi-e greu să cred că tu ai urî pe cineva”. „Nu urăsc pe nimeni, fii liniștit în privința asta. Mi-e doar frică de ele”. „Frică? Tu îți dai seama ce grozăvie spui? De ce anume ți-e frică?” „De concurență”. „Și, presupunând că ar fi așa, că ai concura cu o femeie în inima mea – ceea ce nu e decât o ipoteză – de unde știi că nu ai câștiga tu?” „Mă doare ideea de concurență. Tu ești singur în sufletul meu. Orice concurență e, din start, exclusă. În cazul tău, nu poate fi vorba de nicio concurență, deci. Asta nu te face să te simți bine?” „Ba da. Îmi dăruiești o stabilitate de care am nevoie. Aș vrea însă și o liniște, pe care uneori mi-o dai, alteori mi-o iei. Mai ales atunci, când otrava asta a geloziei se revarsă în tine. Când îți pierzi miresma distinctivă. Acel parfum al blândeții, care e numai al tău”. „Inima mi se face arici, ghem de țepi, dacă văd o femeie în preajma ta”. „Iartă-mă, dar

nu e deloc normal. Să zicem că am fi la o terasă, doar noi doi, și ar trece pe lângă mine o prietenă veche – o prietenă, nu o iubită – nu aș putea să o invit să ni se alăture la masă, la o cafea? Ce-ai face atunci?” „M-aș ridica, m-aș scuza politicos și aș pleca. Nu aș suporta să fii amabil cu o altă femeie în fața mea”. „Ce impresie i-ai face?” „Nu m-ar interesa. Mă interesează tot mai puțină lume, aproape nimeni în afară de tine”. „Asta frizează patologicul. Ți dai seama ce gust amar mi-ar lăsa? Ești foarte posesivă!” „Posesivă? Ce ți-am cerut eu ție? Ce am de la tine? Sigur că asta e cam tot ce am. Dar nu știu unitatea de măsură pentru această posesie”. „Îmi limitezi libertatea”. „Nicidecum. Ai libertate absolută. Îmi rezerv însă, și eu, libertatea unei reacții”. „Deci, ai pleca de la masă. Iar eu m-aș gândi: acum ce să fac? Să plec după tine? Să rămân cu ea, prefăcându-mă că nu s-a întâmplat nimic? Cum să mă raportez la o asemenea reacție a ta? Tu cum te-ai aștepta?” „Cum îți dictează conștiința. Nu pot juca rolul convențional de prietenă. În mintea mea, ca și în sufletul meu, sunt iubita, nu prietena ta. Nicidecum amanta, care ar trebui să accepte, poate, un asemenea joc de rol, în public”. „Eu pot să joc și acest rol. La urma urmei, nu suntem și prieteni? Tu spuneai că sunt prietenul tău cel mai bun”. „Suntem prieteni. Dar în intimitatea noastră. În strania noastră iubire. În ciudatul cuplu pe care îl formăm”. „De ce nu și în afara lui? Prietenia este o relație atât de rară și de frumoasă! De ce n-ar fi afișată, firesc, cu mândrie chiar?” „Fiindcă asta m-ar pune în raport de echivalență cu altcineva. Ar apărea o femeie, cu care nu m-am gândit să-mi petrec după-masa sau seara...” „Viața e atât de imprevizibilă...” „Iar tu ai fi echidistant, la fel de familiar cu ea, ca și cu mine”. „Și mare lucru ar fi! După acea seară, tu ai rămâne cu mine, ea nu ar rămâne cu nimic. Sau, mă rog, ar rămâne cu cine a fost înainte de acea întâlnire”. „Nu. Refuz acest rol”. „Asumându-ți orice risc?” „Categoric”. „Hărțuiala asta mă alungă. Asemenea dis-

cuții mă îndepărtează de tine. Nu te-ai gândit că acel Duende afurisit ne-ar putea despărți? N-ar fi mai bine să vrei să-l învingi? Să trăiești și să trăim liniștiți?” „Din afară, așa se vede. Că ar fi mai bine. Dar eu îți spun adevărul despre ceea ce simt. Eu nu vreau să te mint. Nu joc teatru cu tine. Trăiesc cu tine”. „Faci literatură cu mine”. „Da. E viață adevărată în literatura ce o fac. Pun lanterna, uneori și lupa, deasupra mea. Spun ce văd”. „Îl vezi și pe acel Duende? E precis în tine”. „Poate. Ți-am vorbit deschis. Îmi dau seama că nu e bine, aș sfătui pe oricine să-și scoată asemenea gânduri din cap...” „Dar pe tine, nu. Tu ții la ele cu dinții. Le-ai identificat, îți dai seama că nu sunt bune, riști să mă îndepărtezi, să mă pierzi chiar, din cauza lor, și le lași acolo, le mângâi pe creștet”. „Nu am să te pierd. Chiar dacă ai să pleci de lângă mine, ai să te întorci, iar și iar. N-ai să poți trăi fără mine”. „De unde știi? Și de câte ori crezi că mă voi întoarce la tine?” „De multe ori”. „Am nevoie de liniște”. „O vei avea. Pe malul unei ape. Al unui râu cu sălcii, cu nuferi răzleți. Sau în preajma unei mănăstiri din munți, atunci când bat clopotele, toaca. Eu sunt vie, tumultuoasă, inima-mi zvâcnește, când văd o femeie lângă tine...”

„Depart de lumea dezlănțuită”

E prea mult. Lumea nu se mai poate abține. „Tu de ce nu mai porți verighetă?” „Fiindcă nu mai am ce arăta cu ea”. Stupoare. Șușoteli. Agitație. „Chiar există în viața ta cineva cu ochii verzi?” „E literatură”. „Oooo... ce păcat! Aș fi vrut să fie adevărat”. „Dacă e ceva neadevărat în literatură, se va adevăra”. „Dar când?” „Vi se pare că ar trebui să mă grăbesc, că sunt prea bătrână?” „Dimpotrivă. Ești tânără. Și sufletește, și trupește. N-ai nimic acrit, bătrânicos în tine”. „Răspund ca Zaharia Stancu: «N-am să spun pe cine iubesc, dar iubesc»”. „Se vede. După cum calci. Ai mersul unei femei iubite. O doamnă fără tocuri! După atitudine”.

Am devenit cel mai misterios personaj al mitogenezei universitare, în desfășurare. Numai tu mă întreci în mister. Exiști, te-am inventat? Dacă ești, cine ești? Dacă te-am inventat, cum de te-am inventat atât de bine, încât ei te văd, te aud, știu că tu ești cauza tuturor renunțărilor mele? „Au care-i zeul căruia”... îi închin inima? „Spune măcar cum e!” „Inteligent, sensibil, retras”. „Și unde vă întâlniți?” „Într-o grotă. E înfricoșător. Aerul e foarte puternic și umed. Doar noi putem respira la o asemenea înălțime”. „Ești îndrăgostită?” „Trăiesc o nouă dramă.” „Ne sperii”. „Mă gândesc la el toată ziua, îl visez toată noaptea. E omul cu care aș fugi în lume”. „N-ai numi asta dragoste? La orice oră!” „Nu există semnificat pentru orice semnificat. Nu are nume ceea ce trăiesc eu”. „Atunci de ce i-ai zis dramă?” „Pentru că e prea scurt timpul. Se scurtează, pe zi ce trece. Iar el n-ar fugi cu mine în lume. Niciodată”. „E complicată viața. Să iubești și să nu fii fericită...”

Toată lumea vorbește despre noi. E o senzație ciudată. De parcă vin la UVT, ca în Centru, la Porumbei. Perechi, grupuri. „Dezleagă-ne enigma! Potolește-ne! Înnebunim de curiozitate”. Pe la colțuri, pe scări, pe holul de la Aulă, în fața cabinetelor, în lift.

„Nu înțeleg ce vă intrigă”. „Pentru noi, ca lingviști, e de neconceput...” „Dar ce anume vă revoltă?!” „Adulterul e un păcat de moarte”. „Ce vă veni să vorbiți despre adulter?” „Dacă ai un iubit secret...” „Adulter?!... Nu am fost niciodată cununată religios, deci termenul acesta nu se aplică în cazul meu. Ca lingviști, ați putea să fiți mai atenți la referent. Și, dacă bine mă gândesc, ar trebui să mă simt jignită. Ce v-a apucat?” „Nu ni se pare potrivit ce faci”. „M-ați văzut făcând ceva nepotrivit?”

Inflamare. Rumoare. Bombă cu ceas. Presimt explozia finală.

Trec printre ei, de parcă n-ar fi acolo. Nu mai administrez. Mi-am luat de pe umeri trecutul gălăgios. Ies pe poartă, cu mersul meu sigur, de femeie liberă și împăcată cu sine. Trec pe aleea cu ulmi pendulici, prin piața cu crizanteme galbene, albe și bordo, printre grămezile de dovleci portocalii.

Câtă splendoare!

Toamna îmi sucește gâtul. Îmi întoarce capul spre tine. Îți văd zâmbetul dulce-amăru.

Ce-mi spui?

Autodialog X

„Tu ai determinat, inconștient poate, acele discuții interminabile despre mine, la facultate”. „Fără să-mi propun. Se vede...” „Ce anume se vede?” „Mi s-a spus adesea că plutesc, că îmi fuge gândul în altă parte, că arăt îndrăgostită”. „Așa e?” „Dacă mă trezesc, fiindcă, și în somn, mă gândesc la tine? Dorm la limită...” „Și mie îmi vine mereu numele tău pe buze. Pe unde mă duc, indiferent cu cine vorbesc, indiferent de subiect. Îmi dau seama că ar trebui să mă controlez, să fiu atent la ce mi se spune”. „Bine că poți face asta”. „Pot. Cam cu un minut înainte de a pleca”. „Ce-i de făcut?” „Nimic”. „Suntem într-o situație fără ieșire”. „Într-o poveste atipică, în plină desfășurare”. „Am început să cred toate poveștile de dragoste imposibilă. Cătălina l-a iubit, într-adevăr, pe Luceafăr”. „Și el și-ar fi dat nemurirea pentru ea. Sigur”. „Iar colega mea, care a venit la mine, ca să-și pună sutienul, fiindcă nu putea ieși așa pe stradă, tocmai făcuse dragoste... Era destinsă, avea ochii atât de limpezi...” „Chiar crezi?” „Sunt convinsă. Vorbea despre el cu o bucurie!...” „Dintr-o necesitate secretă. Ca noi”. „E o lună foarte agitată, foarte încărcată. Iar eu nu mă pot concentra pe ceea ce am de făcut. Sunt distrasă. Doar cu gândul la plecare. Ca să te caut”. „Și să mă găsești. A fost splendid duminică. O zi de toamnă superbă”. „Nu părea a fi de toamnă. Era atemporală”. „Da, așa era. Atemporală”. „Am fost iar, cu toată precauția, în văzul tuturor”. „E imposibil să ne mai ascundem. Nu putem trăi într-o coajă de alună. Ca doi mieji!” „Ne priveau mai ales doamnele. Foarte melancolice”. „Ele sunt mai sensibile pe această temă”. „Cine știe la ce le-am făcut să se gândească. Au și ele amintirile lor”. „Ori sunt, pur și simplu, visătoare. Nu-i exclus să viseze chiar pentru noi”. „Văd ele că le întrecem în visare.

Sunt foarte decente, deloc provocatoare”. „Femei cultivate. Am citit un fel de regret printre rânduri”. „Ne-au văzut cum ne-am lipit mâinile pe zidul de sticlă, cum ne-am privit în ochi, cum ne-am făcut semne”. „Cred că ne invidiau, dar la modul nobil, civilizat”. „E vizibil că ne iubim. Și că vrem să fim fericiți”. „Imposibil. În situația dată”. „Trăim frumos. În literatură”. „Eu nu mă mulțumesc cu atât. O, nu...” „De ce nu? Aici suntem priviți cu calm, cu bunăvoință”. „Aici va crede lumea că am inventat totul”. „Nu ai inventat nimic. Exist. Te-am căutat. Te-am găsit. Nu mai plec. Sunt cu tine tot timpul. Chiar și când nu mă vezi. Mai intens atunci, căci sufăr”. „Întinde-mi mâna...” „Ai văzut ce tare plouă?”

Valurile

- Nu-mi place să-mi spui că n-am fost iubită. E dureros.
- Bineînțeles că nu-ți place. A fost o probă de nedelicatețe din partea mea...
- Nu-i nimic. A trecut. Fără urmări. E drept că m-ai derutat puțin, dar e bine că știu ce gândești. Vreau să pătrund în sufletul tău. Vreau să am o voce masculină autentică în scrierile mele. Nu doar ceea ce ar plăsmui imaginația mea.
- De ce te-ai măritat dacă iubeai pe altcineva?
- Pentru că B. era epileptic și bolnav de nervi.
- Trebuia neapărat să te măriți?
- Da. Fiindcă îmi doream copii. Fiindcă toate colegele se măritau. Fiindcă eram asaltată de doritori.
- Așadar, nu te-ai căsătorit din dragoste? Și cum vedeai viitorul, îndrăgostită de unul și măritată cu altul?!...
- Cu trei luni înainte de a mă căsători, B. a fost internat într-un spital de boli nervoase. Mi s-a ascuns adevărul. Nu erau telefoane mobile în '87. El nu m-a sunat deloc, mama lui răspundea la telefonul fix și îmi cerea mereu să-l las în pace, că e pedepsit, că a fost exmatriculat de la facultate. Eram furioasă pe el.
- Vezi ce face acel Duende? Ravagii...
- Aveam 21 de ani. Toată ziua cu nasu-n carte, devreme acasă. Și învățată să nu arăt nimănui ce-i în sufletul meu.
- Nu arătai, dar puteai să-l iubești pe X și să te culci cu Y?
- Am crezut că nu-l mai iubesc, că e ultimul om. Mi-am dorit întotdeauna copii.
- La tine maternitatea era mai puternică decât feminitatea?

- Cred că da. Am început să mă gândesc la sufletul meu, numai după ce au crescut copiii și s-au îndepărtat de mine. Atunci, nu. Aveam impresia că fac ceea ce trebuia făcut.

- Presupun că nu l-ai iubit nici pe unul, nici pe altul.

- E atât de mult de atunci! B. mi-a ascuns că era bolnav. Dar avea niște crize ciudate. Pierdea priza realului. În mijlocul conversației. Se uita la mine și nu mă vedea. Își revenea după câteva secunde. Și mi se părea că dau prea mare importanță...

- Și totuși, spui că ai suferit cumplit la moartea lui.

- În ziua în care a murit, venise la Caransebeș, pentru mine. Dacă nu venea... Când eram mică, mi-era frică de câini. Îi alungam cu ce apucam. Colții lor mă înspăimântau. Și deveneam violentă. Eram într-o parcare și un câine alb, lăptos, mare, a venit să ceară de mâncare. L-am alungat, de frică, și a nimerit sub o mașină. De atunci, prefer să fiu mușcată, sfâșiată, omorâtă de un câine, decât să îl alung.

- Ce vrei să spui cu asta?

- Că pe B. l-am chemat și apoi am refuzat și să rămân cu el, și să plec cu el. În timp ce eu mă întorceam spre casă, el își dădea sufletul. La 29 de ani! Eu nu mai chem pe nimeni, nu mai cer nimic de la nimeni...

- A făcut un accident?

- L-a convins pe prietenul lui să îl lase să conducă. Nu avea carnet, nu avea voie să aibă. În Cornea s-a izbit de un parapet. Mă rog, nu știu exact ce s-a întâmplat, dar acolo a murit.

- Au murit amândoi?

- Nu, numai el. Dar, dacă nu venea pentru mine la Caransebeș, dacă...

- Cumplit! Îmi pare foarte rău. Întâlnirea de la Caransebeș era ilicită din punct de vedere matrimonial.

- Da. Dar a fost în văzul lumii. O zi fatală.
- Deduc că pentru tine bărbații se împart în trei categorii: unii pe care îi iubești, unii cu care faci copii și unii cu care scrii cărți.
- Ești răutăcios acum. Mai ales cu ultima parte.
- N-am dreptate?
- Nu. E o schemă greșită. Și o acuzație. Nu am nevoie de bărbați, ca să scriu cărți...
- Cum nu? Mi-ai propus și mie. Când ai avut nevoie de un bărbat pentru copii, ai găsit. Când ți-a trebuit unul pentru o carte, iar ai găsit! Lucrurile s-au complicat puțin în cazul meu...
- Între noi e poezie adevărată, e proză adevărată. Cartea asta o scriu singură. Mi-e necesară doar lectura ta, fiindcă îmi dai încredere în mine.
- Și tu faci același lucru pentru mine. Între noi e ceva anume. Cum nu știu să mai fi fost. Cum nu știu să mai fie. E dincolo de iubire. Chiar dincolo de orice intimitate. A fost minunat și azi. Tu ești alta acum. Te iau cu mine în corabie, pe drumul spre mare. Simți aroma nufurilor uzi?
- Încep s-o simt. E o corabie fermecată. Spre care vin valurile. Înpumate.

Vârtejul

– Povestea aceea cu fiul de ştab, dintr-o proză de-a ta, e autobiografică?

– Da.

– Anterioară lui B.?

– Nu. Se întâmpla cu un an înainte de a mă căsători.

– Paralelă deci?

– Am avut o varză de tinereţe.

– Deodată cu B., pe care îl iubeai platonice, ai încercat să-l iubeşti şi pe fiul de ştab...

– Nu ştii ce vremuri erau acelea!... Eram 20 de studenţi în an la filologie şi veneau peste noi băieţii de la Poli, cu ghiotura. Şi de la Medicină, de la ISE, de la Agronomie. Cum cunoşteam un băiat, cum voia să mă ia de nevastă. Şi o colegă a dat tonul căsătoriilor. Toate ne-am luat după ea. Pe B. îl vedeam foarte rar. M-am logodit cu fiul de ştab. Am pus la cale o nuntă, cu cea mai mare seriozitate. Şi chiar n-am avut nicio vină pentru ceea ce s-a întâmplat. Eu aş fi mers până la capăt...

– Fireşte că n-ai avut nicio vină. Niciodată nu ai avut nicio vină. Asta-i viaţa!...

– Tatăl lui era şeful de cabinet al primului secretar din Mehedinţi. Chiar şi părinţii lui l-au condamnat pentru ceea ce mi-a făcut. Dovadă că, în anul următor, când am terminat facultatea, taică-său mi-a scos un post de Limba română la Liceul Traian din Turnu-Severin. L-a luat o colegă, la prioritate de buletin, după ce eu am ales Deta.

- Ești sigură că era postul pentru tine?
- M-a și sunat, ca să mă pună în temă, să mă roage să nu cumva să nu iau postul, că e la cel mai bun liceu din oraș.
- Asta ar fi însemnat, eventual, o împăcare cu fiul...
- Exclusă, eram deja căsătorită. Am simțit nevoia să mă răzbun.
- Vezi ce înseamnă compromisul? Dragostea nu se poate mima. Pentru tine, soțul tău a fost vreodată cea mai importantă persoană din Univers? După Dumnezeu, bineînțeles.
- Nu, aveam îndoieli de la început. Dar nici eu n-am însemnat cine știe ce pentru el.
- Avea un motiv valid. Nu-l iubeai.
- Încercam din răspuțeri, dar... între mine și el a stat, în mod abuziv, soacra mea. Nu puteam ieși nicăieri în doi. Se îmbrăca și venea, și ea, cu noi. La filme, la concerte, la cofetării, la ștrand.
- A fost vina ta că ai acceptat. Și ai acceptat, nu ai luptat pentru el, fiindcă nu conta prea mult pentru tine.
- Poate că dragostea este o experiență existențială care îmi lipsește. Dar am trăit din plin maternitatea. Și cariera.
- Ți-ai ratat șansa. Ai tratat cu nesăbuință ceea ce era esențial.
- Eram ca prinsă într-un vârtej. Doborâtă mereu de următorul val... M-ai cam pus la zid în seara asta.
- A fost o discuție la fel de sinceră ca toate celelalte. Mai tranșantă, poate. Fiecare are felul lui de a înțelege orice, inclusiv dragostea.
- Într-adevăr. Am greșit. Dar acum știi că mă înnebunește mirosul tău?
- Pe mine și gustul tău. De smochină, de gutuie, de struguri tămâioși. Atinși de brumă.

– Eu ies pe stradă cu acel parfum din vis în nări. Mi s-a impregnat în haine, în jurul gurii, îmi ridic buza de sus cât mai aproape de nas, ca să-l mai inspir de câteva ori. Și prin casă mă tot miros.

– Tu îți închipui că sunt mulți cei ce se iubesc cum ne iubim noi?

– Îmi închipui că, dimpotrivă, nu e nimeni...

– Tocmai. Nici eu n-am văzut, n-am auzit, n-am întâlnit. Toate simțurile ne sunt activate. Și, deasupra tuturor, imaginația. Mintea stimulată de cuvinte.

Singură

– N-am răspuns niciodată avansurilor lui! Dacă or fi fost avansuri, că și el vorbea pe muchie...

– Și el? Cine altcineva mai vorbește pe muchie?

– Tu! Mereu îți lași culoar de repliere. Te eschivezi.

– Eu?!

– Nu te prefac că nu știi despre ce vorbesc!

– Cum era să nu-ți facă avansuri, dacă te-ai dus, singură, la el în dormitor?

– În dormitor??? Ar trebui să nici nu mai vorbesc cu tine! Am fost să-i las niște materiale. La ușă! După ce am ieșit de la școală. Obosită, nemachiată, în drum spre casă...

– Nu aveai ce căuta la un bărbat acasă! Bine că nu s-a luat nevastă-sa de tine!!! Trebuia să te caute el, dacă avea nevoie de hârtiile alea.

– Bărbat sau femeie, el sau nevastă-sa, pentru mine era totuna! Rezolvam o problemă, ca să scap de ea, de telefoane, de umblat după el, cine știe pe unde, prin urbe, de primit musafiri, cu cafele, la UVT! Îmi faci scene de gelozie retrospectiv? Of!...

– Niciun „of”! Ai făcut ce nu era potrivit să faci. Toate ca toate, dar nu aveai ce căuta la el acasă.

– Mi-a propus să merg cu ei în pelerinaj și am refuzat. I-am spus că nu o pot lăsa pe Mama singură...

– Acesta nu era un refuz, ci un regret. Fiindcă, dacă ai fi avut cu cine să o lași pe Mama, te duceai.

– Știi bine că nu! N-am fost niciodată.

- Tocmai de aceea.
- În viața mea, nu m-aș încurca cu un bărbat căsătorit, nici cât pentru o privire. Nu cred că vei găsi bărbatul, care să spună că m-am uitat măcar la el.
- Nu, nu te-ai uitat. Te-ai dus la el acasă! De unde știi tu cum a interpretat el acea vizită și ce a putut spune în legătură cu ea?
- Doar tu dai importanță aceluia fapt.
- Nu știi cum sunt anumiți inși? Se laudă, calomniază, dau de înțeles, își fac cu ochiul. Ai fost la el, tu singură, el singur, fără martori. Putea și poate spune orice.
- Ai aflat asta de la mine, nu de la el! Eu n-am nimic de ascuns.
- Te cred, dar nu ai niciun martor, nicio dovadă. El poate pretinde orice! De ce să dai tu prilej de clevetiri?
- Nu m-am gândit o clipă la asta. Am trecut pe acolo... Și s-a uitat într-un fel atât de ciudat la mine, încât am plecat imediat. Aproape că am fugit pe scări...
- Plecând, ai făcut exact ce dorea: l-ai luat în seamă. L-ai observat. Ai înțeles.
- Mi s-a părut foarte deplasat felul cum mă privea.
- Plecarea ta a fost actul doi al dramei. El privește îndurerat, ea pleacă, nemaiputând suporta intensitatea acelei priviri. Plecarea ta a fost replica pe care o aștepta.
- Asta e chiar o scenă de gelozie!
- Să nu te mai prind că te duci la bărbați acasă! Și că mai lași vreun moș să-ți pună mâna pe genunchi!
- Ce era să-i spun unui nonagenar?...
- Simplu: Ce căutați cu mâna aici? E genunchiul meu...
- Ai dreptate! Poate el nici nu știa că nu-i genunchiul lui!

- Dar știi că ai umor? Spontan, fresh!
- Tu te amuzi?!...
- Nu mă amuz deloc. Trebuie să te învăț cum să te porți cu lumea asta. Să pui capăt oricăror obrăznicii. Cu tact, cu delicatețe...
- Eu nu mai ies singură în lume. Rămân să te aștept pe aici. Și dacă vii, și dacă nu vii, te aștept...

L'arc-en-ciel

- Eu m-aș mira, dacă ai crede că poți să nu mă mai iubești.
- Cum adică? Ce vrei să spui?
- Că, dacă te vei îndrăgosti de alta, dacă, acum chiar, te gândești la altă femeie, m-aș mira să încetezi a mă iubi.
- Nu-ți mai face asemenea gânduri. Știi cât de greu se încălzește sufletul meu.
- Cu mine s-a încălzit. Involuntar, ce-i drept.
- Nici voluntar, nici involuntar. Nu are nimic cu voința. E un impuls, dincolo de orice rațiune.
- Azi am fost, pe ploaie, la cumpărături. Și când m-am întors, ghici ce am văzut în scara blocului...
- O privire insistentă!
- Ești gelos! Te-am prins!
- Îți place sau, mai bine zis, ți-ar plăcea să fii gelos?
- Nu. Deloc. Nu mi-ar plăcea să te întristezi din cauza mea.
- Și-atunci tu de ce ești?
- Nu pot altfel. Sunt geloasă din naștere. Trăiesc cu spaima în sân.
- Cu ce spaimă?
- De a pierde omul pe care îl iubesc!
- Abia cu gelozia îl pierzi sau îl alungi! Îi dai idei...
- Da, e drăguț Marin Preda. El se referă la gelozia masculină și zice că „Bărbatul gelos își învață nevasta...”
- Aici e perfidia geloziei. Efectul ei invers. Pervers.
- Ce să-mi fac?
- Să te înseninezi. Nu ai motive să fii geloasă. Pentru mine doar tu contezi.

- Nu sunt senină?
- Ba da. Până apare Duende, cu gelozia!
- Până apare o femeie în preajma ta.
- Mie gelozia mi s-ar părea cel mai mare caraghioslâc, dacă n-ar genera atâtea neazuri. Începusei să-mi spui ceva. Din casa scărilor ai văzut...
- Un curcubeu întreg. Cât cerul de mare. Și nu frumusețea lui mă impresiona. Cât amintirea unui alt curcubeu, «Curcubeu, beu»...
- Știi ce semnificație biblică are curcubeul?
- Iertarea, împăcarea, înnoirea legământului...
- Nu, e semn de aducere-aminte, pentru Dumnezeu, că nu va mai nimici Pământul sub apă...
- Mie-mi amintea de *mon arc-en-ciel*! Ții minte ce reacție ai avut când m-ai auzit citind la Radio despre curcubeu?! Atunci se putea sfârși totul. Și poate c-ar fi fost mai bine...
- Intrasei deja în sufletul meu. Nu mai puteam da înapoi. Dar de ce ar fi fost mai bine? Vrei să mă părăsești? Acesta e gândul tău ascuns?
- Doamne ferește! Eu nu pot trăi fără tine! Ce m-aș face eu fără Blândul meu?!... Ți-am spus că te-am visat azi-noapte?
- Nu. Ce ai visat?
- Că... ne iubeam.
- Da?...
- Închipuie-ți ce zace în subconștientul meu! Cum am putut visa asta?!...
- E un vis frumos. Subconștientul nu trișează. Mă emoționează visul tău. A pătruns, până în subconștient, sentimentul care ne leagă.

Unda de șoc

– Când m-am ridicat din fotoliu și m-am întins, ca să iau de pe dulap pachetul cu cărți, am simțit că mă arde privirea ta. M-am întors pe jumătate, cât să te văd zicând: „La cât sunt de nebun, m-aș însura cu tine!”

– Și n-a fost vorbă-n vânt! Eu nu vorbesc ca să mă aflu-n treabă. Fiindcă nu se știe...

– Of, de ce-a trebuit să-ți amintesc asta? În vânt sau nu, vorba aceea a fost prefixată de „la cât sunt de nebun!”

– Nu o uitasem. Nu am spus-o, ca să o fac pe interesantul. Repet: nu se știe... Nu simți cum se formează unda de șoc?

– Cutremur?... Hm! Îți amintești și replica mea?

– Nu. Care a fost?

– „Stai liniștit! Eu n-o să fiu niciodată atât de nebună!”

– Ești sigură? Ai mai rosti acum această replică?

– Lucrurile s-au schimbat între timp.

– S-au schimbat enorm. Atunci părea o fantezie... Acum nu putem spune că ar fi o imposibilitate absolută. Chiar dacă nu se va întâmpla niciodată.

– Nu mai pare azi ce părea atunci. Oricât de imposibil rămâne. I-am prețuit mereu pe cei ce sunt în stare să facă orice pentru a fi fericiți. De asta m-am și luat de tine astă-iarnă...

– Te-ai luat de mine? Cum?

– Cu acea pornire de a te convinge să trăim frumos. Și tu m-ai înțeles, mi-ai întins mâna...

– Cum era să n-o fac? E o mare realizare să trăiești frumos.

– Am avut două rude: Gică Lăzărescu și Lucreția Țenchea. Amândoi profesori. Erau verișori și se iubeau. Nu s-au putut

căsători. Avea fiecare apartamentul lui. Ea îi gătea, făcea cu el cumpărăturile, mergeau, la rude, în concedii, împreună. Toți șușoteau – o fi, n-o fi ceva între ei? –, dar nimeni nu putea să-i condamne, dacă locuiau la adrese diferite și noaptea dormea fiecare la domiciliul lui.

– Doi oameni civilizați, care încercau să-și facă viața suportabilă, în universul nostru incomprehensibil.

– Da. La înmormântarea ei, m-am dus la el, l-am luat de braț: „Ați pierdut iubirea vieții!” S-a uitat lung la mine și a spus: „Ești fată deșteaptă!”

– Vezi? Au trăit splendid.

– Ni s-a dat o viață, ca să ne bucurăm de ea. Nu-mi plac căsniciile lungi și lăncede. E o familie D., la U. Vin de mânăuță, pe jos, la școală, pleacă de mânăuță. Și surpriză! Știri TV: Scandal la U.!!! Doamna D. s-a încăierat cu o doamnă oarecare, pe care o acuza că ar fi amanta soțului ei.

– Ce surpriză, într-adevăr!

– Era filmat un schimb de replici între ele. Doamna D.: „Ești o nulitate din punct de vedere științific!” Cealaltă: „Uite cine vorbește!”

– Ha, ha, ha!

– Și, în încheiere, Domnul D.: „Am 62 de ani! Nu mai pot face nimic cu o femeie!...”

– Asta-i și mai și! Împăciuitor, dar... săracul de el!

– Au dat știrile astea, trei zile la rând! De câte ori îi văd, ținându-se de mânăuță, eu numai de programul de știri îmi amintesc.

– Sufocant! Strivitor!

– Ce libertate mai are bietul om?

– Nicio libertate!

– Una e dormitorul, casa proprie, și alta, spațiul public!

- Tirania naște frustrare, minciună, nevoia de eliberare... La noi, e cu totul altfel.
- Noi nu ne încadrăm nicăieri, din punct de vedere social.
- Comportamentul nostru public se va regla de la sine, în conformitate cu firea noastră.
- Nu suntem un cuplu?
- Teoretic, orice e posibil. Nu neapărat realizabil, dar se formează, încet și sigur, unda de șoc...

Căderea

Când eram mică, și Tata, și Bunicu ascultau la Radio meciuri de fotbal. Auzeam că „golul plutește în aer”. Mă chinuiam să-mi imaginez cum. Adică voiam să înțeleg cum vede acel om, care spune asta, plutind un gol, căci și aerul e invizibil, darmită golul...

De câteva luni, am început să simt cum plutesc. În aer, evident. Ajunsesem foarte sus, în foarte scurt timp. La o „răscruce de vânturi”. Provocarea era imensă. Am urcat cu tine, dar m-am trezit singură. Nimeni nu mă vedea. Oamenii stăteau cu spatele spre mine. Atunci am înțeles că am ratat visul, că nu mai există decât o cale. Pe care, vrând-nevrând, va trebui să merg.

De sute, de mii de ori poate, am experimentat senzația de cădere în gol. În stare de veghe, dar și de trezie. Sfredeleam aerul când cădeam, dar nu mă puteam opune. Mă lăsam să cad. Și cădeam, și cădeam. Nu de pe un pod, nu de pe blocul meu cu zece etaje, nu de pe vârful unui munte. Ci de undeva, unde nu se vedea nimic. Nici ceață, nici soare, nici nori. Doar un gol imens. „E pură imaginație!” spunea Mama, făcându-și cruce. Bunica Lucreția mă certa, că spun minciuni. Iar eu nu pricepeam cum poate fi neadevărat ceva ce trăiesc cu toată ființa mea. Cum puteam inventa realități? Acum cred că și Bunica pricepea. Se temea că alții, dacă m-ar auzi vorbind așa, ar considera că mint. Emilia se distra. Mă dezmiarda: „Steaua mea căzătoare!” Nu mă lua în serios, aprecia doar fantezia, creativitatea mea infantilă. Și n-am mai vorbit despre asta.

De când Ani a căzut, am simțit că n-o să scap nici eu. Totul era aiurea. Fugeam dintr-o parte în alta, obosită, iritată, irascibilă. Mi te

imaginam doar în scene de tandrețe cu o altă femeie. Gelozia genera filmul zilelor și nopților, pe care le trăiam fără tine. Nu înțeleg de unde atâta teamă de a te pierde, dacă te-am pierdut deja. Se spune, despre cei cărora li se amputează un picior, că simt dureri imense în partea lipsă.

Tu ești partea care mă doare mereu.

Seară de seară, o plimb pe Ani. „Nu-mi simt deloc picioarele”. „Nu-i adevărat! Calci pe ele!” „Nu le simt. Sunt amortite. Nu simt nimic când îmi bagă acul seringii pentru injecții”. „Mie să nu-mi spui asta!” (Că mor de milă și de frică. Am spaima căderii, încă din copilărie. Cum o să cazi și tu în brațele mele?) Ani nu poate face doi pași singură. I-a exasperat pe asistenții medicali cu cererile ei de ajutor. „Să vină cineva din familie să stea cu tine! Sau pleacă acasă!” Sigur, ei au foarte mulți pacienți. Sigur, nu e în fișa postului lor să o ducă pe Ani la toaletă. Sigur, ei sunt oameni cu studii, cum o să facă asta? Dar nu mai e decât o infirmieră pe palier. Mică, plăpândă, nu o poate duce pe Ani. Noroc că eu sunt zdravănă. „Numai să nu cad și eu, din empatie. Sau cine știe de ce”. Ani se dezechilibrează, se balansează. „Hei, ce ai?” Râdem, numai noi știm cum, și mergem mai departe. „De ce nu puteți merge? Ați avut un accident?” „Nu, o tumoră”. „Și ați fost operată? Aici?!” „Nu, la Nürnberg”. „Oare de ce-mi venea mie să întreb: «Ați fost operată la Nürnberg?»” Fiindcă aici nu se putea. Aici, nimic nu se mai poate. Aici, pacienții sunt de vină. Aici, până și cele mai lamentabile victime sunt de vină. Aici, important e să dai vina pe altcineva.

Și am căzut. Într-o groapă, pe trotuar. Mi-am zdrobit mâinile, genunchii. „Pot să fac ceva pentru dumneavoastră?” m-a întrebat o tânără. „Numai să mă lăsați să stau. În poziția asta”. Gata. Am ajuns

pe pământ. Am luat contact cu solul. În punctul... terminus. S-a adeverit ce simțeam: nu mai pot să plutesc ca golul în aer. „Hai, Ani, să ne plimbăm!” „Să-mi scot termometrul! Nu am nici 36!!!” „Dă-mi-l mie!” Mi l-am pus eu. Într-un minut avea... 36,7! „Perfect. La plimbare cu noi!”

Îmi tremură un braț, îi tremură picioarele, mă doare un genunchi, care sângerează, o doare umărul, în care are o tijă, îi amorțesc picioarele, îmi amorțește capul. Toate, de la căzătură. Realitate iluzorie? Irealitate? Ce mai contează? Mergem.

Moșii

Am ieșit în prag, cu câte un copil de mână. Pe leagănul de sub vie, Domnul Csoztor și Bunu John. Amândoi de nouăzeci de ani. Veac lângă veac. Se dădeau huța. Oare ce anume îl făcuse pe Bătrânul Csoztor să treacă strada, abia ținându-se pe picioare, până la noi? Ceva important, care conta pentru amândoi. Ei încă se mai gândeau la viitorul lor. Și se legănau la umbră. Acum se leagănă în soare...

Tata mi-a dat într-o zi o sacoșă. „Ai grijă unde o pui, să n-o vadă copiii! E un costum de Moș. Vreau să mă îmbrac eu de Crăciun”. „O să te recunoască, Tată!” „Da de unde!” Își punea barbă de vată, se ungea cu aracet pe mâini, pe față, ca să i se încrețească pielea, își punea roșeață în obraji și își ascundea părul sub glugă. Suna la ușă. „Ho, ho, ho!”, cu o voce îngroșată. Era cel mai afon om pe care l-am cunoscut. Dar venea cu sacul plin. Copiii se gudurau ca niște cățeluși în jurul lui. Erau emoționați, se uitau doar la sac și, spre stupefacția mea, nu-l recunoșteau. Nici măcar Raoul, care era mai mare și perspicace din fire. Tata se amuza. „Mânca-i-ar Moșu’ pe ei! Mânca-i-ar Moșu’!” Când revenea, după o oră-două, demachiat, de pe la prieteni, nepoții îi povesteau: „Și Tiți, uite!...” „Ați mulțumit frumos, i-ați spus să mai vină pe la voi? Ai dansat, Ali? Ai spus poezii, Raoul? David, tu i-ai dat pusi?” „Da, da, da...” „Știu tot, că m-am întâlnit cu Moșu’ pe scară. A spus că n-a mai văzut copii cuminți și frumoși ca voi. Și mi-a dat să vă aduc pozele, pe care le-ați făcut cu el. Puneți mâna pe ele! Sunt calde!” Iar ei se uitau atenți la poze, fiecare dornic să vadă cum a ieșit, povestind cu înflăcărare ce se întâmpla când s-a făcut fotografia, niciunul neîntrebându-se cu cine seamănă Moșul... O dată, de două ori... A treia oară nu s-a mai putut.

Și, de Ajun, văd că se agită copiii. Aveau și ei un plan. „Mama, am hotărât să fie David Moșu’! Să-i dai costumul lui Țiți!” Deci, știau. Participau la joc cu cea mai mare seriozitate. Ca niște copii adevărați. Cum mi-am dorit mereu să fie. „Ziceam că tu ești Moșul și noi suntem copiii!” „Ziceam că eu sunt Țiți!” L-am machiat, i-am dat mănuși, un sac de cadouri. Și a sunat la ușă. „Ho, ho, ho!”, cu o voce îngroșată. Al doilea afon pe care l-am cunoscut. S-a așezat pe același scaun la masă. A tras sacul lângă el, l-a imitat pe Tata. „Mânca-i-ar Moșu’ pe ei! Mânca-i-ar Moșu’!”

Mie îmi semăna cu Țiți. Aveam nevoie de asta atunci. A fost cel mai mare cadou pe care l-am primit vreodată de Crăciun. Neuitarea copiilor. Și veselia lor. Cu ei, Tata trăia Raiul pe pământ. „He, he”, îmi zicea, „câte nu v-am iertat eu pentru copiii ăștia!” Sunt chiar niște copii cuminți și frumoși. Iar acum, după 13 ierni fără Țiți, sunt și mari.

Moșul nu trebuie să fie bătrân. El trebuie să fie capabil să joace un rol. Care să aprindă o luminiță într-un suflet de om, într-o zi întunecoasă și rece de iarnă. Moșul poate fi și un gând. Care se agață de gene, ca Moș Ene.

Mai e mult până-n decembrie?

Niciodată nu mi-a plăcut toamna. Cu frunzele ei moarte în toate culorile. Anotimpul poezilor contemplativi. Și depresivi. Și bețivi. Nu mi-au plăcut ploaia, ceața, bruma, vântul. Răcelile de sezon. Strănutul stradal. Tusea. Junghiul. Nevralgia. Dar parcă niciodată toamna nu a fost mai crudă ca acum. Piramida morților tineri de la Colectiv o depășește pe cea a lui Lăpușneanu. La fel, cea a morților din Paris. *Vinerile negre*. Zilele negre. Doliul și discordia. Tragedia și isteria.

Ani e din nou asamblată. La șuruburile ei, de titan casabil (un caz la un milion), se adaugă tija, de ce metal o fi. Erau asemenea personaje în romanele SF. Acum, sunt la un pas de mine. Andrei Găluț, despre care Dănuța Grosseck îmi spune că i-a fost student frumos, după ce și-a pierdut iubita și toată formația, își pierde și înfățișarea. I se va compune o altă față. Va trăi într-un alt trup. În aceeași viață. Tot ca în SF. „Și, Doamna, eu nu vreau să merg la Dumnezeu, că tot omoară oameni”, îmi spune eleva mea cu chip de înger. Încerc să o conving de contrariu, însă n-o scot dintr-ale ei. „Și, Doamna, ce înseamnă să urăști?” „Să nu iubești...” „Eu urăsc pe toată lumea. Numai pe tine te iubesc. Vreau să vii la mine de un milion de ori”. Abia mă adun. „Doamne, «de durerea altor inimi, învață-mă pe mine-a plânge»”... Dar, paradoxal, deși sunt încă materie pur organică, deși îmi recunosc înfățișarea și cu toate că Îl iubesc pe Dumnezeu, cu convingerea că și El mă iubește, dintr-o mie de motive, care mă împart într-o mie de bucățele, nu pot fi fericită. Nu mă descurc, cum ar trebui, nici în propria viață. Nu văd niciun viitor pentru mine. Uneori, în nopți ca aceasta, în zori de zi ca acestea, încerc să-mi închipui o ieșire. Nu pot nici măcar să mi-o

imaginez. Orice scenariu e impracticabil. Nu găsesc formula în care alegerea mea să nu afecteze pe nimeni. Nu am nicio soluție. De fapt, de ce ar trebui să o găsesc eu, când Dumnezeu le rânduiește pe toate? Numai pentru că starea mea de acum e insuportabilă?

Nici toamna trecută nu prevedeam nimic. Și atunci eram zgribulită și chircită. Cu inima frântă și răsfrântă. Și am găsit apoi o mângâiere în fiecare fulg de nea. Ceva din acele atingeri, reci și topite pe obrazul meu, pe buze, pe gene, încă resimt, chiar dacă frunzele cad departe de mine. Îmi amintesc, din când în când, râsul și bucuria de altădată. Era într-o vineri. În *vinerea mea albă*. Mai e mult până vineri? Mai e mult până în decembrie?

Cizmulile

- Îți stăteau foarte bine cizmulile „move”.
- Anul trecut mi le-am luat. Odată cu fularul mov și cu o poșetă, cu care să se asorteze.
- Toate ți se potrivesc.
- Voiam să schimb ceva în viața mea. Și-acum aș vrea, dar nu mai am cu ce.
- Ce, adică, nu mai ai?
- Nu mai am bani. Pentru nimic. Nici pentru ciorapi, darmite pentru cizmulile de Moș Nicolae.
- Ești ca domnul Chițchiron, dascălul șoriceilor, care avea hainele roase la mâneci, fiindcă, ne explica Mama, nu-i ajungea salariul.
- Da. Ce să fac?!...
- O să se rezolve. După ce mai scapi de datorii.
- Așa un minus nu am mai avut, dar nici bine nu mi-a fost niciodată. La mine, e din rău în mai rău. Nu-i, totuși, de parcă aș fi pierdut un transatlantic.
- Goangă și Târlică!
- Ce-i Târlica???
- Astea sunt două personaje într-o carte veche pentru copii, de când eram eu mic. Mi-am amintit de ele, ca să te alint.
- Eu n-am avut prea multe cărți pentru copii. Și nici nu mi-au plăcut poveștile... neadevărate. Le preferam pe cele de familie. Pe cele de la Vrata. Despre Căpățână Nebunul, un strămoș, căutat, după Răscoala din 1907, de... organele locale. El a trecut Dunărea înot, printre sloiuri de gheață, și s-a refugiat la bulgari.
- Poveste adevărată și dramatică.

- Cică vorbea cu ai săi prin Dunăre, prin apă.
- Cum?
- Bunicu spunea că vrăţenii îşi puneau gura aproape de oglinda apei şi strigau: „Măi bulgare, măi!” Şi, de dincolo de mal, li se răspundea. Aşa au ştiut ai lu’ Căpăţână Nebunul că e viu şi că e bine.
- Şi fluidul acvatic, mai compact decât fluidul aerian, purta mai uşor sunetul? Foarte interesant!
- Aşa spunea Bunicu. De altfel, am fost odată cu el la Dunăre, de 23 August. Şi mi-a făcut o demonstraţie. S-a întins pe burtă, la mal, şi a început să strige: „Măi bulgare, măăăăăiiii!”
- E foarte posibil. Fluidul mai dens nu lasă sunetul să se disperseze, să se piardă.
- Ce nu făcea Bunicu pentru nepoţei lui??? Odată s-a dus, cu maşina, cu frate-meu şi cu cumnată-meă, la San Severino, cum spuneam noi. Şi s-a hotărât, tam-nesam, să-i cunune. L-a luat pe nepotul lui, naş, pe fiul acestuia... pe post de naşă, el, Bunicu, era cumnat de mână...
- Ştiu de acest rol. L-am interpretat şi eu odată.
- Şi-au plecat după alt nepot, popă prin cele coclauri, din satele de jos, de la Dunăre. Soţia nepotului din Severin a rămas acasă, pentru masa de nuntă. Au cumpărat şi un tort şi au făcut o nuntă în toată regula. Bunicu avea atunci 83 de ani. Acum ar fi avut 105.
- Ce energic şi plin de umor era!
- De asta îţi spun... că eu am cunoscut oameni al căror potenţial intelectual a fost zădărnicit de vremuri. Bunicul meu e un exemplu...

Ultimul Pater familias

– Nu-i om care să nu se vrea iubit. N., pe care nimeni nu-l băga în seamă, fiindcă era alcoolic și vai de mama lui, mi se lăuda cu cât de mult îl iubește Miha, nepoata sa. «Ei», mă prefăceam a nu-l crede, fiindcă fusese odată rău cu mine, când începusem să mă îngraș. Atunci, el forma un număr de telefon și îmi întindea mobilul: «Doar atât să o întrebi: îl iubești pe N.?» Chiar și un cerșetor, care ținea lângă el un câine, mi s-a lăudat odată cu cât îl iubește animaluțul. Făcea și o demonstrație: doi pași la dreapta, câinele, doi pași în urma lui. Doi pași la stânga, la fel și câinele. Se punea pup, câinele se așeza lângă el...

– Tu i-ai urmărit demonstrația asta? Ai stat locului și te-ai uitat la el?

– Era înduioșător!...

– Ești incredibil de copilăroasă! Nu cunosc o femeie de asemenea naivitate. Ești încă mică și ingenuă. Fetița în paltonaș gri.

– A ta. Numai a ta. Fiindcă tu m-ai invitat la dans și m-ai cuprins protector, cu brațele tale, nici groase, nici subțiri... Poate că, sufletește, am rămas la vârsta aceea la care ascultam de Bunu John.

– Cred că el simțea cât de copilăroasă ești și că așa vei rămâne. De asta îți cultiva naivitatea. Ca să te pună de acord pe tine cu femeia ce vei fi.

– S-ar putea. Era clarvăzător. Și n-avea ce face. Decât, eventual, să mă pregătească pentru asta.

– Să te protejeze, cât putea, de barbaria lumii. Pe care să n-o vezi. Să o privești cu ochi de copil.

– Pe de altă parte, în '97, când am devenit lector, mi-a spus: „Acum pot muri liniștit. Tu o să ai grijă de familie!”

- Câtă dreptate a avut!
- „Ascultă ce-ți spun eu! Ți-ai asigurat o carieră. Tu ai să ții toată familia!“
- V-a evaluat foarte exact pe fiecare.
- Da, bietul de el!
- Știa că ai caracter, că nu ești egoistă, că poți fi devotată celorlalți...
- Cu câtă tristețe s-a dus! Numai cu femei în jurul lui. Cu fiicele și, sâmbăta, și cu mine.
- Așa se întâmplă cu bărbații adevărați. Femeile îi apreciază, bărbații se simt umiliți în prezența lor. Și îi evită.
- Era tare ascuțit la limbă în prezența bărbaților. Și pe patul de moarte.
- Le sesiza slăbiciunea.
- Dorința de a-i lua locul de *Pater familias*. „S. abia așteaptă să mor”. De câte ori mă vedea, prima lui întrebare era: „Ce face Dan?” Adică fratele meu. El îi lipsea, într-adevăr. Bunicu nu mai avea noțiunea timpului și i se părea că Dan nu mai vine pe la el. Ca să-l aducă la patul lui, a înscenat un delir: „Să mă ducă Dan la Vrata! Să pună caii la căruță și să mă ducă”. „Bunicule, dar el nu se pricepe la cai...” „Să-l întrebe pe Nenea!” „Nenea a murit, de mult...” „A murit? Ce păcat! Nenea se pricepea cel mai bine la cai. Emilia, dă-mi pe mine pantalonii ai buni și cheamă-l pe Dan, să mă ducă la Vrata!” Îmi amintesc cum stăteam la gard cu Dan și ne întrebam dacă Bunicu delirează sau joacă teatru. Dar pe fratele meu acest episod nu l-a lăsat indiferent. Într-un moment de criză existențială, s-a dus la Vrata. Și acolo a rămas, în satul din care Domnul Ionel a fost, cândva, alungat...
- A suferit mult.

– Da, asta și arăta. Dădea din cap a mare necaz. A plecat dezamăgit dintre noi.

– A fost destul de inteligent, ca să înțeleagă cum e lumea asta.

– „Mai rău să nu fie!” Ce poate fi mai rău decât arderea de vii a unor copii...? Iubea fără margini copiii. Când au apărut la noi brazii artificiali împodobiți, Dan i-a cumpărat un brad arhiplin de Crăciun și l-a pus în camera mare, patronată de portretul Bunicului, îmbrăcat într-un costum elegant, cu batistă la buzunarul din piept. Am intrat acolo cu fiii mei, ca să le arăt Pomul, dar nu mai era. „Să nu-i spui lui Dan! I l-am dat băiețelului de la Terenul de fotbal, ca să aibă și el o bucurie de Crăciun. Știi cum s-a bucurat?! Lasă, că noi avem. Haideți să mâncăm, pe Domnu' să-L lăudăm!” Și la ultimul lui Crăciun ne-a cântat colinde, înălțându-și vocea deasupra tuturor. „Trei păstori se întâlniră, trei păstori se întâlniră,/ Raza soarelui, floarea soarelui...”

Îl îngân acum, auzindu-l...

Autodialog XI

„Îți înțeleg ezitățile. Dar știu cât suferi. Știu că te gândești și tu la mine. Nici n-ar putea fi altfel. Am trăit sfâșietor de frumos împreună. Imposibil să nu-ți amintești din când în când...” „Te-am eliberat de o povară. Nu puteam continua așa. Iartă-mă!” „N-o să mai am încredere niciodată într-un bărbat”. „Știi că nu toți bărbații sunt la fel. Te rog să nu mă incluzi în nicio categorie. Și nici să nu mă compari. Eu nu sunt ca alți bărbați”. „Categoric, nu! Îți sunt recunoscătoare pentru zborul nostru. Mă doare răceala ta și, poate, de aici, o anumită încrâncenare”. „O înțeleg. Te recunosc printre rânduri. În monologurile tot mai ample. Ca un strigăt de ajutor”. „Fii liniștit, nu te voi tulbura cu nimic”. „Pe mine nu ai cu ce să mă tulburi. Doar tu ești vulnerabilă. S-ar putea să fie în defavoarea ta ce-a fost (ce este?) între noi”. „Pentru mine totul este un câștig. Înțelegi? Totul. Aveam nevoie vitală de tine. Așa cum erai, cum ești, cum nu mai vrei să fii. Ce rost are comutarea asta?” „E o comutare în toate sensurile, în toate aspectele. Însoțirea noastră te-ar compromite”. „Îți mulțumesc pentru grijă. Cam târziu ai realizat asta, dar nimic nu e prea târziu”. „Trebuie să rămâi ceea ce ești: o Doamnă, în toată puterea cuvântului. Inteligentă, sensibilă, conștientă de sine, dornică și capabilă de dragoste adevărată”. „Ce-mi reproșezi?” „După felul cum m-ai iubit? Absolut nimic. Dragostea e cel mai serios lucru dintre toate. O spune și Apostolul Pavel”. „Și atunci, ce te-a îndepărtat de mine? Ce anume te-a făcut să te retragi și să te închizi în tine? Mi se părea că suntem inepuizabili. Că ne-am creat o lume a noastră, în care, cu puțină imaginație, puteam ieși chiar și pe malul unui râu, la picnic...” „Sunt mai dezolat și mai singur ca oricând. Acum e totul ca înainte de a te cunoaște...” „Cu

singura deosebire că eu sunt în sufletul tău”. „În sufletul meu rece”. „Nu te voi lăsa să pleci așa!” „Contează cum plec? Încă mai e vreme de ieșit. Mă duc să respir aer cu miros de frunze”. „Moarte”. „Chiar și așa!” „Te voi căuta!” „Caută-mă, dar nu mă vei găsi! Mă retrag definitiv, irevocabil”. „Mi s-a dereglat pulsul. Cum poți spune asta?” „Orice comunicare între noi s-a blocat. Hai să punem punct acestui episod”. „Nici tu nu mă vei găsi, când mă vei căuta”. „Dacă te voi căuta...” „Când mă vei căuta”.

Focul

Se întâmpla într-o zi de sâmbătă. Trecuse trenul de patru. Navetiștii se întorceau acasă de la oraș. Bunica umpluse un coș cu struguri și le ținea calea, ca să dea de pomană. Spălase strugurii cu apă rece, scoasă din fântână. „Hai ia, Ileană, că-s buni pe căldura asta!” „Să fie primit, Doamna Căpățână!” Soarele încingea un aer stătut, deșertic. Via dormita. Și mâțele, întinse, ca leii, la soare. M-am retras cu Bunicu în camera lui cu pereții de văiuță. El se apucă să citească ziarul. M-am ghemuit la pieptul lui. Bătăile inimii sale, primul ritm muzical pe care l-am perceput în această lume, m-au liniștit, m-au amortit, m-au făcut să gust dulceața siestei, fără nicio grijă. Și, în starea aceea, dintre veghe și somn, în penumbră, am văzut-o pe Bunica, în cadrul ușii, desfigurată, cu tălpile goale. Striga cu toată puterea: „Foooc! Foooc!” „Ce ai, Lucreție? Ce te canonești așa?” încercă să o domolească Bunicu. „Foc la noi!” răcni ea și se năpusti pe trepte. Se auzeau tupăiturile de femeie îndesată, în curte, pe stradă, strigând, ca înainte de Apocalipsă: „Foc! Foooc! Fooooc!” Pe poarta larg deschisă, intrau oameni, cu gălețile pline. Se gândeau ei că, dintr-o singură fântână, nu se putea strânge prea multă apă și aduceau și de acasă. S-au organizat. Unii scoteau de la noi, alții, de la vecini. Dădeau apoi, din mână în mână, găleți cu apă. Directoarea școlii se urcase pe bicicletă și striga la fiecare poartă: „Săriți! Arde casa Domnului Căpățână!” Clopotele Bisericii băteau a foc.

Și-n disperarea aceea, și-n du-te-vino-ul acela, sub nukul de la Csoszori, Tata stătea și privea. Era tânăr, înalt, subțire, cu mâinile strânse la piept. Ca o statuie în umbra nukului. Bunicu se urcase pe

țiglele de pe pod, împreună cu alți bărbați. De acolo aruncau cu apă. Ca să țină focul departe de casă. Au ars pătulele, grajdurile, animalele, de vii, până au ajuns Pompierii. Tata n-a dat o mână de ajutor. Dar, din toată întâmplarea, am reținut figura sa, încremenită sub acel copac. Nu mai avea vlagă să facă un pas. Poate, de aceea, toți uitaseră de el. Nimeni nu i-a dus un scaun, nu l-a invitat careva să se întindă pe vreun pat, la ei acasă. Dar nici el n-a cerut nimănui nimic. Era o umbră. Tocmai ieșise din spital, după o perforație de stomac, după două operații, din coșul pieptului până sub buric. Focul nemilos din cuptorul acelei zile era tot ce conta.

Eu l-am văzut pe Tata. Eram prea mică și nu știam că pot face atunci ceva pentru el. Dar l-am văzut și i-am citit în ochi durerea de-a nu mai fi ce-a fost, de a fi inutil în momentul acela, de-a nu mai fi băgat în seamă. După ce ajunsese să fie cineva în sat. Lumea uită foarte repede. De ce nu pot și eu uita? Și acum, când trec pe sub nucul indolent al Csozorilor, pot decupa, cu o precizie de chirurg, figura Tatălui meu. Întreagă. Imobilă. Îl văd destrămat în sine. Plecat, încă de atunci, dintre noi.

De aceea, nu mă mir că mă uită și pe mine lumea. Când nu mai ești de folos, într-o împrejurare sau alta, ieși din câmpul vizual. Nu se mai gândește nimeni la tine. Alții sunt eroii zilei, atunci când „arde”. Pe mulți îi dăruie descoperirea asta. Se macină, se sinucid. Cei lucizi se dau la o parte. Fac loc celor în putere. O iau pe alt drum. Întotdeauna există speranța unui alt drum. A unei treceri dintr-o lume în alta. În care prezența ta are sens. Treci pe o punte, ce te clatină și te amețește, ca să uiți calea, pe lama unui cuțit, ce te rănește și te umple de sânge, ca să uiți calea, sau pe un fir invizibil, pe care nici n-ai avea cum să-l ții minte, la capătul căruia nici nu-L

vezi pe Cel ce te așteaptă, dar știi sigur că există, fiindcă te-a convins, și îți reamintește, periodic, de prezența Lui...

Azi, ca de atâtea alte ori, ne-am privit cu alți ochi, ne-am zâmbit cu alte guri. Și ne-am recunoscut, iar și iar. Suntem aceiași. De-atâtea zile, și nopți, și luni, și anotimpuri. Vitali unul pentru celălalt. E atât de complicat, de imposibil, de trist, de frumos...

„Ți-e tot atât de dor de mine, cum îmi este mie de tine?”

Sfârșitul

Îl voi pune pe „nu” înainte de toate. Ca, la orice comparație, să dea „nu” în dreptul meu. Ca, la toate greșelile, la toate geloziile, să se adauge și lipsa mea de tact.

Nu m-a durut niciodată nimic mai mult decât o amintire frumoasă. Am pierdut o lume întreagă. Pe care o credeam fără sfârșit. A rămas amintirea ei. Ce ironie! De parcă eu aș fi iubit, zi și noapte, ca să am ce-mi aminti în serile și în diminețile reci de acum. Sau ca să am despre ce scrie. Încă o poveste despre o iubire imposibilă? S-au săturat toți de dragoste. Și adolescenții. Vor dramă.

Nu au alții parte, într-o viață întreagă, de atâta iubire. Dar nici de o asemenea pierdere. Cu cât ai mai mult, cu atât pierzi mai mult. Fără să faci, în mod special, ceva pentru asta. În clipa de dinainte, ai totul. În clipa următoare, nu mai ai nimic. Cele două clipe sunt lipite ca două foi într-una. Ca viața și moartea. Iar eu, pur și simplu, am întors foaia. Zadarnic mă mai zbat, zadarnic mai vreau să fac vreun pas înapoi. De una singură. Înapoi, ca și înainte, merg... spre zero. Nu pot acționa asupra trecutului. Orice aș face în prezent, nici viitorul nu mai există.

Nu mai e decât o mare de poezie între noi. Și, poate, un ursuleț și o veveriță. Ca în *Privește înapoi cu mânie*. Nu voi privi deloc înapoi. Nu voi mai aștepta oricât, nu mă voi mai bucura de orice semn – de o privire, de un zâmbet, de un cuvânt. Oricum, va fi urmat de opusul lui – de indiferență, de schimbarea tonului, de acel, implicit, „ce mai cauți pe aici?”

Nu voi vedea în niciun alt început decât un alt sfârșit. Ca țăranul din vechime, care purta cu sine, oriîncotro s-ar fi dus, o lumânare, ca să nu moară, subit, fără lumină, voi fi mereu cu gândul

că, în orice împrejurare, se poate ivi „ultima clipă”. Cum să nu mă doară amintirea dansului nostru? Cum o să-mi aduc vreodată aminte cu plăcere de acei pași cuminți din urma alor tăi? De trupul tău de înotător, invadat de un suflet de poet, de brațele, în care mă abandonasem cu ochii larg deschiși, ca să văd, în orice moment, șerpișorii zglobii din ochii tăi verzi?

Nu îmi voi aminti nimic.

Nu voi mai scrie nimic.

Nu ne-a ieșit povestea.

Ay, ay, ay, cómo me duele!...

Autodialog XII

„La noi nu e dragoste, e pasiune. Te-am asimilat. Ești o voce interioară. De aceea, vorbesc atât de firesc cu tine”. „Nici dacă am trăi împreună, n-am fi atât de uniți. Voi rămâne mereu în gândurile tale, între cuvintele tale, încălzindu-ți degetele, cu care îți reverși, asupra mea mai întâi, și apoi pe hârtie, sentimentele”. „Citindu-mă, te vezi, te recunoști, ca-ntr-o oglindă. Cred că niciodată n-ai arătat mai bine. Niciodată n-ai fost mai împăcat cu tine, mai luminos, mai încrezător în perspectiva ta. Niciodată n-ai mirosit mai puternic a nuferi”. „Ce bine că ne-am întâlnit! Că ne-a pus Cineva, totuși, unul lângă altul”. „O mai fi cineva iubit ca tine?” „Eu sper că nu”. „Poate că nici nu te iubesc destul...” „Ai putea mai mult și nu o faci?” „Nu. E tot ce pot face. Cu o abnegație de râu, care nu va seca niciodată”. „Aș muri fără tine!” „N-am glumit când am spus că am format o diadă. În timp, pas cu pas. Cartea asta o spune lumii întregi. Deși eu nu simt nevoia să spun nimănui nimic. Nu am scris cartea cu niciun scop”. „Te cred. A ieșit exact cum îmi doream”. „Poate iubirea ți-a tocit spiritul critic”. „Nu spuneai că nu e iubire, că e altceva, mult mai mult de atât?” „Este. Este literatură. Este viața noastră. Așa trăim noi”. „Cel mai tare se vede ceea ce trebuia doar să strecoari printre rânduri: că mă iubești”. „Se vede și că îi iubesc pe ceilalți. Eu inventez situații, nu iubiri. Acestea există”. „Ai curajul de a le arăta pe toate...” „De ce nu? Pentru că iubirea mea pentru tine e o nebunie? Tocmai de aceea, parafrazându-l pe Calderón de la Barca, înseamnă că e iubire”. „Nu am nicio îndoială. Nici cea mai mică îndoială”. „Nu voi ascunde nimic, chiar dacă adevărul, dramatic, cum e, poate irita, pe moment. Nu voi permite minciunii, nici măcar celei prin omisiune, să se strecoare între noi”. „Nimeni nu te

va vorbi de rău, din cauză că mă iubești. Ești, la propriu, și la figurat, intangibilă. Puritatea dragostei tale e cea a apei curgătoare, la confluența cu fluviul. Fără astâmpăr. În fierbere. Nimeni nu va îndrăzni să te întrebe cine e, de fapt, iubitul tău”. „Nici nu își închipuie careva că ar afla de la mine...” „Amândoi suntem intangibili. Prin raportarea la ape, ne-am creat o aură simbolică”. „Literatura, arta în general, e un domeniu al libertății. În acest spațiu ne mișcăm noi acum”. „Și, cum spuneam, avem o relație mai cuprinzătoare decât iubirea...” „Include și admirație, și duioșie, și non-conformism, și valoare...”

Nu regret sfârșitul unei excursii sau al unui sejur, căci revin acasă, unde mi-e bine. Nici că s-a dus și acest Crăciun, nu regret. Fiindcă mă întorc la munca mea, adică la pasiunea pentru carte, care-mi dă o stare de plăcută elevație. Nu voi regreta nici finalul vacanței de iarnă. La capătul ei, voi fi, din nou, printre studenți, în amfiteatre, unde mă simt în apele mele. Îi sunt recunoscătoare Bunicului că m-a învățat să fac, din hobby, o profesie... Nu mi-e greu, nu mă plictisesc. În plus, sunt iubită. Iubesc!

Doar timpul zboară, ca un glonț, spre inima mea.

Cuprins

<i>Eugen Dorcescu, Proza Mirelei-Ioana Borchin sau reminiscența Paradisului pierdut</i>	<i>5</i>
<i>Fuga.....</i>	<i>23</i>
<i>Autodialog I.....</i>	<i>26</i>
<i>Visul.....</i>	<i>28</i>
<i>Autodialog II.....</i>	<i>37</i>
<i>Inima de ciocolată.....</i>	<i>40</i>
<i>Castanul.....</i>	<i>44</i>
<i>Canapeaua</i>	<i>47</i>
<i>Liftul</i>	<i>50</i>
<i>Avionul.....</i>	<i>53</i>
<i>Apartenența</i>	<i>55</i>
<i>Rusalca.....</i>	<i>58</i>
<i>Revenirea.....</i>	<i>61</i>
<i>Autodialog III.....</i>	<i>65</i>
<i>Otrava.....</i>	<i>67</i>
<i>Fotografia.....</i>	<i>69</i>
<i>Deschide, Mămică!</i>	<i>72</i>
<i>Autodialog IV.....</i>	<i>75</i>
<i>Pana de pescăruș.....</i>	<i>78</i>
<i>Aleea personalităților.....</i>	<i>80</i>
<i>Directorii</i>	<i>83</i>
<i>Câinii învățătorilor</i>	<i>86</i>
<i>Cadoul.....</i>	<i>89</i>
<i>Punctul.....</i>	<i>92</i>

<i>Nașterea (1)</i>	95
<i>Nașterea (2)</i>	99
<i>Rutina</i>	103
<i>Extemporalul</i>	105
<i>Preafericitul</i>	107
<i>Salvarea sufletului</i>	109
<i>Pumnul</i>	112
<i>Omule!</i>	116
<i>Autodialog V</i>	119
<i>Fateo!</i>	121
<i>Tinerii</i>	124
<i>Autodialog VI</i>	127
<i>Șampania</i>	130
<i>Domnul Marinceaș</i>	133
<i>Autodialog VII</i>	136
<i>Beția</i>	139
<i>Lansarea</i>	141
<i>Autodialog VIII</i>	145
<i>Împărtășania</i>	147
<i>„Visul unei nopți de iarnă”</i>	150
<i>Mimi</i>	153
<i>Dănuț</i>	157
<i>Tanti Lida</i>	159
<i>Unchiul Vanea</i>	161
<i>Doamna Profesoară</i>	165
<i>De Sfântul Dumitru</i>	171
<i>Bunul John</i>	174
<i>Magistrul</i>	178
<i>Mentorul meu nu are statuie</i>	180

<i>Celosa</i>	183
<i>Paharul</i>	187
<i>Superfluu</i>	190
<i>Autodialog IX</i>	194
<i>„Departee de lumea dezlăntuită”</i>	197
<i>Autodialog X</i>	199
<i>Valurile</i>	201
<i>Vârtejul</i>	204
<i>Singură</i>	207
<i>L’arc-en-ciel</i>	210
<i>Unda de șoc</i>	212
<i>Căderea</i>	215
<i>Moșii</i>	218
<i>Mai e mult până-n decembrie?</i>	220
<i>Cizmulite</i>	222
<i>Ultimul Pater familias</i>	224
<i>Autodialog XI</i>	227
<i>Focul</i>	229
<i>Sfârșitul</i>	232
<i>Autodialog XII</i>	234

Tiparul executat la

IMPRIMERIA MIRTON

Timișoara, str. Samuil Micu nr. 7

Tel.: 0256-225.684, 0256-272.926; Fax: 0256-208.924;

e-mail: mirton@mirton.ro; www.mirton.ro

„Doamna Mirela-Ioana Borchin evocă, în *Apa*, cu o precizie și cu o finețe demne de iluștrii analiști ai sufletului omenesc (pe Flaubert, pe Tolstoi îi amintește ea însăși; îl adaug eu pe Stendhal), nașterea și maturizarea sentimentului de *dragoste* (conform, parcă, celebrei teorii a „cristalizării”), trecerea lui la o trăire mai complexă, mai evoluată – *intimitatea* – și revărsarea acesteia, în cele din urmă, în tumultul și în noaptea înstelată a *pasiunii*.

Eu unul, în ignoranța mea (relativă, totuși), nu știu o carte de proză mai originală, mai complexă, mai problematizantă (în afara oricărei infatuări retorice), mai elegant și mai convingător scrisă, mai novatoare, ca fond și formă, în literatura română de astăzi”.

Eugen Dorcescu

Timișoara, la 7 decembrie 2015

ISBN 978-973-52-1603-0

9 789735 216030